

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ. — ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ ΤΗ 1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1872. — ΕΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΝ

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ

ΙΝ ΕΛΛΑΔΙ.

« Συμβαίνει δὲ, τοὺς πλείστους τῶν βουλευμένων διδασκαλικῶς ἡμῖν ὑποδεικνύειν περὶ τῶν τοιούτων, τρία γένη λέγειν πολιτειῶν· ὧν τὸ μὲν καλοῦσι Βασιλείαν, τὸ δ' Ἀριστοκρατίαν, τὸ δὲ τρίτον Δημοκρατίαν. Δοκεῖ δέ μοι πάνυ τις εἰκότως ἂν ἐπαπορῆσαι πρὸς αὐτοὺς, πότερον ὡς μόνας ταύτας, ἢ καὶ νῆ Δί' ὡς ἀρίστας ἡμῖν εἰσηγοῦνται τῶν πολιτειῶν· κατ' ἀμφοτέρας γὰρ ἀγνοεῖν μοι δοκοῦσι. Δῆλον γάρ, ὡς ἀρίστην μὲν ἡγήτερον πολιτείαν τὴν ἐκ πάντων τῶν προειρημένων ἰδιωμάτων συνεστῶσαν· τούτου γὰρ τοῦ μέρους οὐ λόγῳ μόνον, ἀλλ' ἔργῳ πείραν εἰλήφαμεν, Λυκούργου συστήσαντος πρώτου κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον τὸ Δακεδαίμονιον ἰδιωμάτωμα. Καίτοι οὐδ' ὡς μόνας ταύτας προσδεχτέον· καὶ γὰρ μοναρχικὰς καὶ τυραννικὰς ἤδη τινὰς θεσάμεθα πολιτείας, αἱ, πλείστον διαφέρουσαι βασιλείας, παραπλήσιον ἔχειν ταύτη δοκοῦσιν· ἢ καὶ συμψεύδονται καὶ συγχρῶνται πάντες οἱ μόναρχοι, καθ' ὅσον οἳοί τ' εἰσὶ, τῷ τῆς βασιλείας ὀνόματι. »

(Πολύβ. περὶ διαφόρων Πολιτειῶν).

Ἡ ταχέια ἐπίδοσις τῆς παιδείας καὶ ἡ πρὸς τὴν δουλείαν σφοδρὰ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ἀντικοπή ἐπὶ ἤνεγκαν ἐν Ἑλλάδι τὴν κατάστασιν τοιαύτης συνταγματικῆς πολιτείας, οἷας οὐδὲν τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἔθνῶν ἀπολαύει· διὰ τὸ οἱ Ἕλληνας, στερηθέντες ἐπὶ αἰῶνας τῶν ἀρίστων πατρῶων ἀγαθῶν, τῆς παιδείας καὶ τῆς ἐλευθερίας, ἐπιτυχόντες τέλος αὐτῶν ἀπὸ μεγάλων πόνων, προσφέρονται ἀπλήστως ἀμφοτέρας, ὡς οἱ διψῶντες προσφέρονται ἀρπαλέως τὸ διαυ-

γῆς ὕδωρ τοῦ χειμάρρου. Διὸ ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ ἢ μὲν παιδεία ἐπέδωκεν, ὡς παρ' οὐδενὶ ἄλλῳ ἔθνει, ἢ δὲ ζωποιοὺς ἐλευθερία κατεστάθη παρ' ἡμῖν παρευθὺς τελεία καὶ ἰσχυρά.

Ἐν Ἑλλάδι ὁ βασιλεὺς βασιλεύει, ἀλλὰ δὲν κυβερνᾷ· ἢ δὲ νομοθετικὴ βουλὴ καὶ οἱ ὑπουργοί, οὓς αὐτὴ κατέχει ταττομένους ἀμέσως ὑφ' ἑαυτὴν, εἶναι οἱ δύο καὶ μόνοι μοχλοὶ τοῦ συντάγματος. Ὁ βασιλεὺς συνεργεῖ μὲν καὶ αὐτὸς εἰς τὴν διοίκησιν, διότι ἐκλέγει ὑπουργοὺς ὑπευθύνους, καὶ δύναται, χρεῖας τυχοῦσης, ἵνα διαλύσῃ τὰς βουλὰς, δηλῶν οὕτω τῷ ἔθνει καὶ τοῖς βουλευταῖς τὴν πρὸς τὰς ἐπικρατούσας τάσεις καὶ ἰδέας δυσμένειαν αὐτοῦ, ἀλλὰ δὲν δύναται ἵνα καταχρασθῇ τὸ δίκαιον τοῦτο· διότι ἄλλως, τῆς διαφωνίας αὐτοῦ πρὸς τὸ ἔθνος καὶ τῆς συγκρούσεως χρονίας γινομένης, τὸ ἔθνος νικᾷ πάντοτε τελευταῖον, ὡς ἀπέδειξεν ἐναργέστατα ἡ καθοίρεσις τοῦ Ὀθωνος. Οὕτω δὲ, φειδομένου τοῦ συντάγματος, τὸ ἔθνος δύναται ἐπὶ τέλος ἵνα λάβῃ οἷους θέλει ὑπουργοὺς καὶ βαδίξῃ τὴν ὁδὸν, ἣν προαιρεῖται.

Τοσαύτης λαμπρᾶς καὶ ἀληθῶς μόνης ἐλευθερίας δὲν ἀπολαύει τανῦν οὐδὲν ἔθνος ἐν Εὐρώπῃ, πλὴν τῆς Ἑλβετίας, ἐν ἣ ὁμοῦς ὑπάρχουσιν ἀντικείμενά τινα στοιχεῖα, μὴ ὑπάρχοντα ἐν Ἑλλάδι. Ἀλλ' ἐὰν ἡ Ἑλβετία ἔμαθεν ἐκ τῶν κινδύνων ἵνα κυβερνᾷ ἑαυτὴν καλῶς, ἢ νεογέννητος καὶ ἄπειρος ἐτι Ἑλλὰς συνεθίζεται ἐτι πρὸς τὴν ἀσκήσιν τῆς ἐλευθερίας, ὡς ὁ ἀετιδεὺς, ὅστις, καταλιπὼν τὴν ἀσφαλῆ καλιάν, ἐν ἣ ἐγεννήθη, δοκιμάζει ἀδεξίως καὶ ἐπιπόνως τὰς πρώτας αὐτοῦ πτερυξίεις.

Ἀλλ' ἡ βραδεῖα τῆς βιομηχανίας ἐπίδοσις ἐν Ἑλλάδι καὶ αἱ ἐν αὐτῇ ἀναφυόμεναι περιοδι-

καὶ καὶ πολιτικαὶ ταραχαὶ ἤγειραν ἀπὸ τινος ἐν Εὐρώπῃ καὶ μάλιστα ἐν Ἑλλάδι τὸ ζήτημα, ἂν ἡ Ἑλλὰς δύνηται ἀληθῶς ἵν' ἀνέχηται τοσαύτην ἐλευθερίαν, καὶ ἂν μὴ ἦναι ὠφελιμώτερον μὲν τῇ μικρᾷ ταύτῃ χώρᾳ, ἀσφαλέστερον δὲ τῇ Εὐρώπῃ, ἢ κατάρρησις τοῦ συντάγματος, καὶ ἢ ἐν ταύτῃ κατάστασις μοναρχίας ἀνυπευθύνου.

Ἐπιτραπέϊτω ἡμῖν ἵνα εἴπωμεν ὅτι ἡ τοιαύτη ἀπόπειρα εἶναι κινδυνωδεστάτη, ἀπρακτος καὶ ὀλέθριος. Ἡ ἱστορία διδάσκει ἡμᾶς ὅτι οἱ ἀπὸ τῆς γεωργίας ζῶντες λαοὶ ἠυδοκίμησαν πλέον ἐλεύθεροι ὄντες ἢ μοναρχούμενοι, ὡς διδάσκει ἡ ἱστορία τῶν Ἀθηνῶν, τῆς Κορίνθου, τῆς Φοινίκης, τῆς Καρχηδόνας, τῆς Βενετίας, τῆς Γενούης, τῶν Ἀνσεατικῶν πόλεων, κ.λ. Διότι τὸ ναυτικόν, μὴ δυνάμενον ἵνα ὑπάρχῃ ἄνευ τοῦ αὐτεξουσίου τῶν πράξεων καὶ τῶν συναλλαγῶν, εἶναι φύσει ἀντίπαλον τῆς ἀνυπευθύνου ἀρχῆς, τῆς καταστελλούσης πᾶσαν πρωτολογίαν, καὶ δεσμευούσης πᾶσαν πράξιν. Ἡ δὲ Ἑλλὰς εἶναι καὶ ἔσται ἔθνος μᾶλλον ναυτικόν ἢ γεωργικόν· ἔζησε δὲ μέχρι τοῦ νῦν ἀπὸ τῆς ναυτιλίας καὶ τῶν τραπεζῶν. Διὸ βλέπομεν τοὺς Ἕλληνας, μάλιστα δὲ τοὺς νησιώτας, ξενοπαθοῦντας πρὸς τὴν δουλείαν, πολεμοῦντας ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη, ὅπως ἀπαλλαγθῶσιν αὐτῆς, τὸν πόλεμον, καθ' ὃν τὰ φορτηγὰ πλοῖα τῶν νήσων, μεταβληθέντα αἴφνης εἰς στρατιωτικὰ, ἠυδοκίμησαν τὰ μέγιστα· διότι οἱ κατὰ θάλασσαν ἀγῶνες τῶν Ψαριανῶν καὶ τῶν Ἰδραίων καὶ τῶν Σπετσιωτῶν ὠφέλησαν καὶ ἐδόξασαν τὴν Ἑλλάδα πλέον τῶν κατὰ γῆν. Διὸ βλέπομεν τὴν Κρήτην μᾶλλον ἢ τὴν Θεσσαλίαν ἐπιχειροῦσαν περιοδικῶς ἵν' ἀπαλλαγθῇ τῆς δουλείας. Ἡ δὲ ἀνυπεύθυνος καὶ ἀπόλυτος

έξουσία, μη άρχουσα του ναυτικού, ύπαρχει λόγω μόνον, άρχουσα δε ή καταστρέψει αὐτὴ ή καταστραφείσεται ύπ' αὐτοῦ.

Άλλά και αὶ τράπεζαι, αὐτίνες εἶναι ἐν τῷ παρόντι ὁ πρῶτος τῆς ἐμπορίας και τῆς βιομηχανίας μοχλός, εὐδοκίμοι μάλλον παρά τοῖς ἐλευθεροῖς λαοῖς, τήκονται δὲ ή καταστρέφονται ἅμα καθιστώμεναι ἐν ταῖς μονοκρατομέναις χόραις· διότι σὺν τῇ ἀσφαλείᾳ ἀποβάλλουσι και τὴν δημοσίαν πίστιν, ἐφ' ἣν ἐπιστηρίζονται και ἀφ' ἧς ὑπάρχουσι, ὡς ἀπεδείχθη ἐσχάτως ἐν Ἑλλάδι, ἐνθα τὰ κεφάλαια τῆς τραπεζῆς σύγκεινται ἐκ τῶν ἰδιωτικῶν παρακαταθηκῶν και τῶν κατὰ διαθήκην δωρεῶν τῶν φιλανθρωπικῶν καταστημάτων, οἷς ή τράπεζα πληροῖει τὴν πρόσδοδον. Ἐπὶ τῶν Κρητικῶν τὸ ὑπουργεῖον ἐξήτησε παρά τῆς ἐκ τῆς συνεργίας αὐτοῦ ἐκλεχθείσης βουλῆς, τῶν ἐσχάτων ἕνεκα, ὡς ἔλεγε, κινδύνου τῆς χώρας, και ἐπέτυχε ψηφίσματος, δι' οὗ ἐδίδετο αὐτῷ τὸ αὐτεξούσιον, ὁ καταχρόμενον, ἐπέβαλε χεῖρα ἀνόσιον τῇ τραπεζῇ, ἥτις βιαζομένη δὲν ἠδυνήθη ἵνα σώσῃ ἄλλως ἐαυτήν, εἰμὴ ὑπογράψασα τὸ παρά τοῦ ὑπουργείου παρανόμως αἰτούμενον δάνειον. Ἐκ τοῦ παραδείγματος τούτου πᾶς τις ἐννοεῖ τί δύναιται ἵνα πράξῃ ἐν τοιαύτῃ συγκυρίᾳ ἀρχὴ ἀνυπεύθυνος.

Άλλως τε δὲ ή μονοκρατορία δὲν δύναιται ἵνα κατασταθῇ ἐν χώρα ὀρενή, ὅποια ή Ἑλλάς, ὅπου ὁ Ἑλλαν δύναιται, θέλων, ἵνα γένηται ἀσύλληπτος εἰς τὰ ὄρη. Παράδειγμα δὲ ή Μάνη και τὰ Σφακία, ἅτινα διέμειναν ἐλευθερα ἐπὶ τέσσαρας αἰῶνας.

Β'

Πολλάκις ἐλέχθη ὅτι τὸ σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος, λίαν φιλελεύθερον ὄν, στασιάζει τοὺς Ἑλλήνας, ἀφαίρει αὐτοὺς πᾶσαν ἀπὸ κοινοῦ πρᾶξιν, και ἐμποδίζει πᾶσαν ἐπίδοσιν. Ἄλλὰ τίς δὲν προτιμᾷ τὴν διάστασιν ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ τῆς ἐν τῇ δουλείᾳ ὁμοιοῖας; Ἄλλ' ή ἐλληρικὴ ἐπανάστασις και ὁ τελευταῖος πόλεμος τῆς Κρήτης ἀπέδειξαν τρανύτατα τὸ ἐσφαλμένον τῆς γνώμης ταύτης, δείξαντες τοὺς Ἑλλήνας ὁμογενομοῦντας και συμπράττοντας πρὸς ἕνα και τὸν αὐτὸν σκοπὸν, τὴν ἀνάκτησιν και παγίωσιν τῆς ἐλληνικῆς ἐλευθερίας. Αἱ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθερίας γενώμεναι πολιτικαὶ διαμάχαι, ὅταν, ὁρμώμεναι ἐξ ἀκράτου φιλοπατρίας, γίνονται ὑπὲρ τῆς διὰ διαφόρων τρόπων βελτιώσεως τῶν καθεστῶτων και τοῦ ἀξιώματος τῆς πατρίδος, οἱ δὲ κυβερνῶντες μὴ κυλιώνται ἀγεννῶς ἐν τῷ βορβόρῳ ὑπὲρ τῶν ἰδίων συμφερόντων ῥαδιουργοῦντες, εἶναι ἀσφαλέστατα ἐγγύημα τῆς ἐλευθερίας και μάλιστα τεκμηρία πολιτικῆς ἀμῆτης, ὡς καταφαίνεται ἐν Ἀγγλίᾳ και ἐν Ἀμερικῇ, ἐνθα « ἐν τοῖς αὐτοῖς οἰκειῶν ἅμα και πολιτικῶν ἐπιμέλειαι, και ἑτέροις πρὸς ἔργα τετραμμένοις τὰ πολιτικὰ μὴ ἐνδεῶς γνῶναι· μόνον γὰρ τὸν τε μὴδὲν τούτων μετέγοντα οὐκ ἀπράγμονα, ἀλλ' ἀρχεῖον νομίζουσιν, οὐ τοὺς λόγους τοῖς ἔργοις βλάβην ἠγούμενοι, ἀλλὰ μὴ προδιδασθῆναι μάλλον λόγῳ πρῶτερον, ή ἐπὶ ἃ δεῖ ἔργῳ εἰθεῖν. » Διότι ή σιωπὴ δὲν σημαίνει πάντοτε ὅτι οἱ ἀρχόμενοι ἀρέσκονται και ἀγαπᾶσι τὰ παρόντα, ἀλλὰ τὴν ἀνασθησίαν

πρὸς τὰ κακῶς διακειμένα και τὴν ἀβελτηρίαν ἐκείνων, οἵτινες, ἀπαρηνήτες τὸ ἀριστον τῶν ἀγαθῶν, τὴν ἐλευθερίαν, ἄγονται ὡς ποίμνια ὑφ' ἐνὸς ἀγριοῦντος ὅτι καθήκον και σκοπὸς τῶν κυβερνήσεων εἶναι οὐχὶ τὸ ἐπιτάττειν σιωπῇ και καταστῆλναι πᾶσαν πρωτολογίαν, ἀλλὰ τὸ ἐπιτελεῖν τοὺς νόμους, και τὸ ἀσφαλίζειν τὴν χώραν ἀπὸ τῶν ἐσωτερικῶν και ἐξωτερικῶν κινδύνων, και τὸ μέγιστον ή ἐπιμερία τῶν πολιτῶν. Ἔστω δὲ ἡμῖν παράδειγμα πρόσφατον ή Γαλλία, ἥτις, παραδύσα ἐαυτὴν ἀπὸ εἰκοσιν ἐτῶν τυφλῶς δέσμιον ἐνὶ ἀνδρὶ δεσπόζοντι διὰ τῆς διαφθορᾶς τῶν πολιτῶν και τῆς σπαταλῆς τῶν δημοσίων χρημάτων, και ἀγνοοῦσα τὰς ἰδίας αὐτῆς δυνάμεις και τὰς τῶν ἐναντίων, ἐπεχείρησε πόλεμον, καθ' ὃν ἐκινδύνευσε τὸν ἐσχάτον κίνδυνον, και οὕτως ἐταπεινώσεν αὐτὴν παρ' ἄξιαν. Διαφυλάττωμεν ἄρα ὡς κειμήλιον τιμαλφές τὴν ἐλευθερίαν και τὸ σύνταγμα· διότι ή Ἑλλάς ἐξάιρεται μεγάλη και εὐδοκίμει ἐν τῷ μέσῳ τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς διὰ τῆς ἐλευθερίας, και ταῦτες χάριν ἐκτίσαστο τόσοῦτους ἐν Εὐρώπῃ ἀληθεῖς φίλους, οἵτινες τότε μόνον ἀπαλλοτριούνται πρὸς αὐτήν, ὅποτε νομίζουσιν αὐτὴν ὁμοφρονοῦσαν τῇ Ῥωσίᾳ, ἥτις ἐν τῷ παρόντι ἐκπροσωπεῖ τὴν ἀνυπεύθυνον ἀρχὴν. Ἐὰν δὲ ποτε δούλιος συμβουλευόμενος θελήσωμεν, ἀποβαλόντες τὴν ἐλευθερίαν, ἵνα καταστήσωμεν παρ' ἡμῖν μοναρχίαν, ὁ δυνάστης τῆς Ἑλλάδος, καταλειπόμενος παρά πάσης τῆς φιλελευθέρου Εὐρώπης, ταχέως γενήσεται ὑπὸ τοῦ τῆς Ῥωσίας, οἱ δὲ Ἑλληνας ἐξομεν τὸν μὲν Κξάρον αὐτοκράτορα και πατριάρχη, τὴν δὲ Σιβηρίαν φυλακὴν, τὴν δὲ Πολωνίαν παρήγορον, ἐτι δὲ τὴν Κωνσταντινούπολιν τῆς Ῥωσίας μητρόπολιν. Ἴδου ποῦ ἄγουσι ἡμᾶς οἱ συμβουλευόντες τὴν κατάλυσιν τοῦ συντάγματος.

Άλλὰ τὰ ἔθνη τότε μόνον καθιστῶνται εὐδαίμονα και ἰσχυρὰ, ὅταν τῶν πολιτῶν ή ἀρετὴ ἦναι ἰσόρροπος πρὸς τὴν ἀρετὴν τῆς γῆς, ὅταν ὁ νοῦς συνεργᾷται μετὰ τῆς ὕλης· ὅταν δηλαδή ή παιδεία συμπαρακολουθῇ τῇ ἐπίδοσει τῆς γεωργίας και βιομηχανίας. Διότι ἄλλως ἐλευθερία ἄνευ γεωργίας, ἀντὶ τοῦ φέρειν δύναμιν, ἀπεργάζεται τὴν ἀπώλειαν τῶν ἐθνῶν.

Ἡ ἐλευθερία μετὰ τῆς γεωργίας και βιομηχανίας ἠῤῥησε τὴν Ἀγγλίαν και τὴν πρὸς ἄρκτον Ἀμερικὴν μόνη δὲ ἐπικρατοῦσα παρά τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλησιν, ὀλίγων ἐπιμελουμένων τῆς γεωργίας και τῆς βιομηχανίας, κατέστρεψε τὰς πόλεις και τὰς δημοκρατίας τῆς Ἑλλάδος, και εἶναι φόβος μὴ ἀπολέσῃ και τὴν νεωτέραν Ἑλλάδα, ἐὰν μὴ, ἐκ τῶν ἀρχαίων και νέων παραδειγμάτων τὰς μελέτας ποιούμενοι, σπεύσωμεν ἵνα ἐπανορθώσωμεν τὰ παρειμένα και σκεφθῶμεν βέλτιον περὶ τοῦ μέλλοντος.

Τὰς στάσεις, τὰς ἐριδας και τὰς ῥαδιουργίας ἀπεργάζεται οὐχὶ ή καλῶς ἐνοουμένη ἐλευθερία, ἀλλ' ή ἀρχὴ και ή πεινία. Ἄλλ' ὅταν ή Ἑλλάς διαπράξῃ ἵνα καρπώται τὰ αὐτοφυῆ τῆς χώρας ἀγαθὰ ἅμα τῇ εὐφυίᾳ τῶν κατοίκων αὐτῆς, πύσεται ἀφ' ἐαυτῆς διγυνοοῦσα και στασιάζουσα. Διότι οἱ ἀργοί, οἱ ταραξίαι και οἱ ῥαδιουργοί, ὧν γέμουσιν αἱ πόλεις τῆς Ἑλλάδος, πορίζονται ἀνέτως και δικαίως τὰ

πρὸς τὸν βίον ἀναγκαῖα, γενήσονται αὐτοὶ οὖτοι τότε πρῶτοι τῆς ἀσφαλείας τοῦ τόπου και τῆς εὐταξίας ὑπέρχονται· διότι ἐκ τούτων και μόνων δυνήσονται ἵν' ἀπολαύσῃ τῶν παρόντων και μελλόντων ἀγαθῶν.

Ο Ἑλληνικὸς λαὸς δὲν ὑπολείπεται, πολλοὶ γε και δεῖ, κατὰ τὴν εὐφυίαν τῶν ἄλλων λαῶν τῆς Εὐρώπης· ή δὲ γῆ τῆς Ἑλλάδος, ἡ συνήθως ὀνομάζομεν γῆν σκληρὰν και ταλαιπωρον, δὲν εἶναι χείρων πολλῶν ἄλλων εὐτυχουσῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης, γενώσα πληθὸς αὐτοφυῶν καρπῶν, και γέμουσα παντοῖων μεταλλῶν και λίθων, ἀφ' ὧν οὐδόλιος ή μικρὸν ὠφελούμεθα, τὸ μὲν δι' ἀδράνειαν και περιφρόνησιν τῶν ἀπὸ τῆς γεωργίας πόνων, τὸ δὲ τυφλώτοντες πρὸς αὐτά. Ο οἶνος ἐπὶ παραδείγματος και τὸ ἔλαιον τῆς Ἑλλάδος παρασκευάζονται οὕτω κακῶς, ὥστε καθιστῶνται ἄχρηστα τῇ Εὐρώπῃ· τὴν δὲ ξυλείαν, ἥς γέμουσι τὰ δάση, οὐ μόνον δὲν ἐμπορεύομεθα, ἀλλὰ και μετακομίζομεν ἀδραῖς δαπάναις τὴν πρὸς οἰκοδομίαν και ναυπηγίαν χρῆσιμην ἡμῖν ξυλείαν ἐκ τῆς Τουρκίας και τῆς Αὐστρίας. Οἱ δὲ γαιάνθρακες και ὁ σιδηρός τῆς Ἑλλάδος, οἱ δύο ἑσπάρχοι μακροῦ τῆς νεωτέρας βιομηχανίας και τοῦ ἐμπορίου, ἀναμένουσι μάτῃ μέχρι τοῦδε τὴν εὐτυχὴ γενεάν ἥς χάριν ἐναπετέθησαν εἰς τὴν γῆν. Μέχρι τοῦδε, ἀντὶ τοῦ κατοικεῖν, ἠρημόσωμεν τὴν Ἑλλάδα, περιφρονούντες τὸν ἀργὸν και συβρέοντες εἰς τὰς πόλεις, ἐν αἷς οἱ νέοι φροντίζουσι ὅπως μάθωσι τὰς παρ' ἡμῖν ἐλευθερίας λεγομένας τέχνας, ὡς μὴ πορίζουσαι τὰ πρὸς τὸν βίον ἀναγκαῖα ἀπὸ τῆς ἐργασίας τῶν χειρῶν, και αἰτίνες κατέστησαν παρ' ἡμῖν αἱ μάλιστα ἀνελεύθεροι και ἄποροι· διότι, παιδεύοντες τὴν ψυχὴν, ἠμελήσωμεν τῆς καρπόσεως τῆς ὕλης, και σπουδάζομεν περὶ τὰς ἐπιστήμας οὐχὶ ὡς οὐσας χρῆσιμιώτατας πρὸς τὴν γεωργίαν και τὴν βιομηχανίαν, ἀλλ' ἀπλῶς δι' ἑαυτάς. Διὸ οὐδὲν ἄπορον ἂν, ή μὲν γῆ ἀμεληθεῖσα χερσεύεται και μένει ἀνεργαστος, αἱ δὲ πόλεις εἶναι πλήρεις ἰατρῶν ἄνευ ἀσθενῶν, και συνηγῶρον ἄνευ δικῶν, και ἀξιοματικῶν ἀργῶν ἀπὸ μικροῦ ἀποζώντων μισθοῦ, και πλήθους ῥαδιουργῶν μόνην ἔχόντων παρηγορίαν τὴν καθάρεισιν τοῦ ὑπουργείου και τὰς ἐπαναστάσεις.

Φροντίσωμεν ἄρα πρὸ παντὸς ἄλλου ὅπως, ἀντὶ τοῦ ὑποδουλώσαι πάλιν ἡμᾶς αὐτοὺς ἐκουσίως, και ταῦτα οὕτω δεινοπαθήσαντες πρὸς ἀνάκτησιν τῆς πατρίδος ἐλευθερίας, ἀσφαλίσωμεν τὴν ἐλευθερίαν και τὴν εἰρήνην, ἐπιφέροντες τὴν τοῦ σώματος και τῆς ψυχῆς ἀρμονίαν, μὴ ή διάνοια τῆς Ἑλλάδος, ἐπαυξηθεῖσα ταχύτερον τοῦ σώματος, καταβάλῃ τὴν ὕλην, ή δὲ Ἑλλάς ἀποθνήσκει, ὡς ἀποθνήσκουσι τὰ προῦτως ἐπαυξηθέντα τὸν νοῦν νῆπια, ἅτινα, καταστραφείσης τῆς μεταξὺ τῆς ὕλης και τοῦ νοῦς ἰσορροπίας, δὲν δύνανται ἵνα φθάσωσιν εἰς τελείαν ἡλικίαν.

Ἡ ἐν Βερολίῳ ἐκδιδομένη Ἑθνικὴ Ἐφημερίς ἐξετάζει διερχομένη ἵπερηφάνως ἐπὶ κεαφλαίων τὰς σγέσεις τῆς Γερμανίας πρὸς τὰ

Ο ΚΟΜΗΣ ΤΟΥ ΣΑΜΒΟΡΑ

ΕΡΡΙΚΟΣ Ο ΠΕΜΠΤΟΣ.

Ο κόμης τοῦ Σαμβόρδ, ή Ἐρρίκος πέμπτος ὁ ἐκ Βουρβωνίων, ὁ ἐπονομαζόμενος δούξ τῶν Βουρδιγαλλῶν, εἶναι ἔγγονος τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Καρόλου τοῦ δεκάτου. Ἐγεννήθη δὲ ἐν Παρισίῳ τῇ 29 δεκεμβρίου 1820 ἔτους ἐκ πατρὸς τοῦ δουκῆ τοῦ Βερρί, δολοφονηθέντος τῇ 13 φεβρουαρίου 1820, και τῆς Καρολίνης τῆς ἐκ Βουρβωνίων, πριγκιπέσσης τῶν δύο Σικελιῶν, δουκίσσης τοῦ Βερρί.

Η ΠΡΩΣΣΙΑ

Η ΡΩΣΣΙΑ.

Ἡ ἐν Βερολίῳ ἐκδιδομένη Ἑθνικὴ Ἐφημερίς ἐξετάζει διερχομένη ἵπερηφάνως ἐπὶ κεαφλαίων τὰς σγέσεις τῆς Γερμανίας πρὸς τὰ

Ο ΛΙΜΝΗ ΤΗΣ ΛΙΒΕΡΠΟΥΛΗΣ!

τρία ὄμορα αὐτῇ μεγάλᾳ ἔθνη, τὴν Γαλλίαν, τὴν Αὐστρίαν και τὴν Ῥωσίαν. « Εἰ και εἶναι, λέγει, ἀμφισβητήσιμον ἂν ή Γαλλία εἰς τὸ μέλλον μέλλει ἵνα προσβάλῃ ἡμᾶς πρῶτη, εἰμῶθα πεπεισμένοι ὅτι αὐτὴ συμμαχήσει ἐτόιμος πρὸς πάντα πολέμιον ἡμῖν. Δὲν λέγομεν δὲ τοῦτο περὶ τῆς Αὐστρίας, συγκειμένης ἐκ διαφόρων φύλων, και μὴ δυναμένης ἵνα πράξῃ ὅ,τι προαίρεται, και τοῖ μνησικακούσης πρὸς ἡμᾶς. Ἄλλ' ή Ῥωσία, εἰ και διάκειται φιλικώτερον πρὸς ἡμᾶς ή πρὸς τὴν Αὐστρίαν, και πρὸς ὅραν οὐδεμία ὑπάρχει ἡμῶν διαφορὰ πρὸς αὐτήν, δὲν παύει ὀρεγομένη ἰσχυρῶς ἵνα δυναστεύσῃ τῆς Εὐρώπης. Καὶ δυνατόν μὲν ἵνα οἱ Ῥῶσοι καταμείνωσι πρὸς καιρὸν ἐν τῇ ἀνατολικῇ και βορραῖᾳ Εὐρώπῃ, δυνατόν δὲ ἵνα θελήσωσιν ἵν'

Βεβαίως αἱ δεξαμεναὶ τῆς Λιβερπούλης και τοῦ Βικρενχέδ εἶναι ἀξιοθαύμαστοι. Ἄλλὰ τὸ μάλιστα καταπλήττον ἐν αὐταῖς εἶναι ή ἐλευθερία, μὲθ' ἧς κυβερνῶνται ὑπὸ τινος συμβουλίου, συγκειμένου ἐκ τεσσάρων ἀνδρῶν, καθισταμένων ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, καὲ ἐξ εἰκοσιτεσσάρων ἄλλων, ἐκλεγόμενων ὑφ' ἀπάντων τῶν ἐμπορευομένων, ὅσοι ἀποφέρουσιν αὐταῖς ἐπέτειον τινα φόρον.

Τὸ συμβούλιον τοῦτο διαίρεται εἰς ὀκτώ τμήματα συνδεδεόντα ἐκ διαδοχῆς ἅπαξ ή δις τῆς ἐβδομάδος ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῆς διοικήσεως τῶν δεξαμενῶν.

Τὰ τεράστια ταῦτα ἐκ λίθου και σιδήρου οἰκοδομήματα ὑπερτεροῦνται ὑπὸ μηχανῶν οὕτω τελείων, ὥστε τὰ ἐμπορεύματα μετακομίζονται οὕτως εἰπεῖν ἀφ' ἐαυτῶν εἰς τὸν ἐκάστω ἀποτεταχμένον τόπον. Οὕτω βλέπει τις πληθὸς σιτηρῶν καταρρέοντων ἐπὶ μακρῶν ἐπὶ κινήτων πλατείων ἐλασματῶν ἐκ γουταπέρκας, και ἀφανιζομένων αἰφνης εἰς τὰς ὄπας τὰς καταληγούσας εἰς τὰς ἀποθήκας, ἐν αἷς ἀποταμιεύονται τὰ σιτηρά.

Αἱ ὑδραυλικαὶ μηχαναὶ και μυρία ἄλλα μηχανήματα κινούμενα ὑπὸ τοῦ ἀτμοῦ, και ἐνὶ λόγῳ ἅπανσαι αἱ δυνάμεις, ὧν ὁ ἄνθρωπος ὑφείλετο τὸ μυστήριον τῆς φύσεως, ἐργάζονται ἀδιαιλίτως ἐν ταῖς ἀποθήκας, αἶρουναι και καταθέτουσαι εὐτάκτως ἐν ἐμφανεῖ ἀτάξῃ τοὺς θησαυροὺς τῶν δύο κόσμων. Μυριάδες φορτίων βάμβακος ἀναεῖθάζονται και καταβυβάζονται, διερχόμεναι οὐχὶ διὰ τῶν κλιμάκων, ἀλλ' ἀφαρπάζόμεναι μετέωροι διὰ τῶν κυλωπέτων βραχιόνων τῶν μηχανῶν.

Εἰς τὰς δεξαμενάς τῆς Λιβερπούλης και τοῦ Βικρενχέδ καταναλώθησαν μέχρι τοῦδε ὑπὲρ τὰ 400,000,000 δραχμῶν. Ἡ πρόσδοδος αὐτῶν ἐκπορεύεται ἐκ τῶν δασμῶν, οὗς ἀποφέρουσι τὰ ἐν αὐταῖς ναυλογοῦντα πλοῖα και ὁ φόρος αὐτῶν.

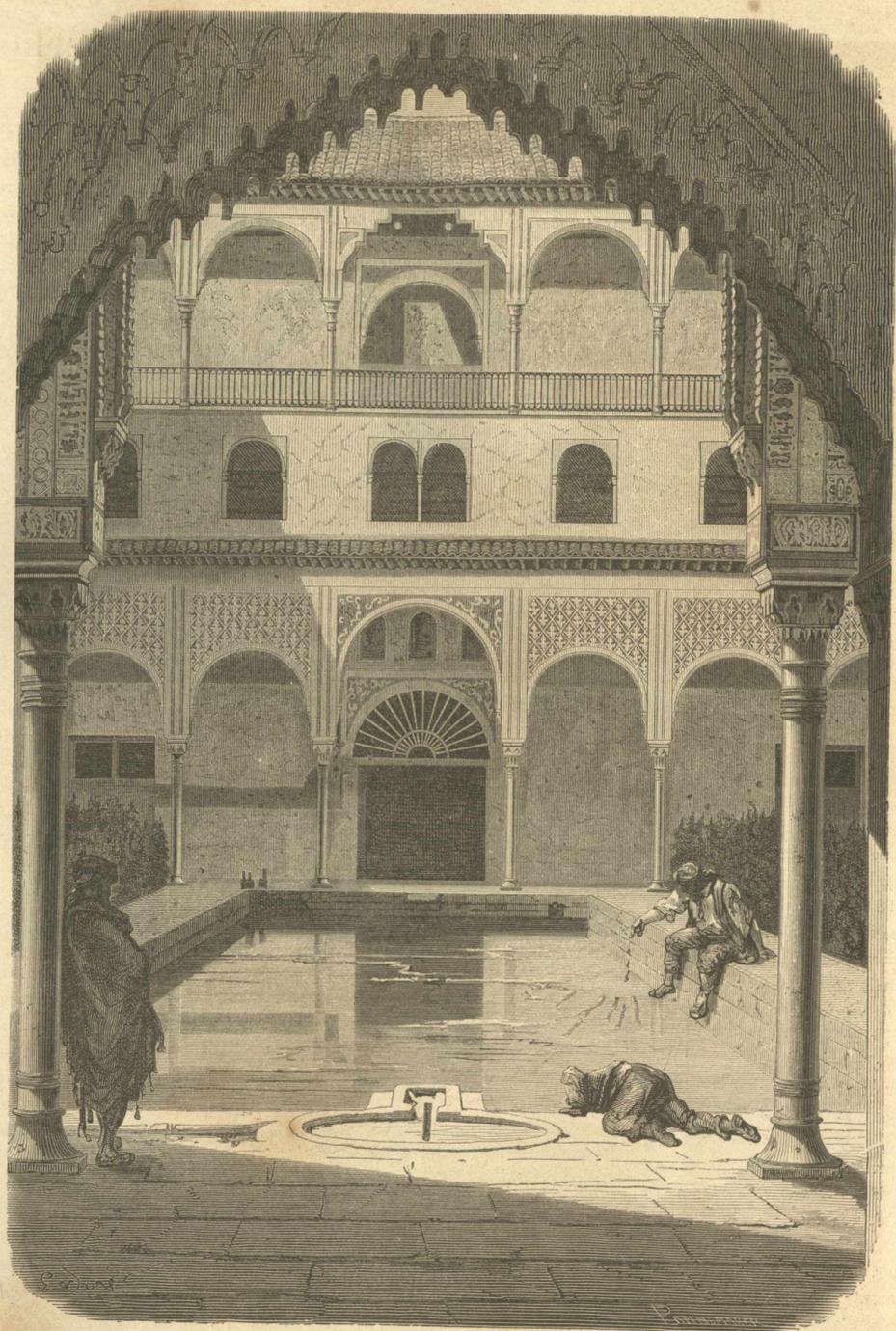
Ἀπὸ τῆς 24ης ἰουνίου τοῦ 1869—1870 ἔτους ή πρόσδοδος τῶν δεξαμενῶν ἦτο περίπου 22 130 000 δραχμῶν. Καὶ ἐπειδὴ οἱ ἐπιστατοῦντες ἐξῆδουσαν περὶ τὰ 20 000 000, ἀπελείφθησαν περὶ τὰ 2 000 000 πρὸς πληρωμὴν τῶν τόκων ἀρχαίου χρέους και πρὸς κατασκευὴν νέων ἔργων, καθισταμένων ἀναγκαιῶν ἐκ τῆς ὁσημέραι ἀξαναμένους αὐτῶν ἐργασίας.

Ο κόμης τοῦ Σαμβόρδ.

προσλάβωσι χώρας μάλλον προσκυούσας ἡμῖν. Τότε δὰ τότε προσημάνεται ἡμῖν πρὸς τίνας συμμαχήσουσιν οἱ Γάλλοι. Ὁφείλομεν ἄρα ἵνα διασώζομεν ἀδιαιλίτως δυνάμιν ἰκανὴν εἰς τὸ ἀνθίστασθαι πρὸς τοὺς Γάλλους και Ῥῶσους συμμαχοῦντας. Δυνάμει δὲ τοῦτο μάλιστα νῦν, ὅτε τὰ πρὸς δυσμὰς μεθόρια ἡμῶν ἠῤῥηθησαν και ὠχυρώθησαν. Καὶ ἴσως, βλεπόντες ἡμᾶς δυνατοὺς ὄντας ἵνα μαχόμεθα ἐν πάσῃ ἐνδεχομένη συμπτώσει, οἱ Ῥῶσοι πεισθῆσονται ὅτι προτιμώτερον εἶναι ἵνα ἦναι φίλοι ή πολέμοι τῶν Γερμανῶν, οἱ δὲ Γάλλοι ἀπελπίσουσι τὸ τελευταῖον τὴν παρ' ἐκείνων ἐπικουρίαν και βοήθειαν πρὸς ἡμᾶς. Ἄλλὰ πάλιν νομίζομεν ἥτι δὲν ἀρκεῖ ἵνα ἡμεθα μόνον ἐκ τῶν πρῶτων στρατιωτικῶν ἐθνῶν· ἀλλὰ πρέπει ἵνα ἡμεθα ἰσθδύναμοι πρὸς δύο ἅμα τούτων τῶν ἐθνῶν· διότι μόνον οὕτω διασώσομεν τὴν πατρίδα.

1 Συνέχ. ἀπὸ σελ. 99.

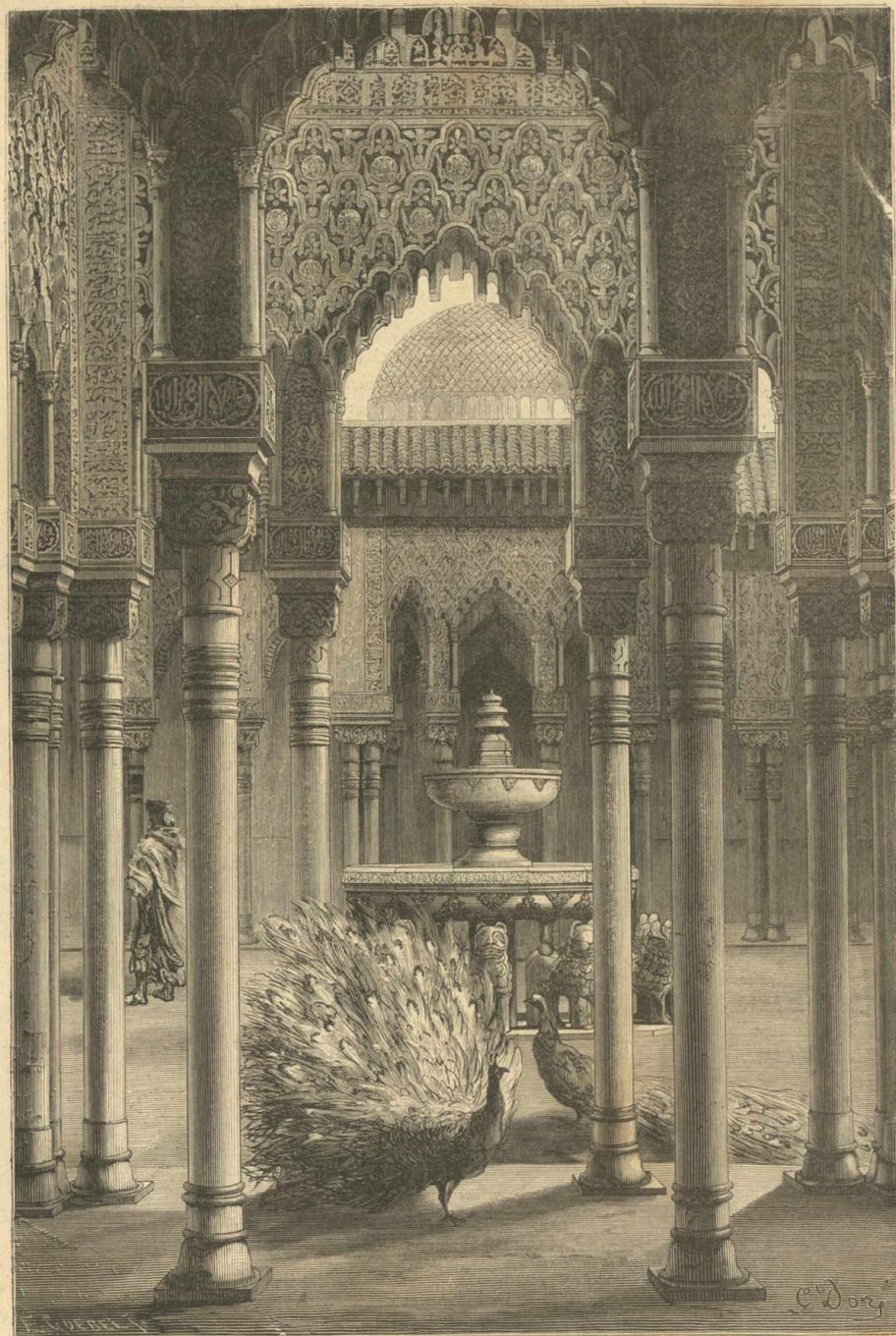
Άλαμπρα. — Η αυλή των μύρτων.

ΟΙ ΑΡΑΒΕΣ
ΕΝ ΙΣΠΑΝΙΑ
Η ΑΛΑΜΒΡΑ.

Ουδεμία νεότερα πόλις ἐπηρέθη καὶ ὑμνήθη κατ' ἄξιον, ὡς ἡ Γρενάδα, ἡ καλλίστη τῶν πόλεων τῆς Ἰβηρικῆς χερσονήσου. Διότι οἱ μὲν Ἄραβες συγγραφεῖς τοῦ δεκάτου τετάρτου αἰῶνος ὀνομάζουσιν αὐτὴν « βασιλίτσαν

τῶν πόλεων, πόμπικως ἐδράζουσιν ἐν τοῖς μεγαλοπρεπεστάτοις καὶ βαθυσκαίσις αὐτῆς παραδείσοις » μάτην δὲ αἱ πάσαι μὲν περιβόητοι, ὅν δ' εἰς ἐρείπιων σωρὸν μεταβληθεῖσαι τῆς τῶν Ἀράβων μεγάλης ἀρχῆς πόλις, τὸ Κάϊρον, τὸ Βαγδάτιον, καὶ ἡ Δαμασκός, διημιλλῶντο πρὸς αὐτὴν περὶ μνημείων καὶ φυσικῶν καλλῶν. « διότι αὐτὴ, θεόδοτος οὖσα καὶ οὐρανὸν καταπεσοῦσα, εἶναι ἀπαράμιλλος· ὁ δὲ οὐρανὸς καὶ τὰ μνημεῖα καὶ τὰ περὶ αὐτὴν ἀγροκήτια καὶ αἱ ἐπιπέσεις ὀμοιάσουσι πρὸς ἀδάμαντας καὶ μαργαρίτας τιμαλφεῖς ἐπιτεκολλημένους σμαραγδίνῳ ποτηρίῳ. » Διὸ καὶ δικαίως ἀρχαία τις παροιμία λέγει ὅτι « Ὁ θεὸς ἐπιτρέπει μόνος τοῖς ἀγαπητοῖς αὐτοῦ ἵνα ζῶσιν ἐν

Γρενάδα. A qui en Dios le quisco bien, en Grenada le dio lo comer. » Τῶν δὲ Ἰσπανίων συγγραφέων οἱ μὲν ὀνομάζουσιν αὐτὴν ἐπιφανή, οἱ δὲ περίφημον, περιβόητον, λαμπρὰν κ. τ. λ' οἱ δὲ καθολικοὶ βασιλεῖς τῆς Ἰσπανίας ὀνόμασαν αὐτὴν καθόλου μεγάλην καὶ σεβαστήν. Ἐπεὶ δὲ ἡ Γρενάδα ὑπερτερεῖ πασῶν τῶν εὐφρῶς κειμένων πόλεων· καὶ τῆς Φλωρεντίας αὐτῆς, ἧς τὰ περίεδρα καθιστῶσιν αὐτὴν ψυχροτάτην κατὰ τὸν χειμῶνα, τῶν τῆς Γρενάδας ὅμως φυλαττόντων ταύτην ἀπὸ τῆς τῶν ψυχρῶν ἀνέμων ἐπηρείας· καὶ τῆς Ρώμης, ἐπηρεαζομένης ὑπὸ τῶν ἀπὸ τῆς Ἀφρικῆς ἐπιπνευόντων ἀνέμων, καὶ μάλιστα τοῦ Σιρόκου, ἐπάγοντος συνεχῶς πυρετοῦς,

Άλαμπρα. — Η αυλή των λεοντων.

τοῦ περιέγοντος τὴν Γρενάδα ἀέρος διατελοῦντος αἰετοπε ὑγιεινοτάτου, καὶ θεραπεύοντος πολὺν ἀσθενείας. Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶναι ἕαρ αἰθρῶν αἱ δὲ κιτρεαὶ καὶ αἱ πορτογαλλεαὶ φέρουσιν ἀνθη ἅμα καὶ καρπούς· οἱ δὲ αἰθραλεῖς αὐτῆς κήποι εἶναι ἀνάμιλλοι τῶν τῶν Ἰσπανίων. Ἄγνοεῖται πότε τὰ περιπλαγῆ Ἰβηρικὰ φύλα κατεστάθησαν μονίμως εἰς τὴν χώραν ταύτην, εἰς ἣν εἰλκεν αὐτὰ κλίμα οὕτως εὐκρατές, ὑγιεινὸν καὶ τοσαῦτα παρέχον τὰ αὐτοφυῆ ἀγαθὰ. Ἐπεὶ δὲ κατὰ τινὰς ἡ πόλις ἐκτίσθη ὑπὸ τῆς Λιβερίας, ἀπογόνου τοῦ Ἡρακλέους βασιλευσάσης ἐπὶ μακρόν. Ἡ δὲ μετ' αὐτὴν βασιλεύσασα θυγάτηρ Νάτα ἐξηπατήθη

παρὰ τινων ξένων, οἵτινες, προσελκυθέντες ὑπὸ τῆς ἀρετῆς τῆς χώρας, ἦλθον ζητήσοντες γῆν πρὸς γεωργίαν, μόνον, ἔλεγον, ἐπιφανεῖαν κατεχομένην ὑπὸ δέρματος βόας. Ἡ δὲ ἔδωκεν αὐτοῖς ταύτην εὐκόλως. Ἄλλ' οἱ δόλιοι ξένοι διέταμον τὸ δέσμα κατὰ ταινίας οὕτω λεπτάς, ὥστε περιέσχον ἐν κύκλῳ ἕκτασιν γῆς ἱκανὴν πρὸς τοποθεσίαν μεγάλης πόλεως, ἣτινι, παραμυθούμενοι τὴν ἀδικηθεῖσαν, ἔθεσαν ὄνομα Γαρνάταν Gar Nata, πόλιν δηλονότι τῆς Νάτης. Ἡραίνοντες τὸν περὶ τοῦ μύθου λόγον, λέγοντες ἀπλῶς ὅτι κατὰ τὸν πιθανώτατον λόγον ἡ Γρενάδα ἦτο ἀρχαία τῶν Φοινίκων ἀποικία, παρ' οἷς τὸ μὲν ὄνομα Κάρ ἐσήμαινε πό-

λιν ὠχυρωμένην, ὡς καταφαίνεται ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν φοινικινῶν πόλεων Καρμίνας, Καρχηδόνας, Καρτείας· τὸ δὲ Νάτα ὄρη. Πλησίον τῆς ἀρχαίας ταύτης φοινικῆς πόλεως ἐκτίσθη ὑστερον ἡ πόλις Ἰλιβερίας (Ilibiria, ἡ νέα πόλις), ἣτις κατέστη βραδύτερον ἀποικία Ῥωμαϊκῆ, ἥστινος ἅπαντα τὰ ἐρείπια ἐχρησίμευσαν ὑστερον εἰς ἀνάκτισιν τῆς νεωτέρας ἀραβικῆς Γρενάδας, ὡς καταφαίνεται ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ εὑρισκομένων ἐπιγραφῶν πολλῶν Ῥωμαίων αυτοκρατόρων, καὶ τῶν ἐπιγραφῶν πολλῶν χρυσῶν νομισμάτων τῶν Γόθων βασιλέων, καὶ μάλιστα τῶν τοῦ Σβιντίλα, οἵτινες τὸ ὄνομα ἀναγινώσκεται καὶ ἐπὶ τῶν ἐννεά θαυμαστῶν χρυσῶν στεφάνων, τῶν

εὐρεθέντων ἐσχάτως παρὰ τὴν Τολέδην, καὶ ἀγορασθέντων παρὰ τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως ὑπὲρ τοῦ ἀρχαιολογικοῦ μουσείου τῶν Παρισίων Cluny.

Ὅτε δὲ οἱ Ἀραβες, ὁρμήσαντες ὑπὸ τὸν Tarick ἀπὸ τῆς Ἀφρικῆς, ἐξέβαλον τῆς Ἰσπανίας τοὺς Γόθους βασιλεῖς, εἰς τῶν ὑπαπειστών αὐτοῦ κατέλαβε τὴν ὠχυρωμένην Γαρνάταν, καὶ παρέδωκεν αὐτὴν εἰς κατοικίαν τοῖς Ἰουδαίοις. Καὶ ὅτε μετ' οὐ πολὺ ὁ ὑπὲρ τοῦ καλῆφου τῆς Δαμασκού κυβερνῶν τὴν Ἰσπανίαν ὑπαρχος ἐπατάγη ἵνα διαμοιράσῃ τοῖς νέοις ἀποίκους Ἀραβῶν καὶ Ἀφρικανῶν τὰς γαίνας τῶν Γόθων, ἢ Ἐλιβερῖς (Elvira) καὶ ἡ Γρενάδα ἐκλήρωθησαν καὶ διετέλεσαν μέχρις ἀρχομένου τοῦ ἐνδεκάτου αἰῶνος τεταγμένα ὑπὸ τοὺς καλῆφας τῆς Κορδοῦσης, μέχρις οὐ νέαι ἀπὸ τῆς Ἀφρικῆς ὁρμήσαντα ἀρπακτῶν κατακτητῶν ἐμήνη καθέλειν τὸν Ὀμαϊδῶν γένος (Umeyyah), καὶ μερισάμενα ἐκλήρωσαντο πρὸς ἄλλα τὰ κτήματα τοῦ καλῆφου τοῦ τῆς Κορδοῦσης.

Εἰς τῶν κατακτητῶν τούτων, κατασταθεῖς ἐν Γρενάδᾳ, ἤγειραν ἐν αὐτῇ πολλὰ ἀξιόλογα μνημεῖα, πορισάμενοι τὰς πρὸς οικοδομίαν ὕλας ἀπὸ τῆς καταστροφείας Ἐλιβίρας, ὡς μαρτυροῦσι πολλὰ βωμῆαι ἐπιγραφαὶ εὑρισκόμεναι ἐν τοῖς τότε κτισθεῖσι ἀραβικοῖς τεύχεσι τῆς Γρενάδας. Ἄλλα καὶ οὗτοι ἐξεβλήθησαν μετ' οὐ πολὺ ὑπὸ τῶν ἀφρικανῶν ἀρχηγῶν Ἀλμοραβιδῶν, ἐκβληθέντων καὶ τούτων ὑπὸ τῶν περὶ τὸν δωδέκατον αἰῶνα ἀρχομένων ἐκ τῶν παρὰ τὸν Ἀτλαντα ἐρήμων ὁρμησάντων καὶ καταδραμόντων τὴν Ἰσπανίαν Ἀμοιχαδῶν (unitaires). Τούτων ἐπισημοτάτος ἐγένετο Ἰβν-αλ-Ἀμάρ, ὅστις, ἀναγορευθεὶς βασιλεὺς ἐν ἔτει 1232, ἐκυβέρνησεν οὕτω καλῶς τὴν νέαν αὐτοῦ χώραν, ὥστε πολλὰ μουσουλμάνων μυριάδες προσέδραμον πανταχῶθεν ὡς κατὰσταθῶν εἰς Ἀνδαλουσίαν· διὸ διένειμε γαίαις τοῖς νεύλοισι, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ἀτέλειαν φόρου. Ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ αἱ τέχναι καὶ τὸ ἐμπόριον καὶ αἱ ἐπιστῆμαι ἐπέδωκαν διαφερόντως. Ἰδρυσεν δὲ νοσηκομεῖα καὶ σχολὰ πρὸς διδασκαλίαν τῶν ἐπιστημῶν, καὶ κατασκεύασεν ὑδραγωγεῖα καὶ πολιτῆρια· τέλος δὲ, ὅπως αὐτὸν μάλιστα πάντων ἐδόξασεν, ἐγένετο ὁ πρῶτος θεμελιωτὴς τοῦ καλλίστου τῆς τῶν Ἀράβων ἀρχιτεκτονικῆς ἔργου, τῆς Ἀλμύβρας.

Ὁ δὲ υἱὸς καὶ διάδοχος αὐτοῦ Μωάμεθ ὁ δεύτερος, κατέστη οὕτω φοβερὸς τοῖς γείτοσι χριστιανοῖς ἡγεμῶσι τῆς Ἰσπανίας, ὥστε οὗτοι, θέλοντες ἵν' ἀπαλλάξωσιν ἑαυτοὺς τῶν ἀπὸ τούτου κινδύνων, ἐδασμοφόρον αὐτῷ καθ' ἕναστον ἔτος. Ἐκ τῶν διαδόχων αὐτοῦ Ἰουσούφ ὁ πρῶτος, ὁ ἐπονομασθεὶς Abou el Hadjadj, ἐγένετο ἐκ τῶν ἐπισημοτάτων βασιλέων τῆς Γρενάδας, καὶ συνέβαλετο εἰς τὴν λαμπρότητα τῆς Ἀλμύβρας, ἧς κατασκεύασε τὴν κυρίαν εἴσοδον. Οὐδέποτε ἡ Γρενάδα εὐημέρσεν οὕτως ὡς ἐπὶ τοῦ Hadjadj, οὐδ' ἐγένετο ποτὲ οὕτω πολυάνθρωπος. Οἱ Ἰσπανοὶ καὶ οἱ Ἀραβες ἱστορικοὶ διαβεβαιῶνται ὅτι ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οἱ ἐνοικοῦντες κατεῖχον 70,000 οἰκων, κατοικοῦμένων ἐν 420,000 ἀνθρώπων, ἧτοι ἐπτάκις πλείονων τῶν νῦν ἐνοικούντων. Ἄλλ' ὁ βασιλεὺς οὗτος, ὅταν ἡ Γρενάδα φεῖλει πολλὰ, ἐμύλλεν ἵν' ἀποθάνῃ οἰκτρῶς δολοφονηθεῖς.

Μωάμεθ ὁ πέμπτος Ἀλ-Γαμί-Βιλ-Ἀλλᾶχ

(ὁ Θεοσεβὴς) ἐγένετο εὐφυὴς καὶ λίαν φιλότεχνος, ὡς καταφάνεται μάλιστα ἐκ τῶν εἰς ἑαρινὸν αὐτοῦ ἐπιγραφῶν ἐν πολλοῖς τῶν ἀνωγαίων τῆς Ἀλμύβρας, ἧς ἐκκαλώπιες πολλὰς αἰθούσας. Οἱ δὲ διάδοχοι ἐγένοντο μὲν μᾶλλον αὐτοῦ φιλοπόλεμοι, ἀλλὰ δὲν κτύπησαν πάντοτε περὶ τοῖς πολέμοις. Οὕτως Ἰουσούφ ὁ τρίτος ἀπέβαλε κατὰ τὸ 1416 τὴν ἀξιόλογον καὶ γείτονα τῆς μητροπόλεως πόλιν Ἀντεσκουέραν· ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Ἀβού Ἀβδαλάχ-Ἐλ-Ἀύσαρ (ὁ Ἀριστοτέλειος) ἐξεβλήθη τῆς ἀρχῆς τῷ 1428 μετὰ πολλοὺς ἐμφυλίους πολέμους. Ἄλλ' ἐπὶ τῆς βασιλείας Μωάμεθ τοῦ ὀγδόου Ἀλ-Ζουάγιαρ (τοῦ Νέου) τὸ βασιλεῖον τῆς Γρενάδας ἐταράχθη εἴπερ ποτὲ βιαιῶς ὑπὸ τῶν στάσεων, ἐξ ὧν ἐμύλλε σχεδὸν μετὰ πεντήκοντα ἔτη παραδοθῆναι τοῖς Ἰσπανοῖς, ὡς εὐάλωτος ἀγρᾶ. Ἐπ' αὐτοῦ ἀνεφύησαν αἱ μεταξὺ τῶν Ζεργῶν καὶ τῶν Ἀβενσεβράγων δεινὰ ἐριδες, ἀφ' ὧν καθημάχθη ἡ πόλις καὶ ἡ Ἀλμύβρα, καὶ ἐγένοντο ὑποθέσεις πλείστον ἀραβικῶν καὶ ἰσπανικῶν διηγημάτων καὶ θρηνοδημάτων. Ἐπὶ δὲ Μωάμεθ τοῦ δεκάτου τὸ ἄβλιον βασιλεῖον τῆς Γρενάδας ἐξέπιπτεν ἥδη. Διότι τότε Ἐρβρίκος ὁ τέταρτος, βασιλεὺς τῆς Καστιλίας κατέδραμε καὶ ἐλεηλάτησε πολλὰκις τὴν εἰσφορὸν Βέγαν. Πρὸς δὲ τούτοις ἐστρατοπέδευσε πρὸ τῆς μητροπόλεως τῶν Ἀράβων, ἧτις ὑπέστη τότε πρῶτον ταιαῦτην τινὰ αἰσχύνην. Ἐν ἔτει 1460 οἱ χριστιανοὶ κατέλαβον τὴν Γιβραλτῆρην καὶ Ἀρχιδόναν· τριεὶ δὲ μετὰ ταῦτα ἔεσεν ὁ Ἀραβὶ βασιλεὺς τῆς Γρενάδας ἠναρχία ἵνα πράξῃ εἰρήνην πρὸς τοὺς χριστιανούς, καθ' ἣν ἐπιγγέλλετο ἵνα κατὰσχῇ τὸ βασιλεῖον αὐτοῦ ὡς φέουδον τοῦ βασιλέως τῆς Καστιλίας, καὶ δασμοφῶ ἡ καθ' ἕναστον ἔτος 12,000 χρυσῶν δοουκάτων. Ὁ δ' ἐν ἔτει 1469 τελεσθεὶς γάμος τοῦ Φερδινάνδου τῆς Ἀβραγονίας καὶ τῆς Ἰσαβέλλης τῆς Καστιλίας, ἐνώσας τὰ δύο χριστιανικὰ βασιλεῖα τῆς Ἰσπανίας, κύζησεν ἐτι μᾶλλον τὴν δύναμιν τῶν ἐχθρῶν τῶν βασιλέων τῆς Γρενάδας, ἧτις ἐπέπρωτο ἵνα ἐπιζήσῃ ὀλίγα μόνον μετὰ ταῦτα ἔτη.

Κατὰ δὲ τὸ ἐπελθόν ἔτος ὁ στρατηγὸς τῶν καθολικῶν βασιλέων ἐκυρίευσεν πολλὰς πόλεις καὶ κατέλαβε πολλὰ τῶν φρουρίων τοῦ ἀραβικοῦ βασιλείου· Ἐν δὲ Γρενάδᾳ ἀνεφύησαν δεινὰ διαστάσεις γυνηθεῖσαι ἐκ τῆς ἀντιζηλίας τῶν σουλτάνων Ἀβέσγας καὶ Ἰορᾶδας, ἕτινες διεῖλον τὴν πόλιν εἰς δύο μέρη πολέμια ἀλλήλων. Ἡ τελευταία ἦτο χριστιανὴ τὸ γένος, καὶ οἱ Ἀραβες ἱστορικοὶ ὁμολογοῦσιν ὅτι αὕτη ἐγένετο ἡ πρώτη αἰτία τῆς ἀπολείας τῆς Γρενάδας. Καὶ οἱ μὲν Ζεργεῖς συνετάχθησαν τοῖς ἀκολούθοις τῆς Ἀβέσγας, οἱ δὲ Ἀβενσεβράγεις τοῖς τῆς Ἰορᾶδας. Κατὰ τὸ ἔτος 1482 οἱ δύο υἱοὶ Ἀβέσγας ἠναρχήθησαν ἵνα καταφύγωσιν ἐκ τῆς Γρενάδας εἰς τὰ Γάδειρα, ἐνθα ἡ φρουρὰ καὶ οἱ κάτοικοι ἀνηγόρευσαν εὐθὺς βασιλέα τὸν πρεσβύτερον, ὅστις μετ' οὐ πολὺ ὤρμησεν ἐπὶ τὴν μητροπόλιν, καὶ ἐκπολιορκήσας, καθέλιε τὸν πατέρα αὐτοῦ τῆς ἀρχῆς.

Ἀμ' ἀναλαβὸν τὴν ἀρχὴν ὁ Ἀβού Ἀβδαλάχ, ἐκρινεν, ὑπεκακούμενος ὑπὸ τῶν Ζεργῶν, ἵνα τιμωρήσῃ τοὺς ἀντιπαλοὺς Ἀβενσεβράγεις, καὶ εἰλκυσεν αὐτοὺς ἐπιβούλους εἰς τὴν Ἀλμύβραν, ἐν ἧς τῆ αὐτῆ συνέβη τότε ἡ γνωστὴ ἐκείνη σκηνή, ἀφ' ἧς καθημάχθησαν τὰ ἀραβία βασιλεῖα τῶν Ἀράβων, ἦν διηγησόμεθα ἐν καιρῷ ἐπισκοποῦντες τὸ ἔθρον αὐτῶν. Ἄλλὰ

δὲν ὠφελήθη ἐκ τῆς ἐπιβουλῆς ταύτης· διότι, ἀντεπεξελθὼν οὐ πολὺ ὕστερον τοῖς χριστιανοῖς, ἐναχθή καὶ ἡ γαλαωτίστη ὑπὸ τοῦ κόμητος Κάβρα.

Ὁ διάδοχος αὐτοῦ Ἀβούλ Χάσαν ἦτο γέρον τυφλὸς καὶ ἀσθενής· διὸ παρέδωκε τὴν ἀρχὴν τῷ ἀδελφῷ Ἀζ-Ζαγάλ. Ὁ δὲ βασιλεὺς Φερδινάνδος, βοηθῶν τῷ αἰχμαλώτῳ Βααβδὶλ, ἐξέκαυσε τὸν ἐμφύλιον πόλεμον ἐν Γρενάδᾳ, καὶ, ἐκπολιορκήσας διὰ τῶν στρατηγῶν αὐτοῦ ἐπαλλήλους ἀπάσας τὰς ἀκρόπολεις καὶ τὰ φρούρια τοῦ βασιλείου, περιέκλεισε τὸν Ἀραβὰ βασιλέα μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ ἐν Γρενάδᾳ, μέχρις οὗ, ἀρχομένου τοῦ μηνὸς ἀπριλίου τοῦ 1491, ὁ Φερδινάνδος καὶ ἡ Ἰσαβέλλα ἦλθον αὐτοὶ πολιορκήσαντες τὴν βασιλεύουσαν πόλιν, ἧς ἡ φρουρὰ ἠναρχήθη ὑπὸ τῆς πείνης ἵν' ἀνοιζῇ τὰς πύλας τῆς πόλεως μετὰ ἔνδεκα μηνῶν δεινῆν πολιορκίαν.

Β'.

Τὴν μακρὰν πολιορκίαν τῆς Γρενάδας παραβάλλουσιν οἱ σύγχρονοι χρονογράφοι πρὸς τὴν τῆς Τροίας· διότι οὐδεμίαν τὸν τότε πόλιν ἐφημίετο, ὡς εἶδομεν, ἐπὶ πλοῦθον καὶ δύναμιν ὡς αὕτη. Οἱ καθολικοὶ βασιλεῖς ἦγον περὶ ὀγδοήκοντα χιλιάδας στρατοῦ. Θελοντες δὲ ἵνα καταστήσωσι φανεράν τὴν ἀκράδαντον αὐτῶν γνώμην ἵνα καταλάβωσιν αὐτὴν ἐκ παντὸς τρόπου, ἐκτισαν οὐ μακρὰν τῆς πολιορκουμένης πόλεως νέαν πόλιν τὴν Santa Fe, ἐν ἧ κατόικισαν· ἐλεηλάτησαν δὲ τὰ ὄρη τῆς Ἀλπουγάβρας, ἀφ' ὧν οἱ πολιορκούμενοι, ἐξεσπόμενοι κατ' ἀρχάς, ἐλάμβανον τροφὰς καὶ διέκοψαν τὰς τῶν Ἀράβων μετὰ τῆς Ἀφρικῆς συγκοινωνίας οὕτως, ὥστε οὗτοι, βλέποντες τὰ μὲν τρόφιμα πάντως ἐξηναλωμένα, τὴν δὲ ἀπὸ πολλοῦ ἀπὸ τῆς Ἀφρικῆς ἀναμνησμένην ἐπικουρίαν μὴ φθάνουσαν, ἠναρχήθησαν τέλος ἵνα ἔλθωσιν εἰς λόγους πρὸς τοὺς χριστιανούς περὶ συμβάσεως, ἧτις ὑπεγράθη ὑπ' ἀμφοτέρων τῆ 25 νοεμβρίου τοῦ ἔτους 1491.

Οἱ πρῶτοι ὅροι τῆς συμβάσεως παρεχώρουν τοῖς μὲν Ἀραβῶν, ὅσοι προηρόντο ἵνα μένωσιν ἐν Ἰσπανίᾳ, ἐλευθερίαν περὶ τὴν θρησκείαν, τὴν γλῶσσαν, τὰ ἦθη, τὰ ἐνδύματα, καὶ τὴν χρῆσιν τῶν κτημάτων αὐτῶν. Τοῖς δὲ βουλομένοις ἵν' ἀπέλθωσιν εἰς Ἀφρικὴν ὑπέσχετο πλοία πρὸς μετακίνησιν αὐτῶν τε καὶ τῶν χρημάτων. Τὰ ὄπλα ἐμύλλαν ἵνα παραδοθῶσι τοῖς νικηταῖς· ὁ δὲ βασιλεὺς ἐμύλλεν ἵν' ἀπολειφθῇ ἐλεύθερος, καὶ διαζήσῃ μετὰ τριῶν χιλιάδων ὑπηκόων καὶ πρόσδουον ἐξ χιλιάδων μαραβεδίων ἐπὶ τῶν ὁρέων τῆς Ἀλπουγάβρας.

Ἄλλ' αἱ συνθήκαι αὗται παρεβιάσθησαν ὕστερον αἰσχρῶς· διότι ὅσοι τῶν Ἀράβων δὲν ἠθέλησαν ἵνα καταλείψωσιν τὴν νέαν αὐτῶν πατρίδα, κατεδιώχθησαν πολλὰκις, καὶ μάλιστα ἐν ἔτει 1506, ὅτε ὁ καρδινάλιος Ξιμέντες ἐζήτησεν ἵνα ἐπιστρέψῃ αὐτοὺς εἰς τὸν χριστιανισμόν, καὶ κατώρθωσεν ἵνα βαπτίσῃ 3,000 αὐτῶν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ. Ἐπειδὴ δὲ οἱ πλείστοι τῶν ἀποστατῶν τούτων ἐφάνοντο μὴ ἀληθῶς ἐπιστραφέντες ἀλλὰ μόνον προσποιοῦμενοι χάριν τῆς ζωῆς καὶ περιουσίας αὐτῶν, ἀπιγροῦθη τούτοις διὰ βασιλικῆς διατάξεως τὸ λαλεῖν καὶ γράξαι τὴν ἀραβικὴν γλῶσσαν, εἴτε ἐν τῷ οἴκῳ εἴτε ἐκτός, καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ. Ἀπιγροῦθησαν δὲ αὐτοὶ καὶ ἡ ἀραβικὴ στολὴ καὶ ὁ τῶν γυναικῶν ἀποκλεισμός,

καὶ τὰ λουτρά καὶ τὰ ἀραβικὰ ἄσματα καὶ οἱ χοροὶ, καὶ ἀπλῶς πᾶν τὸ ἀναμνηστικὸν τὴν καταγωγὴν καὶ τὸ γένος αὐτῶν.

Ἄλλὰ μὴ ἀρκεσθεῖς τούτοις Φίλιππος ὁ τρίτος ἐπέταξε τὸν ἀπὸ τῆς Ἰσπανίας διωγμῶν τῶν Ἀράβων, ὅσοι ἐνέμειναν ἐν τῇ θρησκείᾳ αὐτῶν. Ἐξακόσια χιλιάδες Ἀράβων ἠναρχήθησαν τότε ἵνα καταλείψωσι τοὺς ἰδίους οἴκους. Τινὲς δὲ αὐτῶν ἀναχωρήσαντες εἰς τὰ ὄρη τῆς Βαλλεντίας ἀντέστησαν ἐπὶ τινα χρόνον· ἀλλὰ, καταπονηθέντες ὑπὸ τοῦ πλῆθους τῶν ἐναντιῶν, ὑπεχώρησαν εἰς Ἀφρικὴν.

Γ'.

Οὐδὲν γραφικώτερον καὶ μεγαλοπρεπέστερον τῆς περὶ τὴν Γρενάδαν χώρας. Ὑπερβεν τῆς δασείας φυτείας τῶν καταβρύτων αὐτῆς δασῶν ὑψοῦνται ἐν τῷ πορφυρίζοντι οὐρανῷ αἱ αἰετοπε γιονόβλητοι κορυφαὶ τῶν ὁρέων τῆς Σιέρρας Νεβάδας, αἵτινες, ἀντανακλώσαι τὰς ἀκτίνας τοῦ ἡλίου, καταστράπτουσι μάλιστα περὶ τὴν ἐσπέραν τὰ ὄραίστατα τῶν χρωμάτων τῆς ἰοῦδος. Αἱ δὲ χαράδραι καὶ αἱ κοιλάδες κατακλύζονται ὑπὸ κινεῶν σαπφειρίζοντος χρώματος, μέχρις οὗ, ἐκλείποντος κατ' ὀλίγον τοῦ φωτός, ἡ Σιέρρα Νεβάδα φαίνεται μακροῦθεν ὡς ὄγκος κρυστάλλου ἀπειρομεγέθους ἐξαρπόμενος ἐν τῷ φλογεμένῳ οὐρανῷ.

Ἐνταῦθα οἱ Ἀραβες βασιλεῖς ἐφύτευσαν τὸν μέχρι τού νῦν περιφθονὸν καὶ μόνον ἐν τῇ ὑψηλῷ παραδείσῳ, οὕτως ἡ μεγάλη παράδος σύγκεται ἐκ δένδρων γιγαντιαίων, ὧν οἱ κλάδοι συμπλεκόμενοι ἀπεργάζονται θύλον συνεχῆ οὐδέποτε διαπερόμενον ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου. Ἐκατέρωθεν δὲ τῆς μεγάλης ταύτης παράδος παρομαρτοῦσι δύο ἄλλαι μικρότεραι πλάγαι παράδοι ἀποτελοῦσαι μετὰ τῆς ἐν τῷ μέσῳ οἴνου ἀπεικάμα τῶν τριῶν θύλων γοθθικῆς ἐκκλησίας. Ὁ ποταμὸς Ξενίλ, ἔχων τὰς πηγὰς ἐκ τῶν κλιτύων τῆς Σιέρρας Νεβάδας κυλεῖ πρὸς τὰ δεξιὰ τῆς μεγάλης παράδος ἐπὶ κοίτης χαλίκων τὰ διαυγῆ αὐτοῦ νάματα, ἀτῆνα καταφέρουσι πολλὴν ἀργυρίτιδα ἄμμου. Αἱ δὲ ἀρωματώδεις ὀσμηαὶ τῶν κισσῶν καὶ τῶν ἰασιμίων καὶ τῶν μύρτων, οἱ ψιθυριστοὶ τῶν πηγῶν, ἐκτινασσουσάν τὰ διαυγῆ αὐτῶν ὕδατα μέχρι τῶν κορυφῶν τῶν δένδρων, καὶ ἡ αἰθὺς δρύσιος ἀπεργάζονται τὰ ἄλλα ταῦτα ἡδιστὸν ἰνδιαιτήμα κατὰ τὸ θέρος.

Δ'.

Ὅτε ὁ τελευταῖος Ἀραβὶ βασιλεὺς τῆς Γρενάδας Βααβδὶλ, παραδοὺς τὴν πόλιν τοῖς χριστιανοῖς, ἐξῆλθεν αὐτῆς παραπεμπόμενος ὑπὸ πενήκοντα πιστῶν ἀκολούθων, καὶ ἀνήγετο πρὸς τὸν περὶ τοὺς βουθουσίους ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Ξενίλ, ἀπῆλθε παρὰ τὴν γέφυραν τὸν καθολικὸν βασιλέα Φερδινάνδον καὶ τὴν Ἰσαβέλλα, ὅτινες ἀνέβαινον εἰς τὴν Ἀλμύβραν. Ὁ βασιλεὺς τῆς Γρενάδας ἄμα ἰδὼν τὸν βασιλέα τῆς Ἰσπανίας, ἠθέλησεν ἵνα καταβῇ τοῦ ἵππου ὅπως καταφιλήσῃ τὴν χεῖρα τοῦ νικητοῦ. Ἄλλ' ὁ Φερδινάνδος ἐσπευσεν ἵν' ἀπαλλάξῃ αὐτὸν τῆς ταπεινώσεως ταύτης, καὶ ἡσπάσατο αὐτὸν φιλοφρόνως.

Τότε ὁ Βααβδὶλ παρέδωκεν αὐτῷ τὰς κλειδας τῆς Ἀλμύβρας λέγων· « Σαὶ εἶναι, ὁ ἰσχυρὸς καὶ κραταῖε βασιλεῦ, ἐπειδὴ ὁ Ἄλλᾶχ

ἐκρινεν οὕτω. Χρῶ τῇ νίκῃ ἡπίως καὶ φιλανθρώπως! »

Ἄλλ' ὁ Φερδινάνδος κατεγράθη αὐτὴν παραβιάσας ἐπαλλήλους ὕστερον πάντας τοὺς τῆς συμβάσεως ὅρους, ἐνίους δὲ πρὶν ἢ ἡ μελάνη δι' ἧς ἐγράφησαν ἀποσηρανθῆ, ὡς λέγει Ἀραβὶ τῆς συγγραφῆς. Διότι ἐκραγῆσαι ἀποστασίας τινὲς ἐν τῇ Γρενάδᾳ καὶ τοῖς ὄρεσι τῆς Ἀλπουγάβρας τῶν Ἀράβων πρὸς τοὺς χριστιανούς, οἱ Ἀραβες διετέλεσαν κακοποιούμενοι, ὡς εἶδομεν, παντοιοτρόπως καὶ διωκόμενοι ἐπὶ 80 μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Γρενάδας ἔτη.

Ε'.

Οἱ καθολικοὶ βασιλεῖς εἰσήλασαν θριαμβεύοντες εἰς τὴν ἀλώουσαν πόλιν τῇ 2 ἰανουαρίου 1492. Τῇ προῖκᾳ τῆς ἀξιωμακροῦσεν ταύτης ἡμέρας ὁ καρδινάλιος Γονζάλες δὲ Μεντόνας ἐστάλη παραπεμπόμενος ὑπὸ τινων ἰδῶν τοῦ στρατοῦ ὅπως καταλάβῃ πρῶτος τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ βασιλεῖα, καὶ μετ' ὀλίγον ἄπαν τὸ στρατόπεδον εἶδε λαμπρότητα ἐπὶ τοῦ πύργου τῆς Βέλας τὸν μέγαν ἀργυροῦν σταυρὸν, ὃν ἔφερον ὁ ἅγιος Φερδινάνδος κατὰ τὰς ἐπὶ τοὺς Ἀραβας αὐτοῦ ἐκστρατείας, καὶ ὑπ' αὐτὸν κυμαίνουσας τὰς σημαίας τῆς Καστιλίας καὶ τοῦ Σάν Ἰάγου.

Πρὸς τὸ λαμπρὸν καὶ περιπόθητον τοῦτο θέαμα ὁ χορὸς τῆς βασιλικῆς ἐκκλησίας ἤρχετο ἵνα ψάλλῃ τὴν δοξολογίαν, καὶ ἄπας ὁ στρατὸς ἐγονάτισε καὶ προσήγετο ἐν κατανώξει· ἔπειτα δὲ εἰσήλθεν ἀλαλάζων εἰς τὴν ἀλώουσαν πόλιν, ἡγουμένου τοῦ Φερδινάνδου καὶ τῆς Ἰσαβέλλας.

Ἐκτοτε οἱ κάτοικοι τῆς Γρενάδας πανηγυρίζουσι μεγαλοπρεπῶς ταύτην τὴν ἐπέτειον ἡμέραν. Ἡ Ἀλμύβρα γέμει τότε παμμυγῶδες ὄχλου ἐρχομένου ἐν ταῖς γραφικαῖς καὶ ποιητικαῖς αὐτοῦ στολαῖς ἀπὸ τῆς πόλεως καὶ τῶν περὶ αὐτὴν κομῶν καὶ ὁρέων. Μάλιστα δὲ συβρέουσι εἰς τὸν πύργον τῆς Βέλας αἱ Ἰσπανίδες παρθέναι· διότι κατὰ τινὰ ἀραβίαν παράδοσιν ὅσαι παρθέναι κρούσωσι τὸν μέγαν κώδωνα μέλλουσιν ἵνα ὑτανδρευθῶσι κατ' αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ ἔτος· ὅσαι δὲ κρούσωσιν αὐτὸν σφοδρότατα μέλλουσιν ἵνα λάθωσι τὸν ἄριστον τῶν ευζύγων... Ἐξ οὗ ἕκαστος δύναται ἵνα ἐννοήσῃ ὅποσος δεινὸς θόρυβος γίνεται ἐκ τῆς φιλοτιμίας τῶν Ἰσπανιδῶν παρθένων. ■

Ἡ ἄλωσις τῆς Γρενάδας ἐξέπληξε πᾶσαν τὴν χριστιανικὴν Εὐρώπην τοσοῦτον ὅσον κατέπληξεν αὐτὴν πρὸ τινῶν ἐτῶν ἡ ἄλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων. Ἐν Ῥώμῃ ἡ πτώσις τῆς μητροπόλεως τῶν Ἀράβων ἐωρετάσθη διὰ λιτανειῶν καὶ δημοσίων πομπῶν. Μάλιστα δὲ κατεπλάγησαν οἱ Ἀραβες τῆς Ἀφρικῆς, μαθόντες τὸ λυπηρὸν τέλος τῆς ἐν Ἰσπανίᾳ μητροπόλεως καὶ τοῦ ἀβλιῶν αὐτῆς βασιλέως Βααβδὶλ. Διετέλεσαν δὲ παρακαλοῦντες ἐπὶ πολλὰ ἔτη τὸν θεὸν ὅπως ἀποθῆ αὐτοῖς τὴν Γρενάδαν· καὶ μέχρι τοῦ νῦν βλέποντές τινὰ μελαγχολῶντα ἢ βεβιάζοντα, λέγουσιν ὅτι « ἐνθωμείται τὴν Γρενάδαν. »

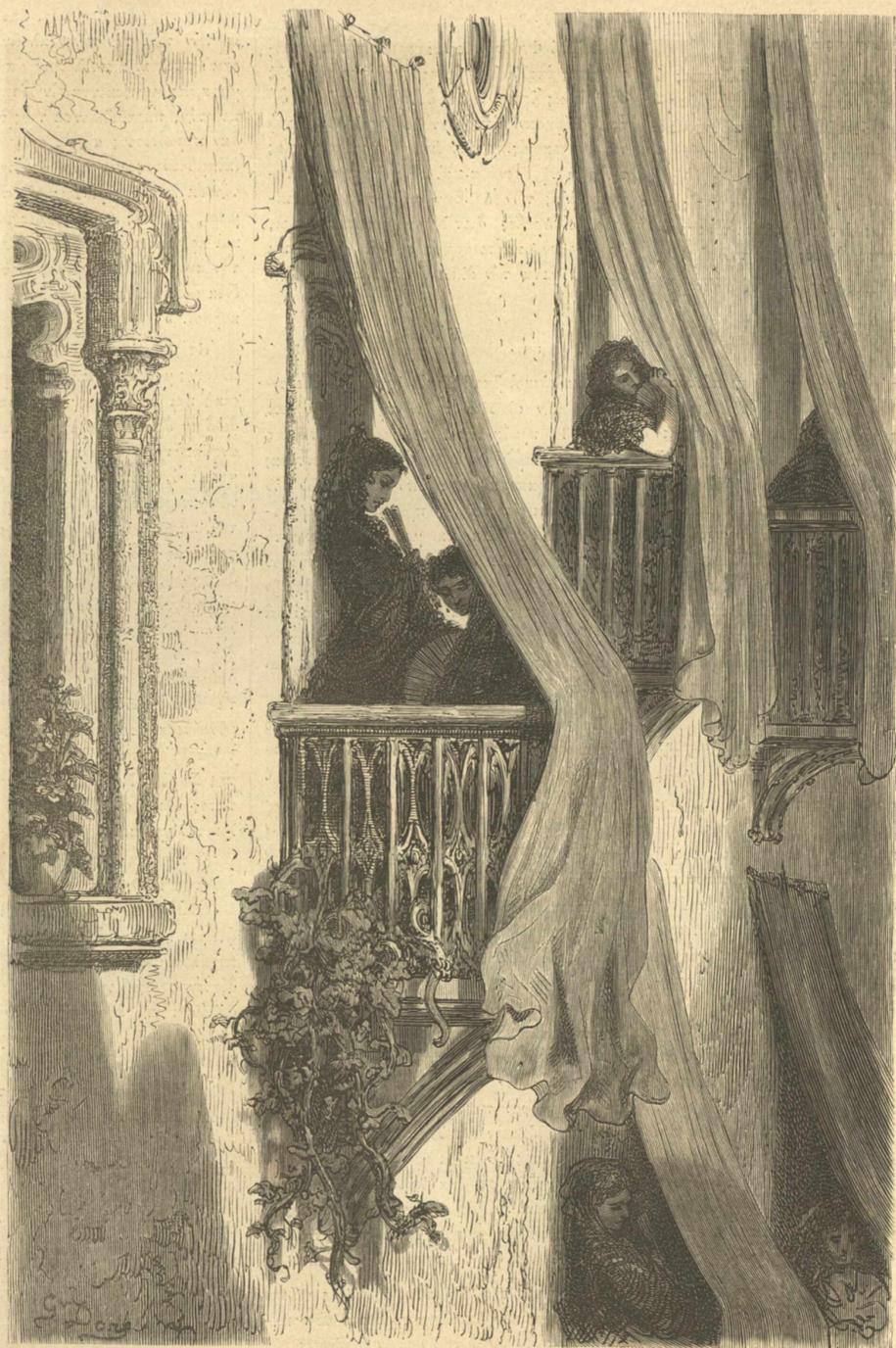
ΣΤ'.

Ὁ θέλων ἵνα ἴδῃ τὴν ἀκρόπολιν τῆς Γρενάδας, κίμηνον οὐ μακρὰν τῆς πόλεως ἐπὶ τινος γεωλοφίας, ἐφ' ἧς ἐκτίσθη ἡ Ἀλμύβρα, τὰ κλεινὰ βασιλεῖα τῶν Ἀράβων αὐτῆς βασι-

λέων, διέερχεται πρῶτον διὰ τῶν ἀραβικῶν τῆς πόλεως τειχῶν καὶ πύλων, καὶ διεισδύεται εἰς ἐν τῶν περὶ τὴν πόλιν ἀλσῶν, ἐν οἷς αἱ γηραιαὶ πτελέαι ἀποτελοῦσιν ἀπέραντα καιμαρόματα, ἀναμνηστικὰ τὸν ὀδοιπόρον τὸν Ἀραβὰ ποιητὴν, παραβάλλοντα τοὺς περὶ τὴν Γρενάδαν παραδείσους « πρὸς σμαραγδίνους θύλους, ἐκλαμβούοντας μὲν τὴν ὄρασιν, βέλγοντας δὲ τὴν ἀκοὴν τοῖς ἡδίστοις τῶν πτηνῶν κελადήμασι, καὶ τοῖς κελαρυσμοῖς τῶν καταβράκτων καὶ κρηνῶν, ὧν τὸ διαυγές ὕδωρ διαφυλάττει τὴν ἰκμάδα καὶ τὸ ψῆχος ἐπὶ τῆς Ἐδέμ ταύτη, ἐνθα αἰθιον εἶναι τὸ ἔαρ, καὶ τὰ ἄνθη καὶ οἱ καρποί. »

Ἡεῖς τὴν ἀκρόπολιν ἄγουσα ὁδὸς ἀνελίσσεται ἀνάγης μὲν, ἀλλὰ ποικιλόμορφος, σκιερὰ, γραφικὴ καὶ ὑπόψυχρος· ὁ δὲ ὑπὸ τὸν μεγάλου δένδρον δρυμὸν ἀπὸ εἰναι οὕτω καθαρὸς, ὥστε ἀναβαίνει τις ἡδέως μὴ ἀποκαίμενος. Οἱ δὲ μικροὶ ὄχθοι, ἐν οἷς κελαρῶν καταβρέει τὸ ὕδωρ, παρέχουσι θαυσιλὴ τοῖς μεγάλους δένδροις τὴν ἰκμάδα, ὑφ' ἧς φύονται αὐτοφυεῖς ἡ κιστρία, αἱ μυδικαὶ μελίται, αἱ ὑπερμεγέθεις βοδοδάφναι, καὶ ἄλλα ἄγνωστα τῇ βορείᾳ Εὐρώπῃ δενδρόφια. Πανταχοῦ δὲ ἀναβλύζουσι κλεινὰ ὕδατον πηγὰ καὶ κρηναὶ κελαρῶσονται διὰ τῶν ἐρειπίων καὶ τῶν λειμῶνων. Ἡ εὐδαίμων αὕτη χώρα εἶναι οὕτως εὐφυὴς, ὥστε τὰ ἐξ οὐρανοῦ ὕδατα γίνονται τοσοῦτον ἀφρονώτερα, ὅσον μᾶλλον αὐξάνει ὁ κάσων· διότι καταβρέουσι ἀπὸ τῶν γιονόβλητων κορυφῶν τῆς Σιέρρας Νεβάδας, ἧστινος οὐδ' ὁ θερμότητος ἦλιος οὐδέποτε ἐξαναλίσκει τὴν ἀδιάλειπτον χύδνα.

Ὁ περιηγητὴς εἰσέρχεται εἰς τὴν Ἀλμύβραν διὰ τῆς Πύλης τοῦ Δικαστηρίου (Puerta Judiciaria), πύργου βαρέος καὶ τετραγώνου, ἐν ᾧ εἶναι ἡ πύλη, ἧς ἡ ἀραβικὴ ἀψὶς ἔχει σχῆμα πετάλου. Ἐπὶ τοῦ πύργου τῆς πόλεως ὑπάρχει δίστιχος ἀ

Εξέδρα μίης τινος οίκιας εν Γρενάδα.

και Περασίας, ούτινες, ανάμειλλόμενοι προς τὰ εν Καίρω και Δαμασκῶ τῶν καλλιφῶν ἔργα, ἀνήγαγον τὴν ἀραβικὴν τέχνην εἰς μεγάλην ἐντέλειαν. Ἀλλὰ μάλιστα πάντων συνετέλεσεν εἰς τὴν αὐξήσιν, τὸν καλλωπισμὸν και τὴν φήμην αὐτῶν ὁ περὶ τὰ μέσα τοῦ δεκάτου τετάρτου αἰῶνος βασιλεύσας Ἀβού-ελ-ἡαδjadj, ὁ Περικλῆς τῶν Ἀράβων τῆς Ἰσπανίας, ἐφ' οὗ ἡ Ἀραβικὴ τέχνη ἐφθασεν εἰς τὸ ἄκρον τῆς ἐντελείας, ἀναδείξασα πρὸς τοῖς ἄλλοις οἰκοδομήμασι και τὴν ἐν τῇ Ἀλάμβρα περιφρημον Δίθουσαν τῶν πρέσβειων, ἣτις δικαίως νομίζεται τὸ κάλλιστον ἔργον τῆς τῶν Ἀράβων τέχνης.

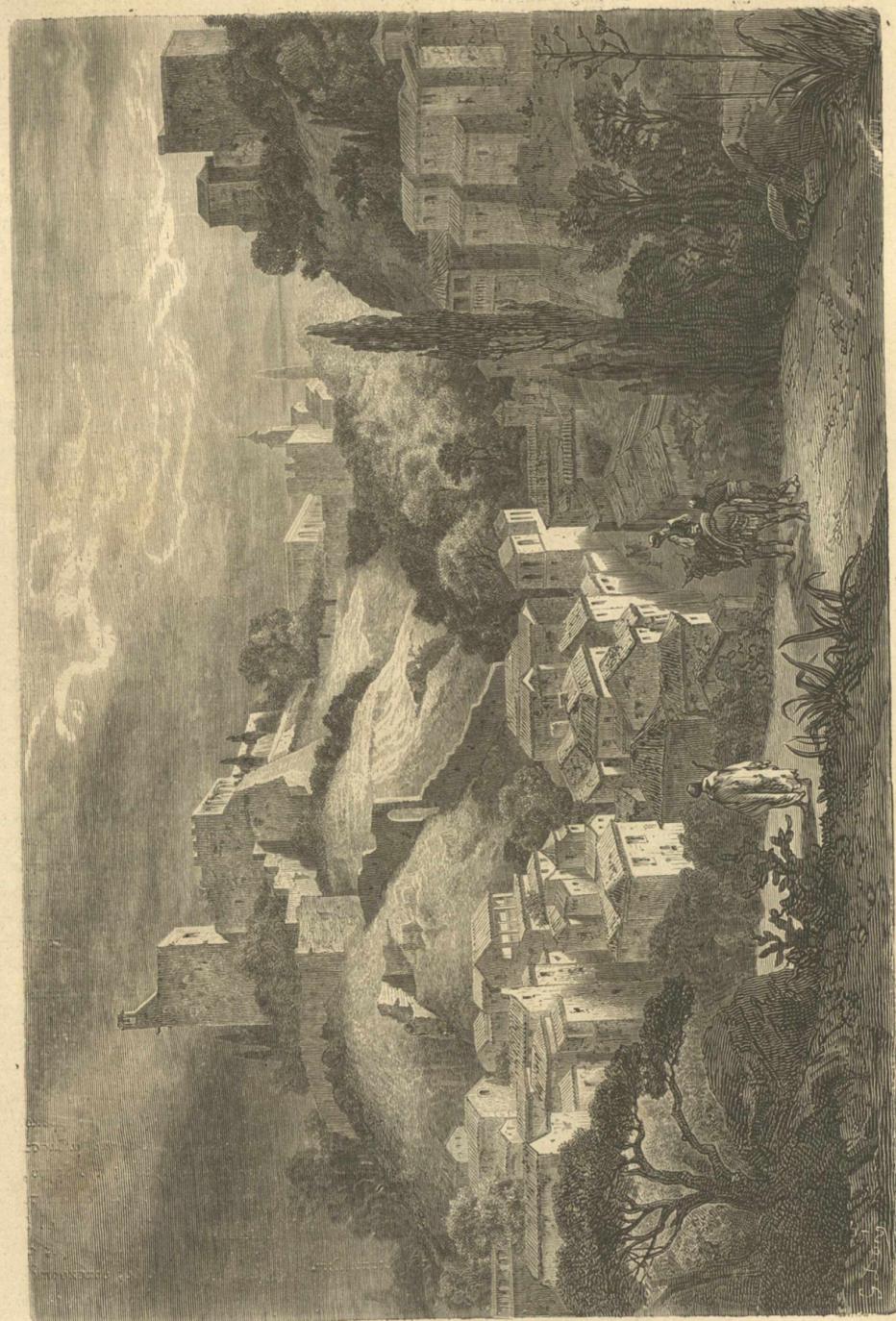
Τοσοῦτον δ' ἦτο τὸ πλῆθος τῶν ὑπ' αὐτοῦ

δαπανομένων χρημάτων, ὥστε ἐλέγετο ὑπὸ πάντων ὅτι ὁ βασιλεὺς οὗτος κτύπησεν ἐξευρῶν τὸ ἀπόβρῆτον τοῦ φιλοσοφικοῦ λεγομένου λίθου, ἢ τοῦ μεταβάλλειν τὰ μέταλλα εἰς χρυσόν· διότι οὐ μόνον ἐδαπάνησεν ἀφειδοῦς εἰς οἰκοδομίας και παντοῖα ἀραβουργήματα, ἀλλὰ και κατεκάλυψε τὰ πάντα παχῆ χρυσῷ ἢ ἀργυρῷ ἐπιθλήματι και ἐκόσμησε τὰς ὀροφάς και τὰ κιονόκρανα πολυτελεστάτοις λιθοῖς, και λαμπροτάταις ἐμαλτωμέναις γραφαῖς, ἀναδείξας τὰ βασιλεῖα τῆς Ἀλάμβρας « τὸ κάλλιστον και ἡδιστον τῶν ἀνθρωπίνων ἐνδιαιτημάτων. »

Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Γρενάδας οἱ κληταὶ χριστιανοὶ ἐσπευσαν ἵνα καταστρέ-

ψοῖσι βροβαρικῶς ἐν ὀλίγοις ἔτεσιν τὰ ἀπὸ τριῶν αἰῶνων διὰ τῆς εὐφροίας και ἐπιμονῆς τῶν Ἀράβων βασιλέων ἰδρυθέντα περικαλῆ ταῦτα τεμῆνη και τὰ ἐν αὐτοῖς φιλοτίμως ἀποθησαυρισθέντα ἀραβικὰ καλλιτεχνήματα.

Ἡ Ἀλάμβρα ἀρα ἐβλάφη μάλλον ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἢ ὑπὸ τοῦ χρόνου. Ἦδη ἀπὸ τῆς Ἰσαβέλλας τῆς Καθολικῆς ἡ ὑπερβολικῆς θρησκευτικῆς ζήλος τῶν μοναχῶν κατέβρισε πολὺ ἐπιγραφὰς, αἵτινες ἀνεμίμησαν αὐτοὺς τὴν μωαμεθανικὴν θρησκείαν. Ὁ δὲ ἔργονος αὐτῆς Κάρολος Κουίντος ἐφθασεν εἰς τοσαύτην ἀφιλοκαλίαν, ὥστε κατεδαφίσας τὸ τέταρτον τῆς Ἀλάμβρας, ἤγειρε παρ' αὐτὴν και ἀπὸ τῶν ἐρείπιων τὸ βαρὺ και ἀγὰρι βασιλεῖον, σπε-

Εἶσοδος τῆς Ἀλάμβρας.

παρέχεται τοσαύτην ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἐλαφρῶν και χαρίεσσαν τῆς Ἀλάμβρας ὄψιν.

Κατὰ δὲ τὸν δέκατον ἑβδομον αἰῶνα τελευτώντα ἡ Ἀλάμβρα μετεβλήθη ὑπὸ τῶν Ἰσπανῶν εἰς φυλακὴν ληστῶν και κακούργων. Βραδύτερον δὲ, κατασταθέντος ἐν αὐτῇ τοῦ φρουραρχείου, γενομένης ἤδη γνωστῆς τῆς ἀξίας αὐτῆς πᾶσι τοῖς ἔθνεσι πλὴν τοῖς Ἰσπανοῖς, οἱ φρούραργοι, ἀντὶ τοῦ διαφυλάξαι ἐφιλοτιμήθησαν ἵνα καταφείρῳσι τὰ πάντα πολυδύνη ἐπὶ εὐτελεστάταις τιμαῖς τὰ σπαιώτατα ἀραβικὰ ὄπλα, ἀγγεῖα, σκεύη, και τὰς τοῖς τοῖγους καλυπτούσας ἐκ φαιεντανῆς βερνικῆς μῆνης ὕλης (porcellaines) πλάκας, περιμαχίτους ἤδη γενομένας τοῖς περὶ τὴν ἀραβικὴν

τέχνην σπουδαῖουσι, μάλιστα τοῖς Ἀγγλοῖς περιουδεύταις, ὧν πολλοὶ, ἐπισκοποῦντες τὴν Ἀλάμβραν, θραύουσι κρυφίως διὰ μικρὰς σφύρας και ἀφαιροῦσι τὰ τεμάχια τῶν ὀλιγίστων ἀπο λειφθειῶν πλάκων. Ἀλλὰ και αἱ λαμπραὶ πτύχες τῶν θυρῶν και θυρίδων, αἱ σφραγίστατι κηλίδες και πολλὰ τῶν ξυλίνων θαυμαστῶν τὴν πολυτέλειαν και τὸ κάλλος ὀροφῶν ἀφῆρέθησαν ἢ ἠγοράσθησαν ὑπὸ τῶν περιουδευτῶν. Καὶ εἰς ἐπίμετρον ἀβελτηρίας ὁ Ἰσπανὸς φρούραρχος ἔκτισε κατὰ τὸν δεινὸν χειμῶνα τοῦ ἔτους 1837 τὰς περισήμους πτύχας τῆς αἰθούσης τῶν Ἀβενσεράγων.

(Ἔπεται συνέχεια.)

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΝΟΟΣ
ΚΑΙ
ΤΩΝ ΠΑΝΟΥΡΓΙΩΝ
ΤΩΝ
ΕΝΤΟΜΩΝ.

Ὁ φυσιολόγος Κάμπερ παρεδέχθη, ὡς γνωστὸν, ὅτι ὅσον ἢ τοῦ προσώπου γωνία τῶν ζώων γίνεται ὀξύτερα, ἀρίσταται δηλαδὴ τῆς σχεδὸν καθέτου γωνίας τοῦ ἀνθρώπου, τοσοῦτα

μύλλον ο νους αυτών ἀμβλύνεται. Ὁ δὲ Ἄγγλος φυσιολόγος White κατέστησε τὸ ἀξίωμα τοῦτο γραφικῶς καταφανές, ὑποτιπώσας στιχιδῶν τὰς κεφαλὰς πολλῶν τάξεων σπονδυλωτῶν ζῶων, ἀπὸ τοῦ νοσημονεστάτου ἀνθρώπου μέχρι τῆς γερᾶνος, ἥστινος ἡ ὀξυτάτη τοῦ προσώπου γωνία εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὸν μικρότατον αὐτῆς νοῦν. Τὸ αὐτὸ ἡδύνατό τις ἵνα κἀμὴ περὶ τῶν ἐντόμων, θέτων εἰς μὲν τὴν ἀρχὴν τοῦ πίνακος τοὺς λεγομένους carabiques, εὐφρεῖς, τολμηροὺς καὶ θηριώδεις σαρκοφάγους, ἔχοντας μεγίστην κεφαλὴν, εἰς δὲ τὸ τέλος τοὺς ἀφροστάτους κίας (Charançons), οἵτινες, ἔχοντας ὀξυτάτην τὴν τοῦ προσώπου γωνίαν, ἀναλογηοῦσι κατὰ τὴν ἀφύην πρὸς τὰς γερᾶνας τοῦ πίνακος τῶν σπονδυλωτῶν ζῶων.

Τινὰ τῶν ἐντόμων καταπλήττουσιν ἡμᾶς ἀληθῶς διὰ τῆς εὐφύας καὶ τῶν πανουργιῶν αὐτῶν. Οὗτος ἐπὶ παραδείγματι ὁ λεγόμενος Dytiscus, καταδιωκόμενος ἐν τῷ ὕδατι ὑπὸ τινος σαρκοφάγου ἐντόμου, μεταβάλλεται ἀπὸ ἐρυθροῦ καὶ σφριγῶντος σκώληκος εἰς μάζαν μαλακὴν καὶ ἀποτρόπαιον. Ὁ δὲ διώκων, νομίζων ὅτι κρατεῖ ζῶον νεκροῦ, ἀφίνει βδελυττόμενος τὴν ἀγρῶν, ἥτις ἀπαλλαχθεῖσα ἀναλαμβάνει πάλιν εὐθὺς τὴν προτέραν μορφήν. Παῖδες δὲ ὄντες ἐξεπλάγημεν ἅπαντες βλέποντες κολεόπτερά τινα, ἅτινα, μόλις μὲν συλληφθέντα, προσποιῶνται ὅτι εἶναι νεκρά, ἅμα δὲ ἀφένθῃτα εὐθὺς ἀπέργονται φεύγοντα ταχέως. Τινὰ δὲ ἐμμένουσιν οὕτω ἐν τῇ πανουργίᾳ, ὥστε προτιμῶσι μύλλον ἵνα καὶ σὺν τῇ πνιγῶσιν ἀντὶ τοῦ φυγεῖν. Ἄλλα δὲ, κινδυνεύοντα ἵνα συλληφθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀρπακτῶν πτηνῶν, τῶν λαμπρῶν ἕνεκα αὐτῶν χρωμάτων, καθιστῶνται ἀόρατα, περικαλυπτόμενα διὰ νημάτων ἀράχνης καὶ περιττωμάτων.

Ἐτερον εἶδος ἐντόμου, οἱ λεγόμενοι Βομβαρδισταί, διαφθεύουσι τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν δι' ἀληθοῦς πυροβολικοῦ. Τὰ κολεόπτερα ταῦτα, κινδυνεύοντα ἵνα συλληφθῶσιν, ἐκβάλλουσιν ἐξ ἀπροσδοκίτου ἐκ τῶν ἐντέρων ἄτμον ὑπόλευκον, ὄξιν, ὅστις ἐξακοντίζεται ἀποτελῶν κρότον τινὰ αἰρινίδιον καὶ βαρύκτυπον, ὅμοιον ἐν σμικρῷ πρὸς τὸν τοῦ κανονίου, φαρμακεύων καὶ πληγῶν τοὺς διώκτας. Διατελοῦσι δὲ φεύγοντα καὶ πυροβολοῦντα τὸν διώκοντα ἐχθρὸν σφοδρῶς καὶ συνεχῶς μέχρις οὗ οὗτος, ἀποσυφλωθεῖ ἢ φαρμακευθεῖς ὑπὸ τοῦ ἀτμώδους ὑγροῦ, ἀφήσῃ αὐτὰ ἐλεύθερα [Ἰδὲ εἰκ. 5].

Οἱ Βομβαρδισταί εἶναι τὰ ἀνδρείωτατα καὶ τολμηρότατα τῶν ἐντόμων. Ἀναπαύομενα τάττουσι πάντοτε φύλακά τινα, ὅστις ἀγρυπνεῖ

ὑπὲρ πάντων. Ἄμα ὁ φύλαξ ἰδὼν πλησιάζοντα ἐχθρὸν τινα, πυροβολεῖ ἀκόπως· τὰ δὲ λοιπὰ ἐντομά, ἐγείρομενα ἐκ τοῦ κρότου παρατάττονται εὐθὺς στιχιδῶν ὡς ἀληθῶς κανοιστοιχία, καὶ πυροβολοῦντα συνεχῶς καὶ ἐπαλλήλως κατέχουσι τὴν ἐπιδρομὴν τῶν ἐχθρῶν, ὧν πολλοὶ ἀποθνήσκουσι κατὰ τὴν προσβολήν.

Ἀδελφάγον τι ἡμίπτερον, τὸ λεγόμενον Μορμουλύκειον (Redeve masqué), κατέστη περιόητον διὰ τὰ τεχνάσματα, ἅτινα μεταχειρίζεται πρὸς τὸν μύλλον καὶ ἄλλων μικροτέρων ἐντόμων. Θέλον ἵνα ἐξαπατήσῃ αὐτὰ περιλαίφει πρῶτον ἅπαν αὐτοῦ τὸ σῶ-

Εἰκ. 1. — Αἱ μεταμορφώσεις τῶν Δεσποινίδων.

μα διὰ τινος γλοιώδους ὑγροῦ· ὕστερον δὲ καλύπτεται διὰ κόνεως καὶ μορίου μαλλοῦ οὕτως ἐπιμελῶς, ὥστε συγχέεται τῷ ἐδάφει, καὶ ἀναμένει ἀόρατον μέχρις οὗ φανῇ ἡ λεία. Τότε τὸ Μορμουλύκειον, μετεσχηματισμένον εἰς ἄμορπον μάζαν κόνεως καὶ μαλλοῦ, βραίνει βραδύτατα, καταθεβαρῆμενον ὑπὸ τοῦ κομμώματος, πρὸς αὐτὴν, μέχρις οὗ πλησιάσῃ ἰκανῶς δυνήθῃ ἵνα ἐπιπέσῃ καὶ καταβροχθίσῃ αὐτὴν ἐξ ἀπροσδοκίτου [Ἰδὲ εἰκ. 2].

Ἡ κόνις, ἣν βλέπομεν ἐν ταῖς γωνίαις τῶν κακῶς σαρωθέντων θαλάμων ἢ κιβωτιῶν, ἥτις συνήθως εἶναι ἀναμεμιγμένη ἄμμο καὶ μορίοις μαλλοῦ ἢ σπικροῦ, προέρχεται ἐκ τῶν δολίων μεταμορφώσεων τοῦ ἐντόμου τούτου, ὅπερ μετασχηματιθεὶς καθιστᾶται ἀγνώριστον·

δι' οἱ ἐντομολόγοι συλλαμβάνοντες πλύνουσι πρῶτον καὶ καθαρίζουσιν ἐπὶ μακρὸν πρὶν ἢ δυνήθῃσιν ἵνα κατατάξωσιν αὐτό.

Ὅσακις ἐπιφροῦς τις ἐχθρὸς εἰσδύει εἰς τινα μελισσῶν κυψέλην, οἱ πρῶτοι φρουροὶ κεντροῦσιν αὐτὸν διὰ τῶν κέντρων, καὶ ἐν ῥίπτῃ ὀφθαλμοῦ ῥίπτουσι τὸ πτόμα αὐτοῦ ἐξω τῆς κοινῆς κατοικίας. Ἄλλ' ἔάν ὁ ἐχθρὸς ᾖ ἰσχυρὸς καὶ βαρὺς, ὡς ὁ γυμνὸς κοχλίας λ.χ., τὰ γινόμενα εἶναι παντάπασι διάφορα. Ἐπειδὴ τότε φρίκη καθολικὴ λαμβάνει τοὺς ἐργάτας. Ἐκάστη μελίσα ἐτοιμάζει τὰ ὄπλα, βομβεῖ περὶ τὸν ἐχθρὸν καὶ κεντεῖ διὰ τοῦ ἰδίου

κέντρου. Προσβαλλόμενον δὲ καὶ φαρμακεύμενον πανταχόθεν τὸ ζῶον ἀποθνήσκει δεινῶς διαστρεφόμενον. Ἄλλα, παρελθόντος τοῦ κινδύνου, ἐπικεῖται αὐταῖς δεύτερος δεινότερος κίνδυνος ἐκ τῆς ἐν τῇ κυψέλῃ σήψως τοῦ σώματος αὐτοῦ. Τί ποιητέον; Οἱ πόδες ἀπάσης τῆς φυλῆς δὲν ἀκούσι πρὸς τὸ μετακινήσασθαι τὸ πελώριον τοῦ κοχλίου σῶμα, ἢ δὲ στενὴ θύρα τῆς κυψέλης δὲν παρέχεται ἰκανὴν διόδον. Αἱ σαρκίαι τοῦ πτόματος τοῦ ἀποθανόντος ἐχθροῦ ἀποσφραῖ μελλοῦσι μετ' ὀλίγον ἵνα διαφθεύωσιν τὴν ἀποικίαν, ἢ ἐνθῶσιν αὐτὴν παντοίας νόσους. Τίνι τρόπῳ δύνανται αἱ μελίσαι ἵνα ἀπαλλαχθῶσι τῆς ἀπορίας ταύτης καὶ σώσωσι τὴν ἀποικίαν;

Ἡ δημοκρατία τῶν μελισσῶν σκέπτεται καὶ κρίνει τί ποιητέον, ὡς εἰ ἐγνώριζε σαφῶς τὴν περὶ τὴν ταρχίαν τῶν νεκρῶν τέχνην τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων. Καὶ ὡς ἐπὶ τῶν Φαραῶν οἱ Αἰγύπτιοι ἐταρίχευον τοὺς νεκροὺς, ὅπως διαφυλάττουσιν ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν ἐκ τῆς σήψως αὐτῶν λοιμωδῶν ἀποβροχῶν, οὕτως ἅπανσαι αἱ μελίσαι, ἀρχόμεναι εὐθὺς τοῦ ἔργου, ταρχεῖουσιν ἐπιμελέστατα τὸν ἀποθανόντα κοχλίαν, ἐξ οὗ ἐπαπειλεῖται ἡ ἀποικία. Πρὸς τοῦτο αἱ ἐργάτιδες διασκορπίζονται εἰς τοὺς ἀγρούς ὅπως συλλέξωσι τὴν ῥητινώδη ὕλην, δι' ἣς ἐπιγρίουσιν, ὡς οἱ Αἰγύπτιοι δι' ἀρωμάτων καὶ ἀλγῆς, καὶ περιλαίφουσιν στεγανῶς τὸ πτόμα τοῦ τολμηροῦ κοχλίου. Ἄλλ' ἔάν ὁ βιαζόμενος τὸ ἄσπλον τῆς δημοκρατίας μὴ ᾖ μαλακὸς τις καὶ ἄσπλος ἀλλὰ τεθωρακισμένος κοχλίας, αἱ μελίσαι δὲν δύνανται ἵνα κεντῶσιν αὐτὸν διὰ τοῦ ὀστράκου· διότι οὗτος, προσάπτων τὸ πτόμα αὐτοῦ τῷ ἐδάφει, ἀσφαλίζεται ἀπὸ πάσης προσβολῆς. Ἄλλ' ἡ παρουσία ἐχθροῦ οὕτου ὡχυρωμένου καὶ συνεσταλμένου καταταράττει τὰς μελίσας, αἵτινες, μὴ δυνάμεναι ἵνα θανατώσωσι καὶ ἐκβάλωσι τὴν ἀποικίαν, δεσμεύουσι τέλος αὐτόν. Πρὸς τοῦτο αἱ ἐργάτιδες ἀποβήτουσι περὶ τὸ ὄστρακον αὐτοῦ στερεὰν περιεβλήν ῥητινώδους τινὸς οὐσίας, καὶ ἐπικαλύπτουσι

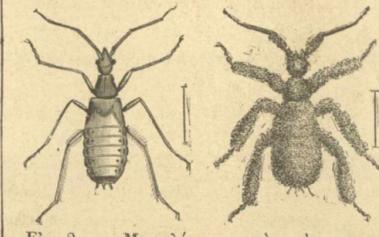
αὐτὸ ἰσχυρῶς τῇ κυψέλῃ. Ὁ δὲ ἐχθρὸς, μὴ δυνάμενος μήτε ἵνα ἀναπνέῃ, μήτε ἵνα τρέφῃται, μήτε ἵνα φύγῃ, ἀποθνήσκει μετὰ τινὰς ἡμέρας.

Παράδοξον δὲ ὅτι παρὰ τοῖς ἐντόμοις τούτοις τὰ μὲν θήλαα, εἰ καὶ εἶναι ἀσθενέστερα, πράττουσιν ἅπαντα τὰ τῆς δημοκρατίας ἔργα, τὰ δὲ ἄρβυρα οὐδὲν ἔργαζονται. Ἄλλ' ὅμως αἱ λεγόμεναι θήλειαι μελίσαι δὲν ἔχουσιν οὐδὲν τῶν ἰδιωμάτων τοῦ γένους αὐτῶν, οὐσαι μύλλον γένους οὐδετέρου· διότι αἱ τροφοὶ ἀφαιροῦσι πάσας ἐπιτήδεις πᾶσαν πολυγονίαν ἀρχὴν καὶ διαφθεύουσιν τὴν ὀργανικὴν αὐξήσιν, πλὴν τῆς βασιλίσσης. Οὐδαμοῦ δὲ ἀλλοθι ἢ πρόνοια τῶν ἐντόμων καταφαίνεται ἐναργέστερον ἢ παρὰ ταῖς μελίσαις, ὅταν αὐταί, ἀποβαλοῦσαι τὴν βασιλίσσαν αὐτῶν, θελήσωσιν ἵνα καταστήσωσι νέαν. Διότι παρεῦθε αἱ τροφοὶ ἐπιτελοῦσι μεγάλα ἔργα. Ἐπὶ τῶν χειλέων ἐνός τινος μελικήρου βλέπει τις αὐτάς σωρευούσας ἄφθονον ὕλην, καὶ κατασκευαζούσας εὐρύχωρον βασιλικὴν κυψέλην ἢ θάλαμον τεσσαρακοντάκις ἢ πεντηκοντάκις μεγαλείτερον τῶν ἄλλων. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐκλέγουσι ἀπλήν τινα νέαν ἐργάτιδα καὶ μετακομίζουσιν αὐτὴν εἰς τὸν νέον βασιλικόν. Τότε αἱ τροφοὶ γίνονται φιλοσοργόταται πρὸς αὐτὴν, θεραπεύουσαι καὶ δίδουσαι αὐτῇ ἀπειδίως τροφὴν ἡδύτεραν καὶ εὐοδωτέραν. Ἐκ δὲ ταύτης τῆς θεραπείας καὶ τῆς ἀμβροσίας βλέπομεν ἀναφυόμενα ἐν τῷ πρῶτῳ ταπεινῷ σκώληκι τὰ ὄργανα τῆς πολυγονίας, ἅτινα ἀφαιροῦνται ὑπὸ τῶν τροφῶν ἐκ πᾶσιν τῶν λοιπῶν μελισσῶν. Ἀπὸ τούτου εἶναι αὕτη ἡ βασιλίσσα, καὶ ἡ κοινὴ μήτηρ τῆς ἀποικίας!

Θαυμαστὴ δὲ καὶ ἡ πολυμήχανος φιλοσοργία τῶν ἐντόμων. Χρυσάλιδες τινές, μιμούμεναι τὸν κόνικλον, ὅστις ἐκτίλει ἅπαντα αὐτοῦ τὴν κοιλίαν, ὅπως κατασκευάσῃ ἀδρὴν καὶ μαλακὸν προκεφάλαιον τοῖς νεοσσῶσι αὐτοῦ, ἐκτίλλονται πάσας τὰς τρίχας τοῦ σώματος, καὶ παρασκευάζουσαι στρωμνὴν θερμὴν ὑπὲρ τῶν νεοσσῶν, ἐκπέουσιν. Ἡ δὲ Κοχηνίλη, ἐκκενωθεῖσα τῶν ὠδῶν, συσσωρεῖ αὐτὰ εἰς μικρὸν σωρὸν, καλύπτει ἐπιμελῶς διὰ τοῦ σώματος αὐτῆς, καὶ μετ' ὀλίγον ἀποθνήσκει· τὰ δὲ ὡς ἐπωάζονται ἀσφαλίζόμενα ὑπὸ τοῦ πτόματος τῆς μητρὸς. Ἡ δὲ μυῖα Sphecx, ἅμα γεννήσασα, θέτει τὸ ἔτερον τῶν ὠδῶν ἐν τῷ βάθει μικρᾶς τρύπας, ἣν κάμει ἐν τῇ γῆ· ὕστερον δὲ ἀπέργεται κνηγρῆσασα, μέχρις οὗ εὖρη μικρὰν τινα κάμπτῃ ἢ ἀράχνην, ἣν φονεύουσα ὠθεῖ καὶ ῥίπτει εἰς τὴν τρύπαν, ὅπου ἀπέθηκε τὸ ὠν, ἐμφράττει τὴν εἰσοδὸν διὰ λιθαρίου, καὶ ἀπέργεται χαίρουσα ὅτι ἡσφάλισεν τὴν τροφὴν τοῦ νεογνοῦ.

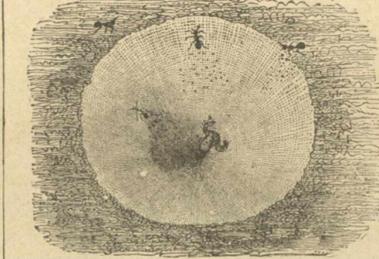
Οἱ λεγόμενοι Ἰχνημόνες, ἢ πάλλουσαι μυῖαι (mouches vibrantes), ἐγκυμονοῦντες, προσβάλλουσιν θαρβύλεως κεντοῦσαι καὶ τὰς μεγίστας κάμπας, διατρυπίουσι τὸ δερμα αὐτῶν, καὶ ἐναποθέτουσιν ὑπ' αὐτὸ τὰ ὡὰ, ὅπως οἱ νεοσσοὶ, ἐκκολληθέντες ἐν τῷ ζῶντι σώματι τῆς κάμπης, εὕρωσι τροφὴν ἀρμολιδίαν πρῶτον τὸ λίπος, ὕστερον δὲ τὰ σπλάγγνα τῆς κάμπης, ἥτις τέλος ἀποθνήσκει ἡμιτεβρωμένη ὑπὸ τῶν ἀπείρων σκωληκίων, αἵτινες ἐξέρχονται διὰ πολλαπλῶν ἀνοιγμάτων, καὶ νήθουσιν ἐναυτοῖς χλωάδεις κατοικίας ἢ βομβύκια ἐπὶ τοῦ

πτόματος αὐτῆς [Ἰδὲ εἰκ. 4]. Οἱ σκώληκες εἶναι οὕτω πολυπληθεῖς καὶ πληθῆον ἀλλήλων, ὥστε κρύπτουσι παντελῶς τὴν κάμπτῃ ἀφ' ἧς ἐτρέφθησαν. Ὁ παράδοξος ἐποασμὸς τῶν ἐντόμων τούτων ἡρῶετο πολὺν καιρὸν καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν ἐνδοξοτάτων ἐντομολόγων. Ἐπειδὴ οὗτοι, ἐνόμισαν τὸ πρῶτον ὅτι τὰ τὴν κάμπτῃ περι-

Εἰκ. 2. — Μορμουλύκειον γυμνὸν καὶ μεταμορφωμένον.

καλύπτοντα βομβύκια οὐδὲν ἄλλο ἦσαν πλὴν οἱ καταληφθέντες αὐτῆς σκώληκες, ἐπιμελῶς σκεπασθέντες πρὸς τὸ ψῦχος, μέχρις οὗ ὁ πατήρ τῆς μικρογραφίας Loewenhook, καὶ εἰς τῶν εὐκλεσεστάτων παρατηρητῶν τῆς Ἰταλίας,

Εἰκ. 3. — Ἡ παρὶς τοῦ Μυρμηκολέοντος.

ὁ Βαλλισέριος κατέδειξαν τὴν παράδοξον αὐτῶν καταγωγὴν.

Ὁ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Αἰγυπτίοις ἱερὸς νομιζόμενος κἀνθαρος ἐπιτελεῖ καὶ οὗτος μέγαν ἔργον, ὅπως φυλάττῃ τὴν ἐπιγονὴν αὐτοῦ. Τὸ κολεόπτερον τοῦτο ἐπιμελεῖται ἐπαλλήλως ἐνός ἐκάστου ὠοῦ κατ' ἰδίαν. Ἄμα γεννήσῃ, ὁ κἀ-

Εἰκ. 4. — Σκώληκες καὶ βομβύκια τοῦ Ἰχνημόνου.

θηρος πορεύεται πρὸς σωρὸν περιττωμάτων μαστοφόρου τινὸς ζῶου, καὶ ἀφαιρεῖ ὄγκον τινὰ μικρὸν, ἐν ᾧ καταθέτει τὸ ὠν ἐπιμελῶς. Ὑστερον δὲ κατασκευάζει ἐξ αὐτοῦ σφαῖραν, ἥστινος ὁ ὄγκος ὑπερβαίνει πολλὰς τῶν ὄγκων τοῦ ἰδίου αὐτοῦ σώματος. Τὸ ἐντομον λαμβάνει τότε τὴν σφαῖραν διὰ τῶν δύο μακρῶν ὀπισθίων αὐτοῦ ποδῶν, καὶ κυλεῖ ὠθοῦν αὐτὴν

εἰς τὰ ὀπισθεν. Κυλιόμενῃ δὲ ἐπὶ τῆς ἄμμου καὶ τῆς λεπτῆς γῆς ἢ σφαίρα, γίνεται κατὰ μικρὸν ἐκ μαλακῆς καὶ τραχιέως σκληροτάτη καὶ λεία. Ὁ κἀνθαρος διατελεῖ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας κυλιόμενος καὶ σκληρύνων τυφλῶς αὐτὴν μὴ κατεχόμενος ὑπ' οὐδενὸς προσκόμματος· διότι, ἐάν ὁ τόπος, δι' οὗ διέρχεται, ᾖ ἡμῶς ἀνάτης, ὠθεῖ αὐτὴν παντὶ σθένει πρὸς τὰ ἄνω [Ἰδὲ εἰκ. 7]. Ἐάν δὲ ἴδωσιν αὐτὴν ὡς κἀνθαρος τρέχει ζῆτων αὐτὴν ὡς μανιόμενος πανταχοῦ· ἐάν δὲ ἀποπλανηθῇ καὶ μὴ δυνήθῃ ἵνα ἀνεύρῃ αὐτὴν, τότε γεννᾷ νέον ὠν, ὅπερ ἀποθεῖται ὡς τὸ πρῶτον ἐντὸς σφαίρας κόπρου, καὶ ἄρχεται πάλιν ὡς νέος Σίσυφος τῆς αὐτῆς ἐργασίας, μέχρις οὗ, τῆς σφαίρας ἀποτελεσθεῖσης ἐντελῶς στοργγύλης καὶ στερεωτάτης, ὁ κἀνθαρος ἐξορούσῃ τρύπαν τινὰ, εἰς ἣν ὠθεῖ καὶ καταλείπει τὸ ὠν.

Φαίνεται δὲ ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι, γνωρίσαντες καὶ θαυμάσαντες τὴν μεγάλην ἐπιμέλειαν τοῦ κἀνθαροῦ τούτου, ἔκαμον αὐτὸν σύμβολον τῆς πολυγαμίας, καὶ τῶν ἔργων τῆς Ἰσίδος καὶ τοῦ Ὀσίριδος. Διὸ φαίνεται πάντοτε διαμεμορφωμένος ἐπὶ τῶν ναῶν ἔχει τὴν σφαῖραν, σύμβολον τῆς ὑδρογείου σφαίρας, τεθείσης ἐν τοῖς σκέλεσιν αὐτοῦ.

Πολλὰ τῶν ἐντόμων ζῶσιν ἀπλῶς ἐκ θήρας, καὶ τὰ μηχανήματα, ἅτινα μεταχειρίζονται ἐν ταύτῃ, ἤκουον ἀν πρὸς τὸ κατατάξαι αὐτὰ εἰς τάξεις ἢ εἶδη κεχωρισμένα. Τινὰ διώκουσι τὴν ἄγρην ἀνά ὄρη καὶ θάμνους, καὶ προσβάλλουσιν αὐτὴν ὡς λέοντες. Ἄλλα δὲ ἀγχινοῦστερα ἰστᾶσι δίχτυα, ἢ κατασκευάζουσι παγίδας δολερὰς, εἰς ἃς ἐμπίπτουσιν ἀφύκτως τὰ ὑπ' αὐτῶν κνηγρῶμενα ζῶα. Ὁ πανουργότατος μυρμηκολέων, οὗτος ἐπικαλούμενος ἀπὸ τῆς φθορᾶς ἣν κάμει τῶν μυρμηκῶν, κατασκευάζει τὴν παγίδα αὐτοῦ ἐν ξηρᾷ καὶ λεπτοτάτῃ ἄμμο εἰς εἶδος ὅπως ἡ χώνης κανονικωτάτης, ὀρυχθεῖσας ἰσοπέδου τῷ ἐδάφει. Πρὸς τοῦτο τὸ ἐντομον μεταχειρίζεται μόνον τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Διὸ καίμενον ἐν τῷ μέσῳ τῆς τρύπας, φορτίζεται τὴν κεφαλὴν διὰ μορίου ἄμμου, ἣν ῥίπτει μακρὰν διὰ τινος ἀποτόμου κινήσεως πρὸς τὸ ἄνω. Ἡ δὲ κινήσις ἐπαναλαμβάνεται οὕτω συνεχῶς ὥστε τὰ μόρια τῆς ἄμμου τινάσσονται ἐκτὸς τῆς ὀπῆς ὡς βροχὴ συνεχῆς. Ὅταν δὲ οἱ τοῖχοι τῆς χώνης κατασταθῶσιν οὕτως ἐπικλινεῖς καὶ κανονικαί, ὥστε οὐδὲν ἐντομον πεσοῦν εἰς αὐτὴν δύναται ἵνα ἀνέσπῃ ἐπ' αὐτοὺς, τότε τὸ πονηρὸν ἐντομον κρύπτεται εἰς τὸ βάθος, καλύπτεται ἐπιμελῶς δι' ἄμμου, καὶ διατελεῖ τὸ ἀπὸ τούτου ἐνεδρεῖον, μέχρις οὗ ἀνόπτης τις μύρμηξ, φθάσας εἰς τὰ χεῖλη τῆς παγίδος, διυλισθῆσθαι ἀκουσίως μέχρι τοῦ βυθοῦ, ὅπου κρύπτεται ὁ μυρμηκολέων. Μάτην δὲ τότε ὁ ταλαίφραγος μύρμηξ προσπαθεῖ πᾶντι σθένει ἵνα ἀναβῇ πάλιν. Ἐπειδὴ ἡ ἄμμος κυλιέται ὑπὸ τοῖς ποδᾶς αὐτοῦ καὶ καταφέρεται ἀδιαλείπτως καταπεπνημένος εἰς τὸ βάθος, ὅπου τέλος ὁ μυρμηκῶν ἐκπῆδᾷ, ἀρπάζει καὶ ἀπομυζᾷ αὐτόν [Ἰδὲ εἰκ. 5].

Ἐνίοτε ἐντομὸν τι ἰσχυρότερον καὶ παχύτερον τοῦ μυρμηκολέοντος πίπτει εἰς τὴν θανατηφόρον ἐνέδραν. Ἀνίσταται δὲ καὶ ἐπιχειρεῖ κατὰ δύναμιν ἵνα ἀναβῇ πάλιν τοὺς ἐπα-

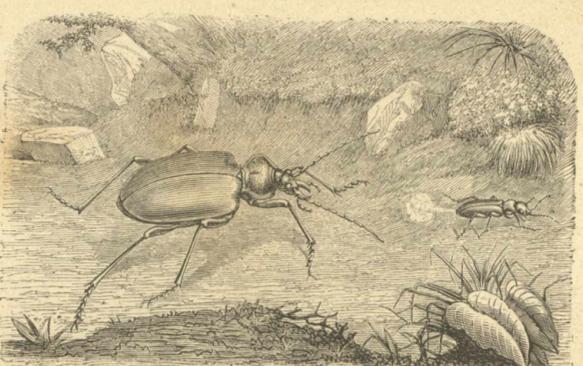
ράτους τούτους, αλλά μάτην. Έν τῷ μεταξύ ὁ πανοῦργος μυρμηκώων μένει ἀκίνητος καὶ ἀόρατος, προαισθανόμενος ἐκ τῆς πολλῆς ἄμμου, ἣτις κυλιέται καὶ συσσωρεύεται θαρεῖα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ὅτι ὁ εἰς τὴν παγίδα ἐπεσοὺν εἶναι ἰσχυρότερος αὐτοῦ. Διὸ ἀναμένει ἀόρατος καὶ ἀκίνητος μέχρις οὗ οὗτος ἀποκαμὼν ἵσχυρός. Τότε ἀρχεται ἵνα ῥίπτῃ εἰς αὐτὸν διὰ τῆς κεφαλῆς πολλὴν ἄμμον, ἣτις κατακλύπτουσα καθιστᾷ τέλος αὐτὸν ἀκίνητον.

Ἄλλ' ἐὰν ὁ μυρμηκώων ἐφυλάττει ἐν τῇ παγίδι τὰ πτώματα τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀγρουμένων ἐντόμων, ἢ παρὶς μετεβάλλετο ἂν μετ' ὀλίγον εἰς ἀκατοίκητον κρεωθήκεν, ἢ τὴν δυσώδην ὁσμὴν ἐμελλεν ἵνα διαφείρῃ τὴν ὑγίειαν αὐτοῦ καὶ ἐμβάλῃ εἰς ὑπόψιν τὰ θύματα. Πρὸς ἀποφυγὴν τῶν δύο τούτων κακῶν τὸ πονηρὸν ἐντομον, ἅμα ἐκμύζησαν τὴν ἄγραν, θέτει τὸ πτόμα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς· ἐπιπτα δὲ ἐντεινόμενον ῥίπτει αὐτὸ εἰς τὴν ἀέρα μακροτάτω τῆς παγίδος, ὥπως μὴ ὑποπευθῆ ἐκ τῶν πτωμάτων τῶν φρονεθέντων ζώων ὑπο τῶν ζωφίων, ἅτινα διέρχονται διὰ τῆς ὀλεθρίας παγίδος.

Ἄλλοι δὲ κυνηγοὶ, ἥτιον πολυμήχανοι ἄλλ' ἀνδρείοι, ἐπιπίπτουσι πετόμενοι ὡς ἀληθῶς ἀρπαγῆ ὄρενα, καὶ ἀναρπάζουσιν ἐν τῷ ἀέρι τὴν λείαν, ὡς αἱ μάστας ἢ αἱ δεσποινίδες.

Τὰ δίατρα τῆς ἀράχνης ὁμοιάζουσι πρὸς ἐπιτραπέζιον ὀθόνην, ὁμαλὴν, κεκοινορτωμένην, προσκαλοῦσαν εἰς ἀνάπαυσιν τὰς παρερχομένας μύιας. Ἀλλὰ τὸ πάντων ἐντεγνόμενον ἐν τῷ φοβερῷ αὐτῆς σκηνώματι εἶναι ἡ κοίτη, ἐν ἣ αὐτὴ ἐλλοχᾷ ἀόρατος, ὁμοιάζουσα πρὸς ἀληθῆ κυκλωτερὴ σφραγῖα δίστομον πρὸς διπλὴν χρεῖαν. Καὶ ἡ μὲν εἰσοδος βλέπει εἰς τὴν ὀθόνην καὶ εἶναι ὁμαλὴ, ἡ δὲ ἐξοδος φέρεται εἰς τὸ κάτω καὶ εἶναι ὀρθία. Ἐκ μὲν τῆς πρώτης ἡ ἀράχνη ὀρμᾷ ἐπὶ τὴν ἄγραν· ἡ δὲ δευτέρα χρῆσιμα εἰς κρύπτειν.

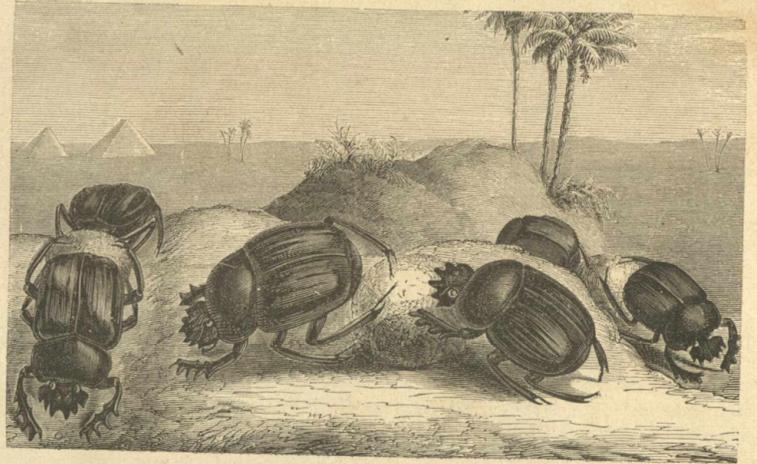
Ἡ ἀράχνη φροντίζει πρὸ πάντων ὅπως μηδέποτε ἀφήσῃ ἐπὶ τῆς ὀθίνης τὰ πτώματα τῶν ζώων, ὧν ἐξεμύζησαν ἤδη τὸ αἷμα, ἵνα μὴ φοβήσῃ τὴν περιπταμένην ἄγραν. Ὅσαίς δὲ διαφείρει μυῖαν τινα, ἢ ἀράχνη λαμβάνουσα, ἔλκει πρὸς τὴν σφραγῖα καὶ κατακρημνίζει αὐτὴν διὰ τοῦ κατωτέρου ἀνοίγματος. Διὸ, προσβλέποντες τὸν ὑπὸ τὴν ἀράχνην τύπον, θαυμάζομεν πάντοτε τὸ πλῆθος τῶν παρ' αὐτῆς διαφειρομένων μυῖων. Ἄλλ' ἡ κρυφία αὐτῆ ἐξοδος χρῆσιμα εἶναι καὶ εἰς φυγὴν τοῦ πονηροῦ κυνηγοῦ, ὅποτε ἐπικρέματα αὐτῆ μέγας τις κίνδυνος.

Εἰκ. 5. — Ὁ Βομβαρδιστὴς πυροβολῶν τὸν ἐχθρὸν.

Εἰκ. 6. — Βερύραδος ὁ Ἐρημίτης.

Εἰκ. 7. — Ὁ αἰγύπιος κάρναρος.

φοβητοῖς ἀνθρώποις, ἀφομοιοῦσι τὰς παρ' αὐτῆς γινόμενας συμφορὰς πρὸς τὴν ὑδροφοβίαν. Οἱ δὲ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς λέγουσιν ὅτι οἱ παρ' αὐτῆς κεντούμενοι ἐνεπίπτον εἰς βαθύν

ὑπνον, ἢ καταλαμβάνοντο ὑπὸ σπασμῶν, ὧν μόνη ἢ μουσικὴ ἀππλάττει αὐτοὺς, παρορμῶσα εἰς γορὸν, εἰς ὃν ἐτρέποντο μέχρις οὗ ἐπιπτον ἐκλελυμένοι ἢ νεκροί.

Ἐκάλουν δὲ τὴν ἀσθένειαν ταύτην ἐμμανῆ γορομανίαν. Τὸ ὄργανον τὸ παρασκευάζον τὸ δολιχότριον τῆς φοβερᾶς ταύτης ἀράχνης εἶναι ὁμοίωτον πρὸς τὸ τῶν ὄφρων. Ἐπι δὲ οἱ ὀδόντες αὐτῆς εἶναι κινητοί, ὡς οἱ τῶν ὄφρων, κοῖλοι, ἐκτοξεύοντες τὸ φάρμακον εἰς τὸ τραύμα. Παρὰ ταῖς μεγίστας ἀράχνας τῶν τροπικῶν τὸ θανατηφόρον ὑγρὸν εἶναι οὕτως ἐνεργόν, ὥστε θανατοῖ ἐν ἀκαρεῖ ζῶα, ὧν ὁ ὄργος εἶναι πολὺ μεγαλύτερος αὐτῶν, καὶ πολλὰκις φονεῖ ἐπὶ τῶν δένδρων μεγάλη πτηνά. Τινὰ δὲ εἶδη ὁμοῖωσιν ἐπὶ τοὺς ἀλεκτοριδοὺς καὶ τὰς περιστέρους, καὶ λαμβάνοντα τοῦ λαμποῦ διαφείρουσι σχεδὸν αὐτὰ ἐν ἀκαρεῖ ἐκμύζωντα τὸ αἷμα αὐτῶν.

Οἱ φυσολόγοι παρατήρησαν εἶδη τινὰ μυρμηκῶν ἀπάρχοντα πρὸς βίαν ἐν τῷ στόματι μικροτέρους ζῶντας μύρμηκας ἢ σκόλικας· ἀλλ' ἠγνόησαν ἐπὶ πολλὴν αἰτίαν τῆς παραδόξου ταύτης μεταφορᾶς. Πρῶτος δὲ ὁ Ἐλθετὸς Χούβερ ἀνεκάλυψεν ὅτι οἱ μύρμηκας οὗτοι, ζῶντες ἀπὸ πολέμου καὶ θήρας, καὶ ἀπαυθύντες ἵνα καταγίνονται εἰς τὴν οἰκονομίαν, ἀρπάζουσι τοὺς φιλεργούς νέους μύρμηκας, οὓς ἀναγκάζουσι ἵνα δουλεύωσι καὶ ἐπιτελῶσιν ἅπαντα τὰ κατ' οἶκον ἔργα· διὸ καὶ ὠνόμαζεν αὐτοὺς δουλαγωγούς (Esclavagistes).

Ἐν αὐτοῖς διατρέπουσιν αἱ λεγόμεναι Ἀμαζόνες, αἵτινες ἐξέρχονται πρὸς τὴν ἐσπέραν τακτικῶς ἐπιεραζόμενοι στοιχηδόν, καὶ φθάνουσι πρὸ τῆς φωλεᾶς τῶν φιλεργῶν μυρμηκῶν, φονεύουσι τοὺς φύλακας καὶ τοὺς γονεῖς, καὶ ἀπάρχουσι εἰς δουλείαν τοὺς νέους μύρμηκας, οἵτινες ὑποδουλοῦνται εὐκλωτέρων τῶν ἐγγλίκων.

Ἐφῶσον δὲ οἱ νέοι μύρμηκας μετακομίζονται εἰς τὴν φωλεάν, οἱ παλαιοὶ δοῦλοι σπυθρῶσιν ἵνα θεραπεύωσι καὶ τρέφωσιν αὐτοὺς ἐπὶ τινὰ καιρὸν, ὅπως συνθεσῶσιν αὐτοὺς βαθυμηδὸν εἰς τὴν δουλείαν. Οἱ εἰλωτες, ἐνήλικες γενόμενοι, ἐργάζονται εἰς κατασκευὴν τῆς φωλεᾶς, ἐπιμελοῦνται τῶν νεογνῶν καὶ τῶν θαλάμων, ἀνοίγουσι περὶ τὴν αὐγὴν τὰς θύρας, καὶ κλείουσιν αὐτὰς ἐπιμελῶς πρὸς τὴν νύκτα, ἀλλ' οὐδέποτε ἐξέρχονται· διότι ἀπα-

γορεύεται αὐτοῖς τὸ ἐξέρχασθαι τῆς φωλεᾶς ἐπὶ ποινῇ θανάτου. Ἄλλὰ πάντα τὰ εἶδη τῶν φιλεργῶν μυρμηκῶν δὲν ὑποδουλοῦνται εὐκλῶς· διότι οἱ λε-

γόμενοι κίτρινοι μύρμηκας, εἰ καὶ εἶναι μικρότεροι, ἀγαποῦσιν οὕτω τὴν ἐλευθερίαν, ὥστε ἀγωνίζονται ἐμμανῶς ὑπὲρ αὐτῆς καὶ προσενοῦσι μέγαν φθῶρον ταῖς Ἀμαζόνισσι διὸ πολλὰκις βλέπει τις τούτους καθιστόντας ἀφόβως τὴν φωλεάν αὐτῶν παρὰ τῆ τῶν Ἀμαζόνων, μὴ τολμῶσιν ἵνα προσβάλωσιν αὐτούς.

Ἐκάστη Ἀμαζὼν ἔχει ἓνα ὑπρέταν ἢ εἰλωτα, ὅστις ἐπιμελεῖται αὐτῆς καὶ μόνη. Κατὰ τὸ ἔαρ αἱ Ἀμαζόνες ἐπιχειροῦσιν ἄλλας πορείας κατὰ τινος ἡμιπτερόν ἐντόμον, τῶν φυλλῶν (Pucerons). Τὰ ἐντομα ταῦτα φέρουσιν ἐπὶ τῆς ἀκρας τῆς βράχως δύο μαστοὺς παράγοντας ἡδύτι γαλακτωδῆς ὑγρὸν, καὶ ἀπολήγοντας εἰς δύο θηλάς σοληνοειδῆς, ἐξ ὧν ἐκρέει τὸ ὑγρὸν, ὅπερ ὑπερργαθῶσιν αἱ Ἀμαζόνες. Διὸ ἐπιζήτουσιν αὐτὰ, καὶ ἀπάγουσιν εἰς τὴν φωλεάν τρέφουσιν ἐπιμελῶς, ἐκμύζουσι τὸ νέκταρ τούτου, ἀπαρράλικτος ὡς τρέφοντες τὰς αἴγας πρὸς πορισμὸν τοῦ γάλακτος αὐτῶν [Ἰδὲ εἰκ. 8].

Ἄλλ' οἱ παραδοξότατοι τῶν μυρμηκῶν εἶναι οἱ ἐν τῷ ἀκαρεῖ τῆς Καλῆς Ἐλπίδος ζῶντες λευκοὶ Τερμίται. Οἱ ἄβρηνες αὐτῶν εἶναι μόνον περωτοί· αἱ δὲ θηλείαι, ὁμοιάζουσαι μάλλον πρὸς πελωρίους σάκκους μεστοὺς ὕδωρ, καταπλήττουσιν ἡμᾶς διὰ τὴν ἄπιστον αὐτῶν πολυγονίαν. Ἐπειδὴ, ἐργουνοῦσιν, ἡ κοιλία αὐτῶν εὐρύνεται κατὰ 2,000 φορές· διὸ μὴ δυνάμεναι ἵνα περιπατήσιν ἀκίνητοισιν ὡς σάκκοι μεστοὶ μέχρι τοῦ τοκετοῦ. Τούτουτο δ' εἶναι τὸ πλῆθος τῶν ὕδωρ, ὥστε, ἐξεργόμενα, ἀπεικάζουσι βεῦμα ἀδιάλειπτον. Ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἡ θηλεία Τερμίτις γεννᾷ 80,000 ὀδῶν! [Ἰδὲ εἰκ. 10].

Ἄλλ' ἔτι μάλλον καταπλήττει ἡμᾶς τὸ μέγεθος καὶ τὸ στερεὸν τῶν φωλεῶν τῶν παραδόξων τούτων μυρμηκῶν πρὸς τὴν σμικρότητα τοῦ κατασκευασάντος ἐντόμου. Αἰετὶ ἐνίοτε αἱ φωλεαὶ αὐτῶν ἔχουσιν ὕψος εἴκοσι ποδῶν. Φαίνονται δὲ μακροῦθεν ὡς κολοσσαῖαι πυραμίδες ζαχάρεως, καὶ πολλὰκις οἱ περιοδεύται ἐλαμβάνουσιν αὐτὰς κώμας τῶν Ἰνδῶν [Ἰδὲ εἰκ. 11].

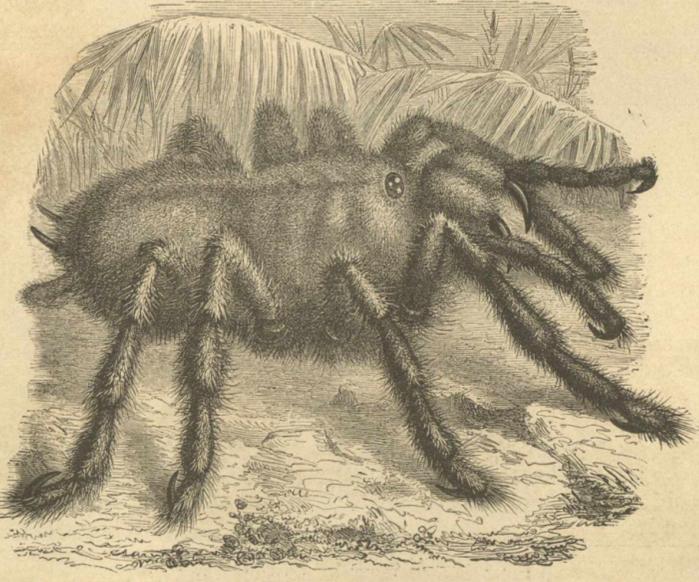
Οἱ τοῖχοι τῶν φωλεῶν τούτων εἶναι οὕτω παχεῖς καὶ στερεοί, ὥστε οἱ ἄγριοι θῆες ἀναβαίνουσιν ἐπ' αὐτὰς μὴ κατακρημνίζοντες, ὅταν ὀδοποροῦντες ἀγελήδων, θελήσωσιν ἵνα κατοπτέωσιν τὴν περίεχον χωρὰν. Τὸ δὲ ἔνδον περιέχει θαλάμους οὕτως εὐρεῖς, ὥστε δώδεκα ἄνθρωποι δύνανται ἵνα κατακλιθεῖσιν ἐν ἐνὶ αὐτῶν ἀνέως. Διὸ καὶ χρῆσιμα εἶναι τοῖς περιοδεύταις καὶ τοῖς κυνηγοῖς εἰς κρύπτας, σκηνώματα καὶ καταφύγια κατὰ τὰς θηρευτικὰς αὐ-

τῶν πορείας. Οἱ δὲ διάφοροι θάλαμοι συγκοινωνοῦσι πρὸς ἀλλήλους διὰ διαδρόμων στρογγύλων καὶ εὐρέων, ὡς ὁ σολὴν τῶν μεγίστων κανονίων.

Εἰκ. 8. — Μύρμηκας μύζωντες τὸ γάλα τῶν φυλλῶν.

Εἶδη δέτινα τῶν Τερμιτῶν κατασκευάζουσι τὰς φωλεὰς αὐτῶν ἐπὶ τῶν δένδρων μεγάλας ὡς πῆχους, αἵτινες πολλαπλασιασθεῖσαι ἐν τῷ δάσει παρέχουσιν αὐτῷ ποραδοξοτάτην ὄψιν.

Εἰκ. 9. — Τὸ Φαλλάγγιον, ἡ τεραστία ἀράχνη τοῦ Τάραντος. Φυσικὸν μέγεθος.

Τὰ μέγιστα μνημεῖα, ἐφ' οἷς ὁ ἄνθρωπος ἐναθρύνεται, αἱ πυραμίδες τῆς Αἰγύπτου καὶ αἱ μέγισται ἐκκλησίαι τῆς Εὐρώπης, εἶναι ἔργα οὐδαμῖνα παραβαλλόμενα πρὸς τὰ περὰ

στια ταῦτα τῶν Τερμιτῶν οἰκοδομήματα· διότι υπερβαίνουσι πεντάκις ἑκατὸν τὸ μέγεθος τοῦ σώματος αὐτῶν. Ὑπελογισαντοί τινες ὅτι, ἐὰν οἱ ἄνθρωποι ἠδύναντο ἵνα κατασκευάσωσι τὰς οἰκίας αὐτῶν κατὰ ταύτην τὴν ἀναλογίαν, ἔφθανον ἂν αὐταὶ εἰς ὑψὸς πεντάκις μεγαλύτερον τῆς μεγίστης τῶν πυρραμίδων τῆς Αἰγύπτου.

Ἐτέρον εἶδος τῶν Τερμιτῶν, ἀντὶ τοῦ κατασκευάζειν κατοικίας, καταγίνεται νυχθημερὸν εἰς τὸ προσβάλλειν καὶ κατατρέχειν τὰς τῶν ἀνθρώπων, μὴ φειδόμενον μηδὲ τῶν ἐπίπλων αὐτῶν. Εἶναι δὲ τὰ ἐντομα ταῦτα τοσοῦτο μάλλον ἐπικίνδυνα ὅσον ἔρχονται ἀόρατα, ὀρύσσοντα ὑπὸ τὴν γῆν μακροτάτας ὑπονόμους σήραγγας, καὶ κατατρέγουσι πᾶσαν τὴν ζυλείαν τῆς οἰκίας μὴ βλεπόμενα· διότι οὐδέποτε διατρύπτουσι τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ζύλου, ἀλλὰ κατατρέγουσιν αὐτὸ μέχρις οὗ ἀπολειφθῆ λεπτότατος, ὡς χάρτης, ἢ φλοιός. Οὐδὲν δὲ σημεῖον μνηνεῖ τὴν παρουσίαν καὶ τὴν φθορὰν τοῦ ἐπαράτου τούτου ἐντόμου. Ὁ κύριος τῆς οἰκίας βλέπει μὲν αὐτὴν ἀνεπαφῶν, ἀλλ' ὅμως δὲν κατεγεί ἀλλο ἢ τὸ φάντασμα, οὕτως εἰπεῖν, αὐτῆς, οἰκίαν χάρτινον, ἣτις καταπίπτει ἐξαίφνης εἰς κόριν ἐκ τῆς ελαχίστης κλονήσεως. Τὰ νευρόπτερα ταῦτα κατέστρεψαν καὶ ἠρήμοσαν πόλεις ὀλοκλήρους ἐν Ἀφρικῇ ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν. Ἡ κυρία Lee διηγείται ὅτι τυγχάνουσα ἐν Sierra-Leone, ἐξεληθῶσα ἐπὶ τινὰς ὥρας τοῦ οἴκου, καὶ ἐπανελθούσα, εὗρε πάντα τὰ ἐπιπλά οὕτω καταβεβρωμένα ὑπὸ τῶν ἐπαράτων μυρμηκῶν, ὥστε μολὺς ψαυόμενα κατέπιπτον εἰς κανορτόν.

Ἀπὸ τίνος χρόνου Τερμίται τινες μετῆνευσαν εἰς τὴν Γαλλίαν, καὶ ἐγένοντο αἰτίοι μεγάλης φθορᾶς ἐν Ροχεφόρδ καὶ ἐν Ροχέλλῃ, ἔθνα πολλοὶ οἴκοι, καταβρωθέντες ὑπ' αὐτῶν, κατέπεσον πολλοὺς φρονεσάντες τῶν κατοίκων. Ἐν δὲ τῇ πόλει Tonney-Charente οἱ Τερμίται κατέφαγον τοὺς στύλους τοῦ ἐστιατορίου τινὸς ξενοδοχείου, καὶ τὸ δάπεδον κατέπεσε κατὰ τὸ δεῖπνον μετὰ τῶν συνεστιωμένων, ὧν πολλοὶ ἐφρονεύθησαν.

Κατὰ τὰς περὶ τοὺς τροπικοὺς χώρας εἶδη τινὰ Τερμιτῶν μεταναστεύοντα καταλαμβάνουσι τοὺς ἀγρούς καὶ κατακαλύπτουσι αὐτοὺς ἐν ὀλίγαις ἡμέραις δι' ἀπέριον φωλεῶν, αἵτινες ὁμοιάζουσι πρὸς ἀληθεῖς λόφους. Πολλαπλασιάζονται δὲ μετὰ τοσαύτης ταχύτητος,

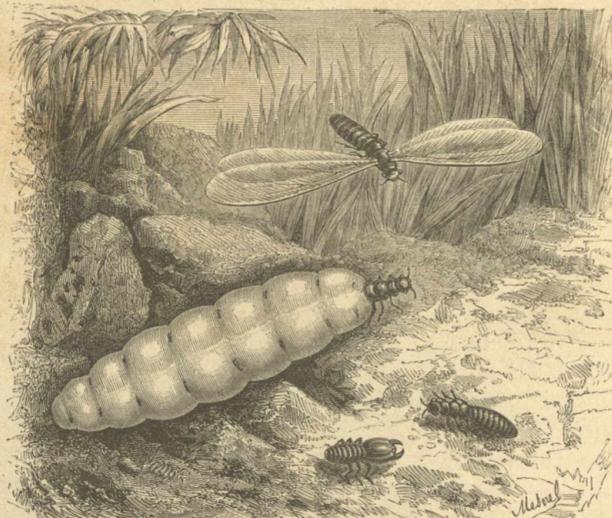
ὥστε οἱ δυστυχεῖς ἀγρονόμοι ἀπελπίζοντες καταλείπουσι τοὺς ἀγρούς αὐτῶν. Ἀλλὰ τινὲς αὐτῶν ἀνθίστανται πρὸς τὰ ἐντομα καὶ ἀποκρύπτουσι αὐτοῖς πόλεμον ἐπίμονον, καίνου-

τες τὰς φολιάς διὰ φλογιστικῶν ὑλών, καὶ πολλαίαι πυροβολοῦντες αὐτὰς διὰ κανονίων. Ὁ ἄνθρωπος ἀναγκάζεται ἵνα πολεμῇ διὰ κανονίων πρὸς τὰ ἔντομα! Ἄλλοτε δὲ μεταχειρίζεται πρὸς τοῦτο ὑπονόμους, αἵτινες, πληρούμεναι πυρίτιδος καὶ ἀναπτύμεναι, ἀναρρίπτουσι εἰς τὸν ἀέρα τὰς φολιάς, αἵτινες διεισδύονται πολλαίαι μέχρις εἰκοσι πύδας ὑπὸ τὴν γῆν.

Οἱ ναῦται θαυμαζοῦσι τὸν λεγόμενον Βερνάρδον τὸν Ἐρημίτην, μικρὸν τι ὑδρόβιον ζῷον, ὅπερ φοιτῶν τὸν κύριον ὄστράκω τινός καὶ τρώγον αὐτὸν, καθιστᾷται ἐν τῷ ὄστράκῳ, ἐξορμᾷ καὶ ἀρπάζει τὰ παρερχόμενα ζῷα, μὴ ὑποπτεύοντα ὅτι ἐν τῷ ὄστράκῳ ἐκείνῳ ἔλλογᾷ ὁ πανόργος αὐτῶν διώκτης Βερνάρδος ὁ Ἐρημίτης. [Ἰδὲ εἰκ. 6]

Παραβάλλοντες τοὺς ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου κατασκευαζομένους ἐντελεστάτους ἰστούς πρὸς τοὺς τῆς ἀράχνης εὐρίσκωμεν αὐτοὺς γελοίους καὶ λίαν ἀγροίκους. Τὸ νῆμα τῆς ἀράχνης, εἰ καὶ εἶναι λεπτότατον, ἀποτελεῖται ὑπὸ πολλῶν ἄλλων ἀοράτων νηματίων, ἐξερχομένων ἐκ τεσσάρων ἢ ἐξ μαστοειδῶν ἀποφύσεων ἢ ἀδένων κειμένων ἐν τοῖς ἀκροῖς τῆς κοιλίας τοῦ ἐντόμου. Ἐκαστος ἀδὴν ἢ μαστός ἀπολήγει εἰς θηλὴν ἔχουσαν οὐχὶ μίαν ἀλλὰ περὶ χίλιας τρύπας, ἐξ ὧν ἐξέρχονται ταυτοχρόνως περὶ χίλια ἀό-

ρατα νηματῖα, ἅτινα, ἐφόσον ἐξέρχονται, συστρέφονται καὶ συγκολλῶνται οὕτως, ὥστε ἕκαστον νῆμα τῆς ἀράχνης σύγκεται ἐκ τεσσάρων ἢ ἐξ γυμνάδων λεπτοτέρων νηματίων.

Εἰκ. 10. — Θήλεια Τερμίτις ἐγκυμονοῦσα. Φυσικὸν μέγεθος.

Καὶ ὅμως τὸ νῆμα εἶναι ἐτι οὕτω λεπτόν, ὥστε ὁ Læwenhœck ἐνόμιζεν ὅτι τέσσαρα ἑκατομμύρια αὐτῶν μύλια ἠδύναντο ἵνα ἀποτελέσωσι νῆμα παχὺ ὡς μία θριξὶς τοῦ πώγωνος αὐτοῦ. Τινὰ δ' αὐτῶν εἶναι τοσοῦτον ἰσχυρὰ ὥστε συλλαμβάνουσιν ὡς δίχτυα τὰ πτηνὰ, καὶ ὁ ἄνθρωπος δυσκόλως δύναται ἵνα θραύσῃ αὐτὰ.

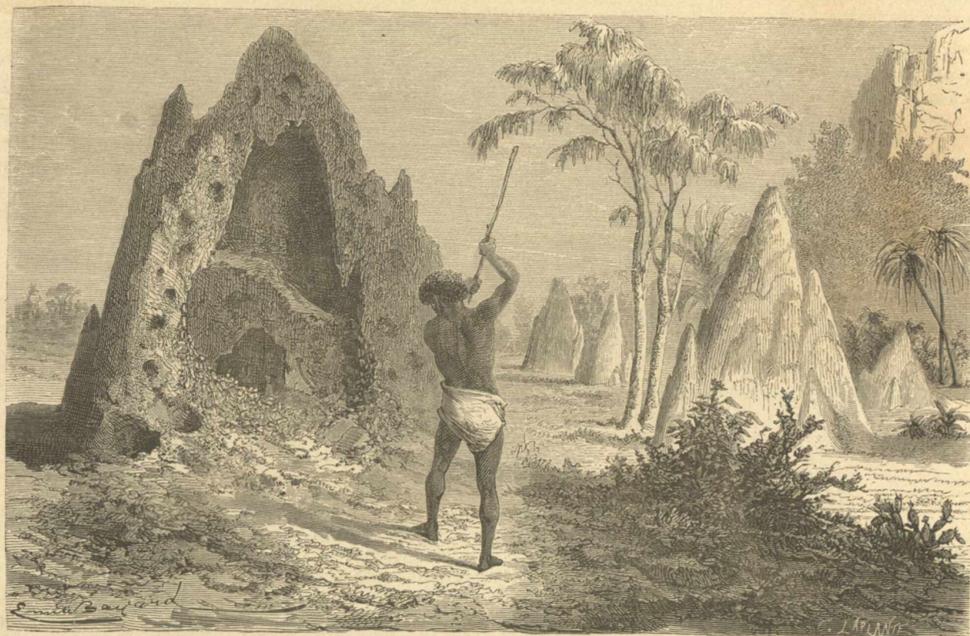
Ἡ μέταξα τῶν ἀραχῶν τῆς Εὐρώπης εἶ-

ναι φαῖα καὶ ρυπαρά. Ἄλλ' αἱ ἀράχαι τῶν κατὰ τοὺς τροπικοὺς χωρῶν παράγουσι νηματὰ πολύχρσα, ἅτινα ὑφαίνουσι μετὰ καταπληκτικῆς ἐπιτηδεύτητος εἰς ἰστούς ποικιλόχρους κατ' οὐδὲν διαφέροντας τῶν ἀνθρωπίνων. Ἰδίως δὲ διαπρέπει τὸ μέλαν, τὸ ἐρυθρὸν καὶ τὸ κίτρινον χρῶμα· ὁ δὲ ἐκ τῶν τριῶν τούτων χρωμάτων ὑπὸ τῶν ἀραχῶν παράγόμενος ἰστός ἰμοιάζει πολλαίαις πρὸς τὰ μαγνύλια τῶν Ἰνδιῶν.

Ἀπὸ τίνος χρόνου οἱ βιομήχανοι ἐπειράθησαν ἵνα μεταχειρισθῶσι τὰ ἀραχναῖα νηματὰ εἰς κατασκευὴν ἰστῶν, καὶ τινες ἐπέτυχον θαυμασίως, κατασκευάσαντες ἐξ αὐτῶν παντοῖα ἐνδύματα, κατ' οὐδὲν λοιπόμενα τῶν ἐκ τῶν συνήθων σπρικῶν ἢ ἐρεῶν ἰστῶν κατασκευαζομένων.

Ἐτερον ἔντομον ὁ λεγόμενος Sirex παρέχεται ἡμῖν παράδειγμα τῆς μεγάλῃς ἐπιτηδεύτητος καὶ τῆς δυνάμεως τῶν ὀργάνων τῶν ἐντόμων καθόλου, διατρυπῶν τὸν μύλυθον, τὸν κασσίτερον, τὸν ψευδάργυρον καὶ αὐτὸν τὸν ἄργυρον, ἐν ᾧ καθιστᾷ τὴν φολιᾶν αὐτοῦ.

Ὁ στρατάρχης Βαλλιάντ εἰδείξει τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν ἐπιστημῶν τῆς Γαλλίας σφαιρὰς διατρυπηθείσας ὑπὸ τῶν παραθύζων τούτων ἐντόμων.

Εἰκ. 11. — Αἱ φολεαὶ τῶν μυρμηκῶν Τερμιτῶν.

Η ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ
ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ
ΑΡΧΑΙΟΙΣ
ΕΛΛΗΣΙ ΚΑΙ ΡΩΜΑΙΟΙΣ.

Α'.
ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ

Ἐκ τῶν τριῶν γραφικῶν τεχνῶν, τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, τῆς γλυπτικῆς καὶ τῆς ζωγραφικῆς, ἃς ἐκ μίαις γνώμης ἠσπᾶσαντο τὰ πεπαιδευμένα ἔθνη, ἀποκαλοῦνται ἐλευθερίους τέχναις, ἢ ζωγραφικῆ, εἰ καὶ εἶναι μεταγενεστέρα, κατέστη ἐν τῷ παρόντι πρώτη, τιμωμένη καὶ θαυμαζομένη παρὰ πάντων καὶ ὑπὲρ πάσας. Ἄλλ' ὡς ἡ μουσικὴ ἐδούλευσε τὸ πρῶτον τῇ ποιήσει, οὕτως ἡ ζωγραφικὴ ὑπηρετήσῃ ταῖς δύο ἄλλαις πρωτοτόκοις ἀδελφαις, γενομένη κατ' ἀρχὰς πάρεργον αὐτῶν συμπλήρωμα.

Πρώτη ἐγεννήθη κατὰ φύσιν ἡ ἀρχιτεκτονικὴ. Ἐπειδὴ αὐτὴ ἐκτίσῃ τοῖς μὲν ἀνθρώποις τὰς πρώτας κατοικήσεις, τοῖς δὲ βασιλεῦσι βασιλείαι, τοῖς δὲ θεοῖς ναοὺς. Μετ' αὐτὴν δὲ ἀναφαίνεται ἡ γλυπτικὴ, ἥτις, μεταχειριζομένη τὰς αὐτὰς ὕλας, — ξύλον, λίθον, μάρμαρον, — παρεβόηθη χορηγοῦσα αὐτῇ τὰ πρῶτα καλλωπίσματα. Προσάπτουσα δὲ πρὸς τὰς γραμμὰς τῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ τὰ σχήματα τῆς γλυπτικῆς τὴν ἐπιβόηθειαν καὶ τὴν χάριν τοῦ χρώματος ἢ ζωγραφικῆς, συνεπλήρωσε τὸν καλλωπισμὸν τῶν οἰκοδομημάτων.

Ἄλλ' ἡ ἀρχιτεκτονικὴ ἠρκέσθη λαμβάνουσα τὰ μιμήματα αὐτῆς, ὡς καὶ τὰς ὕλας, ἐκ τῆς ἀνοργάνου φύσεως. Ἐπειδὴ τὸ μὲν στέλεχος ἀντηλλοθῆναι ἀντὶ τῆς ἐκ λευκοῦ μαρμάρου στήλης, τὰ δὲ ὄροφώματα καὶ τὰ στεγασματα τῶν ἀρχαίων ἀγροίκων καλυθῶν ἀντὶ τῶν αἰτωμάτων, τῶν μετωπῶν καὶ τῶν τριγλύφων· διότι

ἡ τέχνη, παραμιγνύουσα τῷ συμφέροντι τὸ ὄραϊον, ἐτελειοποίησεν, ἐκαλλώπισε καὶ μετεμόρφωσε πρὸς τὰς αὐξανόμενας χρεῖας καὶ τὴν φιλοκαλίαν τοῦ ἀνθρώπου τὰς καλύδας, ἐν αἷς οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι ἐφυλάσσοντο ἀπὸ τῆς βροχῆς καὶ τῶν θυελλῶν. Ὅτε δὲ ἐγένετο χρεῖα ἵνα καλλωπίζωνται τὰ βασίλεια καὶ οἱ ναοὶ, ἡ γλυπτικὴ ἐγεννήθη συστραφέντος τοῦ ἀνθρώπου εἰς ἑαυτόν. Ἐπειδὴ ἐπεχείρησεν ἵνα μιμῆται οὐ μόνον, ὡς πρότερον, τὰ πράγματα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ εἰκόνα· διότι « ἀφοῦ ἐθαύμασε τὸ σῦμπαν, λέγει ὁ K. Charles Blanc, ὁ ἄνθρωπος, ἤρξατο ἵνα θαυμάζῃ ἑαυτόν, καὶ ἀποδέχεται ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη μορφή εἶναι ἡ ἀρμόζουσα πρὸς τὴν διάνοιαν... ὅτι κατευθυνομένη ὑπὸ τῆς ἀναλογίας καὶ τῆς συμμετρίας, εὐστροφος, διαφέρουσα εἰς κάλλος, ἡ ἀνθρωπίνη μορφή εἶναι μόνη ἐκ πασῶν τῶν ἐμφύγων μορφῶν ἱκανὴ πρὸς τὸ δηλοῦν παντελῶς τὴν ἰδέαν. Τότε δὴ τότε ἡ τέχνη μιμείται τὸ ἀνθρώπινον σῶμα... τότε γεννᾷται ἡ γλυπτικὴ.»

« Ἡ δὲ μετ' αὐτὴν γεννηθεῖσα ζωγραφικὴ ἐποίησε τῷ ἀνθρώπῳ εὐρυτέραν ὁδὸν, περιλαμβάνουσα τὴν φύσιν αὐτὴν σύμπασαν, δεικνύουσα τὴν γῆν καὶ τὸν οὐρανόν, τὸ φῶς καὶ τὸ σκότος, τὰ ἐμφυχα καὶ τὰ ἄψυχα, πάντα τέλος τὰ ὄρατὰ, καὶ τὰ πέραν μάλιστα τοῦ ἀληθοῦς καὶ γνωστοῦ, πάντα τὰ γενήματα τῆς μαγικῆς αὐτῆς βοήθειας τῷ ἐκθαμβουμένῳ καὶ ἐκπληττομένῳ ἀνθρώπῳ. Ἐν τοῖς θεάμασι τῆς γραφικῆς τέχνης τὸ πρωταγωνιστοῦν πρόσωπον τοῦ δράματος, ὁ ἄνθρωπος, παρίσταται μετ' ὀλοκλήρου τῆς φύσεως, ἥτις, ὁμοίᾳ πρὸς τὸν χορὸν ἀρχαίας τινὸς τραγωδίας, ἀποκρίνεται μελωδούσα πρὸς τὰς σηματομένης παρ' αὐτοῦ ἐννοίας, ἐπαναλέγει ἢ διερμηνεύει τὰ νοήματα αὐτοῦ, δίδει αὐτῷ τὸ θέλητρον τοῦ φωτός, τὴν φωνὴν τῶν χρωμάτων αὐτῆς, καὶ συγκροτεῖ οὕτως εἰπεῖν, ἀπήχειάν τινα ἀνάγουσαν αὐτὸν εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τῶν ἐξάλλων καὶ θεῶν ἡδονῶν. Ἡ ζωγραφικὴ ἀπετέλεσε τὸ θαῦμα τοῦτο.»

Ἐπειδὴ δὲ οὐδὲν ἐν τῷ κόσμῳ γίνεται ἐξαίφνης καὶ ἀνευ βαθμιαίας βελτιώσεως, οὐδεὶς δὲ ὑπάρχει παῖς ἀμήτωρ (proles sine mater creata), ἀνάγκη ἵνα κατέλωμεν ἐπὶ μακρὸν ὅπως εὐρωμεν τέλος τὴν ζωγραφικὴν ἀπαλλαχθεῖσαν παντός δεσμοῦ, ἀσκουμένην χωρὶς καὶ ἐλευθερως, ἐνὶ λόγῳ ὅπως εὐρωμεν αὐτὴν μειοσταμένην ἀπὸ τῆς ἀπλής ἰχνογραφίας, τοῦ μονοχρωματισμοῦ καὶ τοῦ καλλωπισμοῦ τῶν οἰκοδομημάτων καὶ τῶν ἀγαλμάτων, εἰς τὴν τελειοτάτην τῶν τεχνῶν, ἢ τὸν πίνακα. Διότι, πρὶν ἢ τολμήσῃ ἵνα ἐξέλθῃ τῶν ναῶν καὶ προαχθῇ εἰς τὸ φῶς, βλέπομεν αὐτὴν πρῶτον προστιθεῖσαν κατ' ὀλίγον πρὸς τὰ ἀρχαῖα σύμβολα ἀκριβέστερά τινα εἰκονίσματα τοῦ ἀληθοῦς βίου, καὶ διαγράφουσαν ἐπὶ τῶν ἰσοπέδων τοίχων τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων ἀνθρώπους, σκηνὰς καὶ δράματα ληφθέντα ἐκ τῶν ἐθνικῶν ἠθῶν καὶ τῆς ἱστορίας. Οὕτω λ.χ. βλέπομεν τὴν νεάζουσαν ζωγραφικὴν ἐν Αἰγύπτῳ κατὰ τὴν τρίτην αὐτῆς ἐσχόλην, μετὰ τὴν εἰσβολὴν καὶ ἐκδιώξιν τῶν ποιμένων, ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Μοίριδος, Ῥαμεσῆ, Ἀμενφίδος, Σεσώστριδος καὶ τοῦ σαΐτιδος βασιλικοῦ γένους, διαγράφουσαν ἐν τοῖς ναοῖς καὶ τοῖς βασιλείοις τὰς μέχρι τοῦ νῦν πολλαῖς διασωθείσας εἰκόνας τῶν ἠθῶν τοῦ αἰγυπτιακοῦ λαοῦ καὶ τῶν κατορθωμάτων τῶν βασιλέων. Ἐν δὲ τοῖς μουσεῖοις τῆς Εὐρώπης βλέπομεν ἐκτεθειμένους σαρκοφάγους ἐκ ξυλοῦ, ἐζωγραφημένους διὰ χρωμάτων λαμπροτάτων, ἀνθρώπων καὶ ἀδιὰρθάρτων, ἀναγεγραμμένους τὰς ἐπιγραφὰς, αἵτινες ἐγγύφοντο ἐν τῇ ἔξῳ ἐπιφανείᾳ τῶν λιθίνων σαρκοφάγων. Πρὸς δὲ τούτοις ἐπὶ τοῦ προσώπου τῶν παλιῶν νεκρῶν βλέπομεν προσωπεῖόν τι ἐζωγραφημένον, ἀπεικάζον τὴν μορφήν τοῦ ἀποθανόντος, καὶ μετὰ τῶν πολυτελῶν λίθων, τῶν βασκανίων, τῶν ὑποκεφαλαίων, πολλαῖς εἰκόνας ἀπεικάζοντα αὐτὸν κατὰ τὸ δυνατόν ζῶντα μετὰ τῶν παρασήμων τῆς τάξεως αὐτοῦ, βασιλέως, ἀρχόντος, ἱερέως, γραμματέως, πολεμιστοῦ, ἀλλ' ἔχοντος πάντοτε διὰ χει-

ρός σικπάρην και σάκκον επί του νότου, υποσημαίνοντα την γεωργίαν, ην είχαν ένα επιτελέση εν τοις υπογείοις κτήμασι του Όσιριδος.

Πρός δε τούτοις βλέπομεν εν τοις μουσειαίοις ιερογλυφικά χειρόγραφα, η τους λεγομένους παπύρους, ών τα συμβολικά σχήματα της ιεράς των Αιγυπτίων γραφής αποτελούσιν αληθή ζωγραφήματα. Ένι αυτών είναι μέγιστοι και ωραιότατοι, θαυμασιώς διασωθέντες. Ο αριθμός λ. χ. 1 του μουσείου του Λούβρου εξεικονίζει εν δεκαεξί συμβολικοί πίναξι δεκαεξί σκηνάς του θρησκευτικού βίου Αιγυπτίου τινός Αμμενέμωδος· ο δε αριθμός 8 περιέχει διαγεγραμμένα και χρωματισμένα διά τον ένταρτισμόν τινός των περι τά δικαστήρια γραμματέων, Νεβότεν τὸ ὄνομα, πάσας τὰς τελετάς τῆς μεγάλης ἐπικληθείου λειτουργίας μετά των διασαφητικῶν λόγων, ἐκλεχθέντων ἐκ του βιβλίου των φανερώσεων. Τέλος δε βλέπομεν ἐπιταφίους πίνακας, οἵτινες ἦσαν, ὡς αἰσθηταί, περιχειλιωμένοι ἐν τοις τοίχοις των ναῶν. Τούτων οἱ μὲν εἶναι ἀνάγλυφοι, οἱ δὲ ἐξωγραφημένοι ἐπὶ πλακῶν τιτανώδους λίθου, ἢ διὰ κόλλας ἐπὶ ξύλου συκομόρου. Πᾶσαι δὲ αἱ ὑποθέσεις των πινάκων τούτων εἶναι προσκυνήματα των τὰς ψυχὰς ἰδίως ἐποπτευόντων θεῶν.

Ἄλλ' ἔχομεν καὶ ζωγραφήματά τινα δυστυχῶς εὐαριθμητά του ἰδιωτικοῦ βίου, του βίου των ζώντων. Ἐν ἐνὶ τούτων βλέπομεν ἀγοράν, δούλους φέροντας ἄγραν, ἰχθύας, ἀμφορεῖς· ἐν δὲ τῷ ἄλλω φαίνονται ἔργα τινὰ γεωργικά, ἢ ἀροτριώσεις, ὁ θερσιμός. Οἱ ἄνθρωποι εἶναι γυμνοί. Εἰ δὲ καὶ οἱ γράψαντες αὐτὰ τεχνίται ἀγνοοῦσι τί ἐστὶ σκιαγραφία καὶ συντομὴ οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ καὶ οἱ ὄμοι των εἰκονισμένων ἀνθρώπων ἔχουσι τὸ σύνθηδες σφάλμα βλέπομενοι κατὰ πρόσωπον ἐν ταῖς πλαγίαις εἰκόσιν, ἢ διαγραφῆ δὲν ἀπολείπεται οὔτε ἀκριθείας, οὔτε ἀληθείας, οὔτε ἀφελούς τινος χάριτος· ἢ δὲ των ἀπλῶν χρωμάτων ἀρμολῆ εἶναι ἀκριθῆς, λαμπρὰ, ἠδέεια, στερεά.

Ἄλλ' ὅμως ταῦτα πάντα εἶναι περιέρχεται (incunables) τῆς νεαζούσης τέχνης. Ὅ δὲ θέλων ἵνα εὖρη τὴν ζωγραφικὴν τελείαν καὶ ἀκαμάζουσαν, πρέπει ἵνα κατέλθῃ ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου των Φαραῶ μέχρις εἰς τὴν ἐπὶ του Περικλέους Ελλάδα.

Ἡ ἐν Ἰσῶ μάχη. — Ψηφιδόγραμμα εὐρεθὲν ἐν τῇ ἐν Πομπηία οἰκίᾳ του Φαύνου.

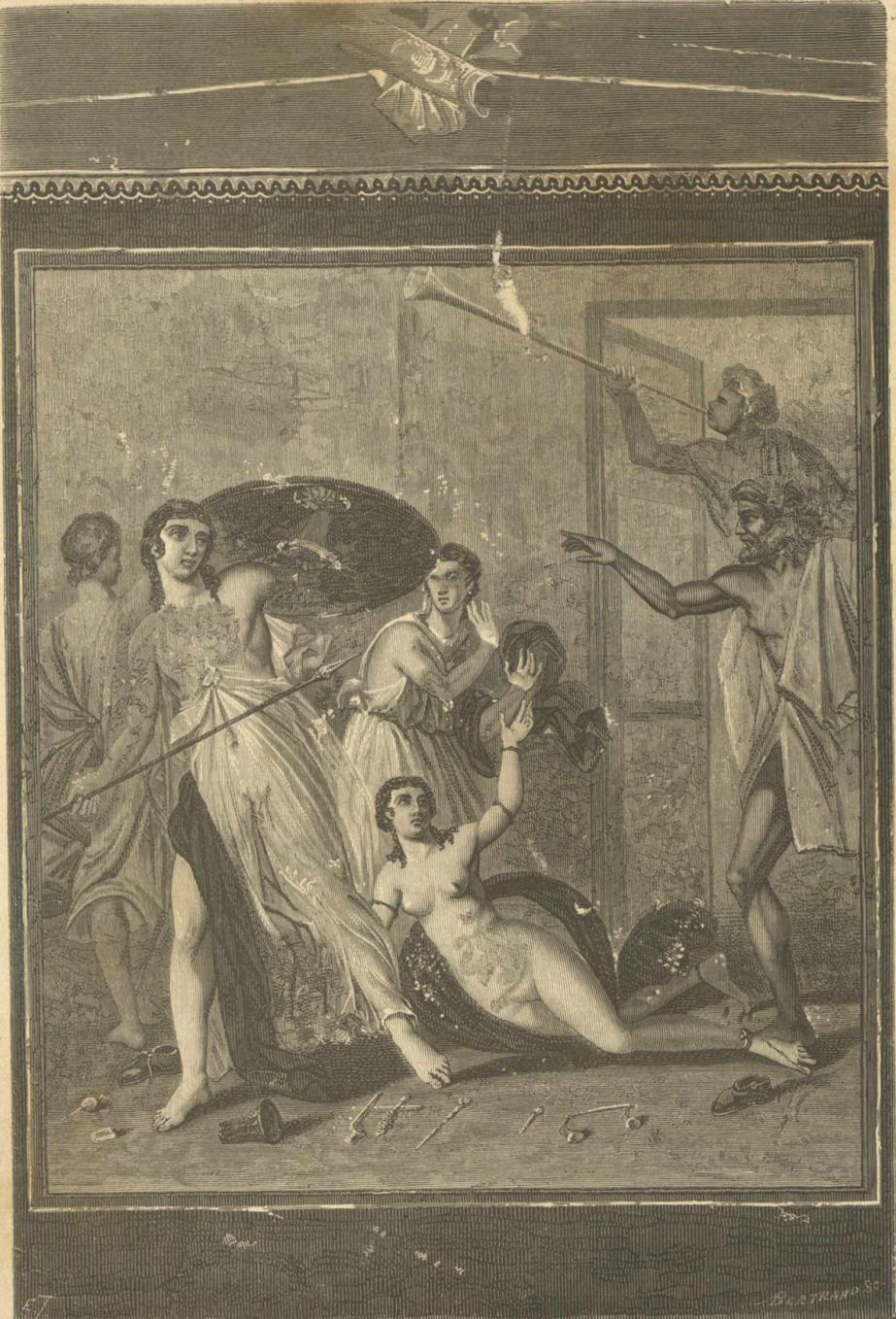
530 π. Χ.) ὡς πρὸς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τὴν ἐπὶ του Περικλέους (440 π. Χ.) ὡς πρὸς τὴν γλυπτικὴν καὶ τὴν ἐπὶ του Ἀλεξάνδρου (330 π. Χ.), ὡς πρὸς τὴν ζωγραφικὴν.

Τὰ διασωθέντα ἀξιόλογα μνημεῖα τῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ γλυπτικῆς των Ἑλλήνων, ὅσα περισώθησαν ἐκ των πολέμων, καὶ τῆς κατὰ τὸν μεσαιῶνα βαρβαρότητος, κινουσὶν ἡμᾶς εἰς θαῦμα καὶ παρέχουσι ἀφορμὴν ὑγιούς περὶ αὐτῶν κρίσεως. Τὰ μουσεῖα τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Εὐρώπης γέμουσι λειψάνων τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλυπτικῆς, καὶ πολλοὶ των ἀρχαίων ναῶν διεσώθησαν μέχρι του νῦν. Ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ ζωγραφικὴ δὲν περισώθη ἐκ τῆς φθορᾶς ἐκεῖνης. Ἐπειδὴ οὐδὲν λείψανον, οὐδὲν σπουδαῖον ἔργον τῆς ζωγραφικῆς των Ἑλλήνων περιῆλθεν εἰς ἡμᾶς. Καὶ τοῦτο παρέχεται πολλὴν ἀπορίαν τοῖς περὶ τὴν ζωγραφικὴν φιλοτιμουμένοις. Οὐχ ἦντων ὅμως δυνάμεινα ἵνα λάβωμεν ἔννοιάν τινα αὐτῆς ἐξ ἀναλογίας καὶ συμπερασματος. Καὶ πρῶτον μὲν ἡ ζωγραφικὴ ἐτιμάτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ὡς

καὶ νῦν παρὰ τοῖς νεωτέροις πεπαιδευμένοις καὶ ἡμερωμένοις ἔθνεσιν. Ὅ δὲ Ἀπελλῆς, ὁ Ξεῦξίς, ὁ Παρβάσιος, ὁ Πολύγνωτος, ὁ Πρωτογένης, ὁ Ἀριστείδης, ὁ Πάμφιλος, ὁ Τιμάνθης, ὁ Νικόμαχος ἐγένοντο ὀνομαστοί, ὡς οἱ γλύπται Φειδίαις, Ἀλκαμένης, Πολύκλειτος, Πραξιτέλης, Μύρων, Λύσιππος, Ἰκτίνος καὶ Καλλικράτης. Ἡ δὲ μεγάλη αὐτῶν δόξα καταφαίνεται ἰδίως ἐκ των τιμῶν, ἀνθ' ὧν ἠγοράζοντο τὰ ζωγραφήματα αὐτῶν. « Τὰ φιλοτεχνήματα των Ἑλλήνων ζωγράφων, λίαν ἐπιζητήσιμα ἐν Ῥώμῃ παρὰ τοῖς μεγιστάσι καὶ τοῖς βασιλεῦσι, λέγει ὁ Ἐμερικ Δαβίδ (De l'influence du dessin sur la richesse des nations), ἐπωλοῦντο ἀντὶ παμπλείστων ἀπιθάνων ἡμῖν φαινομένων χρημάτων. » Ἐπειδὴ, ἐὰν ἀληθεύῃ ὅτι ἐν μαρμαρίνον ἄγαλμα ὑπὸ μετρίου ἐξεργασθὲν τεχνίτου ἐτιμάτο 12,000 περίπου των καθ' ἡμᾶς δραχμῶν ἐν Ῥώμῃ, ἔνθα τὰ ἀγάλματα κατὰ τὸν Πλίνιον ἦσαν πολυπληθέστερα των κατοίκων, ἔνθα ὁ Νέρων μετήνεγκε πεντακόσια χαλκᾶ μόνον ἐκ Δελφῶν· ἐὰν ἀληθεύῃ ὅτι ἡ Ἀφροδίτη του Πολυκλείτου ἠγοράσθη 540,000 δραχμῶν, καὶ ὅτι ὁ βασιλεὺς Ἄτταλος πρότεινε τοῖς Κινδίοις ἵνα πληρώσῃ τὰ παρ' αὐτῶν ὀφειλόμενα χρέη ἀντὶ τῆς Ἀφροδίτης του Πραξιτέλους, τότε τῷ ὄντι δυνάμεινα ἵνα ὁμολογήσωμεν ὅτι τὰ ἔργα τῆς ὑψηλῆς βιομηχανίας τῆς τέχνης, ἢς αἱ Ἀθηναὶ ἐταμεύσαντο ἑαυταῖς γέρας τὸ μονοπώλιον, ὑπερετιμήθησαν τιμὰς ὅποιας οὐδὲ κἂν ἐννοοῦμεν οἱ νῦν ἄνθρωποι.

Κατὰ τὸν Πλούταρχον καὶ Πλίνιον ὁ Νικίας ἀπέβριψε 340,000 δραχμῶν προσφερομένης αὐτῷ ἀντὶ μιᾶς των εἰκόνων αὐτοῦ, προτιμήσας ἵνα δωρηθῆται αὐτὴν τῇ πόλει των Ἀθηναίων. Ὅ δὲ Καῖσαρ ἠγόρασεν 432,000 δραχμῶν τὰς δύο εἰκόνας του Τιμομάχου, ἃς ἀνέθηκεν εἰς τὴν εἰσοδὸν του ναοῦ τῆς Γενετειράς Ἀφροδίτης. Μία δὲ εἰκὼν του Ἀριστείδου, ἢ ἐπονομασθεῖσα Ὁραῖος Βάκχος, ἐπωλήθη 540,000 δραχμῶν περίπου (ἐκατὸν ταλάντων). Καὶ ὅτε ἡ πόλις Σικυῶν, μὴ ἔχουσα ἵν' ἀποδώσῃ τὰ παρ' αὐτῆς ὀφειλόμενα χρέη, ἐπώλησε τὰς δημοσίας εἰκόνας, ἐπορίσαστο ἐξ αὐτῶν πολλαπλάσια των ὧν εἶχε χρεῖαν.

Ὅ δὲ Περικλῆς ἐδαπάνησεν εἰς ἴδρυσιν του Παρθενῶνος 4,000 ταλάντων (περὶ 22 000 000 δρ.)· ἦτοι τὸ τριπλάσιον των προσόδων τῆς πόλεως εἰς τὰ ἔργα τῆς

Τοιχογραφία ἐν Πομπηία. — Οἰκία του Προκόλου. — Ὁ Ἀχιλλεὺς καταλαμβάνομενος ὑπὸ του Ὀδυσσεῦς μεταξὺ των θυγατέρων του Λυκομήδους.

ἀρχιτεκτονικῆς, γλυπτικῆς καὶ ζωγραφικῆς, καὶ εἰς μισθοὺς καὶ χορηγίας των τεχνιτῶν. Ἄλλ' ἀπὸ τούτων των ἀναλωμάτων περιεποίησε τῇ πατρίδι ἀξίωμα καὶ δυνάμιν καὶ πλοῦτον ἐκ τῆς κατὰ τὰς τέχνας ὑπεροχῆς αὐτῆς. Ἄλλως τε δὲ πῶς δυνάμεινα ἵνα ἐννοήσωμεν ὅτι ἡ Ἀττικὴ, ἦτις παράλυτος, πετρώδης καὶ δυσγεωργητος οὖσα, χωρὶς του ἐλαίου, του μέλιτος καὶ του πεντελικῶ μαρμάρου, καὶ ὀλίγης ἀργυρίτιδος γῆς, οὐ μόνον οὐδὲν παρήγε των πρὸς τὸν βίον ἀναγκαίων, ἀλλ' ἐκομίλετο ἔξωθεν τὰ τρόφιμα, τὰ ἐνόμματα, τὰ ἐπιπλα, τὰ μέταλλα,

τὴν ξυλείαν, τὰς θόνας, τὰ καλώδια καὶ τὰ ἀνοδόποδα αὐτῆς· πῶς, λέγομεν, ἡ Ἀττικὴ ἠδύνατο ἵνα τρέψῃ πενήτηντα χιλιάδας ἐλευθέρων πολιτῶν, δαπανώντων ἐλευθερίας εἰς ὄπλα καλὰ καὶ ἵππους ἀγαθοὺς, καὶ οἰκίας καὶ κατασκευὰς καὶ ἐσθῆτας πολυτελεῖς καὶ χρυσοῦν κόσμον, πρὸς δὲ τούτοις ὑπὸ τετρακοσίων χιλιάδων δούλων ὑπηρετουμένων; πῶς ἠδύνατο ἵνα διατρέψῃ τὴν μέγιστον αὐτῆς ναυτικὴν καὶ τὸ ἱππικὸν πῶς ὑπεδουλώσατο τὰς νήσους τοῦ Ἰονίου, γιγελάγους, κατέστησε μακρὰν ἀποικίας, κνητρόπωσε τὰ ἄπειρα στίφη των Περσῶν ἀντεπεζήθη τῷ Φι-

λίππῳ, καὶ ἀντέστη πρὸς τὸν Σῦλλαν; Οἱ Ἀθηναῖοι, εἴτε μὴ δυνάμεινοι, εἴτε ἀπαξιοῦντες ἵνα γεωργῶσι τὴν λυπρὰν αὐτῶν γῆν, ἐτρέψθησαν ἐπὶ τὰς τέχνας· διότι μόνον αὐτοὶ εἶχον τὴν γόνιμον αἰσθησίν του καλοῦ, δι' ἣς ἐτελείουν περιμάρχητα καὶ ἐπιζητήσιμα παρὰ πᾶσι τοῖς τότε ἀνθρώποις τὰ ἔργα αὐτῶν.

Ἡ κολοσσαία Ἀθηναῖ του Φειδίου, ἢς τὸ κράνος ἐφαίετο ἠδὲ ἀπὸ του Σουνίου, προσεκάλει τοὺς πανταχῶθεν τῆς γῆς προσερχομένους εἰς τὰ ἐργαστήρια τῆς ὑπ' αὐτῆς προστατευομένης πόλεως, ἔνθα οἱ τέκτονες, οἱ πλάσται, οἱ χαλκοῦτοι, οἱ

μαλακτῆρες χρυσοῦ, οἱ ἐλέφαντος ζωγράφοι, οἱ ποικιλταί, οἱ τορευταὶ ἐξεπονούντο καὶ κατειργάζοντο τὸν λίθον, τὸν χαλκόν, τὸν ἐλέφαντα, τὸν χρυσοῦ, τὸν ἔβενον, τὴν κυπάρισσον, δημιουργοῦντες ἀγάλματα, εἰκόνας, ἀγγεῖα, ὅπλα, ἐσθῆτας πολυτελεῖς καὶ χρυσοῦν κόσμον, ὧν αἱ μεγάλα τιμὰ καὶ ἡ μεγάλη κατανώσις ἐπιλούτιζον καὶ προήγγον εἰς ἀξίωμα τὸν ἀπτικὸν λαόν.

Κατὰ τὸν Πλίνιον καὶ Θεόφραστον οἱ Ἑλληνες οὐδένα εἶχον ἐπίσημον ζωγράφον πρὸ τοῦ Πολυγνώτου τοῦ Θασίου (416 π. Χ.), οὐδὲ τοῦ ζωγράφου Ἀγλαοφώντος, ὡς δηλοῖ τὸ παρά τοῦ Πausανίου ἀναφερόμενον δίστιχον, ἔπερ ὁ ποιητὴς Σιμωνίδης ἔγραψεν ὑπὸ τὰ ἐν Δελφοῖς ζωγραφήματα τοῦ Πολυγνώτου.

Γράφη Πολύγνωτος, Θάσιος γένος, Ἀγλαοφώντος υἱός, περιθωμένῃ Νίῳ ἀκρόπολιν.

Κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην ὁ Πολύγνωτος προήγαγε τὴν ζωγραφικὴν, ὡς ὁ Φειδίας τὴν γλυπτικὴν, εἰς ἰδανικὸν ὕψος, παριστῶν τοὺς ἀνθρώπους « βελτίονας ἢ καθ' ἡμᾶς » (Ποιητ. Γ, 3.). Ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Κίμωνος κατασταθείσῃ πεισιανακτικῇ ἢ Ποικίλῃ στοᾷ ὁ Πολύγνωτος ἐξωγράφησε τὴν δίκην Αἴαντος τοῦ Ὀϊλέως τῆς ἀρπαγῆς τῆς Κασσάνδρας, ἀπεικάζας τὴν ὠραίαν ἀδελφὴν τοῦ Κίμωνος Ἑλληνικὴν ὡς Λαοδικὴν, τὴν καθ' Ὀμηρον ὠρασιότατην τῶν θυγατέρων τοῦ Πριάμου, καὶ ἴσως μετεχειρίσθη αὐτὴν πρότυπον τῆς θυσιασθείσης Πολυξένης, ἥτις ἐνέπνευσε τῷ Εὐριπίδῃ μίαν τῶν ὠραιτέρων σκηνῶν τῆς τραγωδίας αὐτοῦ, τῆς Ἐκάτης.

Ἄλλ' αἱ ἐπισημόταται τῶν εἰκόνων τοῦ Πολυγνώτου ἦσαν ἐν τῇ ἐν Δελφοῖς Λέσχῃ. Ὁ Πausανίας διαγράφει αὐτάς ἐν δολοκλήροις ἐπτὰ κεφαλαιοῖς. Ὑπόθεσις δὲ αὐτῶν ἦτο ἡ ἄλωσις τῆς Τρωάδος, ἢ καθ' ὅδον τοῦ Ὀδυσσεύος εἰς τὸν ἄδην, καὶ πολλὰ ἄλλα προσφιλεῖς τοῖς Ἑλλησιν ἠρώων πράξεις. Κατέστη δὲ οὕτω περίφημος διὰ τὴν περὶ τὴν ζωγραφικὴν αὐτοῦ δεινότητα καὶ τὸ ἀφιλοκερδὲς καὶ ἐλευθέριον τοῦ χαρακτῆρος, ὥστε τὸ ἀμφικτυονικὸν συνέδριον, τιμῶν αὐτὸν ὑπὲρ ἀπάντων σχεδὸν τῶν Ἑλλήνων, ἐψηφίσαστο αὐτῷ ἄμισθον φιλοξενίαν ἐν ἀπάσαις ταῖς ἑλληνικαῖς πόλεσιν.

Μετὰ δὲ τὸν Πολύγνωτον ἀναφαίνεται ὁ Ἐρέσιος Παρράσιος, ὅστις, καταλιπὼν τὴν τοιχογραφίαν τῶν ναῶν καὶ τῶν μνημείων, ἐξωγράφησε πρῶτος εἰκόνας τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου ἐπὶ κινήτων πινάκων. Φαίνεται δὲ ὅτι εὐδοκίμησεν ἰδίως περὶ τὴν ἀπεικασίαν τῶν ψυχικῶν παθῶν, καὶ περὶ τὴν διαγραφὴν, τὴν ἐπίνοιαν, καὶ τὴν ἔμφασιν τῶν ἀνθρώπων.

Περιφημώτατος τῶν ἀντιτέχνων τοῦ Παρράσιου ἐγένετο ὁ Ζεῦξις ὁ Ἡρακλεώτης, κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην καὶ Κοῦντιλιανὸν εὐδοκίμησας περὶ τὴν κράσιν καὶ

τὴν εὐκαιρον ἐπιβολὴν τῶν χρωμάτων, καὶ, ἔπερ αὐτὸν μάλιστα ἐδόξασεν, ἐξευρῶν τὴν τέχνην τοῦ σκιαῖν, τοῦ συνδυάζειν τὸ φῶς μετὰ τῆς σκιάς (luminum umbrarumque invenisse rationem traditur), ἢ τὸ σκιδφῶς (clair-obscur), ἔπερ εἶναι μεγίστη ἐν τῇ ζωγραφικῇ δυσκολία, ἐξαιρουσα αὐτὴν μεγάλην ὑπὲρ τὰς ἄλλας τέχνας.

Ὁ Ζεῦξις, ὡς ὁ Παρράσιος, ἦτο πλουσιώτατος καὶ ἀλαζόν. Ἐπειδὴ δὲν ἤθελεν ἵνα πωλῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ, λέγων ὅτι εἶναι ἀφῆματα καὶ ἐξετίθετο αὐτὰ ἐπὶ μισθῷ. Ἐράφας δὲ τὴν περιφήμιον αὐτοῦ Ἐλένην, εἰς τὴν συνήθρισεν ὅ, τι καλὸν καὶ ὠραῖον παρέσχον αἱ πέντε κάλλιπται νεάνιδες, ἃς ἐπεμψαν αὐτῷ οἱ κάτοικοι τοῦ Κρότωνος, ἐξέθηκον αὐτὴν ἐπὶ καθολῇ βῆτη ἀργυρίου, καὶ ἐχρηματίσαστο πολλὰ ἐκ τοῦ ζωγραφήματος ἐκείνου· διὸ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπωνόμασαν αὐτὴν Ἐταίραν.

Ὁ Λουκιανὸς διαγράφει αὐτὴν χαριέστατα. Ὁ δὲ Βέρριος Φλάκκος διηγεῖται ὅτι ὁ Ζεῦξις, ζωγράφος ποτὲ γραῖαν, ὑπὸ τοσοῦτου κατεσχέθη γέλωτος ἐπὶ τῇ ὁμοιότητι, ὥστε ἀπέθανεν. Ἄλλ' ὁ μῦθος οὗτος εἶναι ἀντάξιος τοῦ μῦθου τῶν σταφυλῶν, ἃς οὕτως εὐφυῶς ἐξωγράφησεν ὁ Παρράσιος, ὥστε τὰ πτηνὰ κατήρχοντο καὶ ἐξεκόλαπτον αὐτάς ὡς ἀληθεῖς.

Ἄλλ' ὡς ὁ Ραφαῆλος ἐν Ἰταλίᾳ, καὶ ὁ Ρουβήσιος ἐν ταῖς κάτω χώραις, οὕτως ὁ Ἀπελλῆς, ἀριστος τῶν ἀρχαίων ζωγράφων γενόμενος, ἐφθάσεν εἰς τὸ ἄκρον τῆς τέχνης (qui omnes prius genitos futurosque superavit), περιποιήσας ἑαυτῷ καὶ βελτιώσας τὰς ἀρετὰς καὶ τὸν τρόπον τῶν προγενεστέρων καὶ συγχρόνων αὐτῷ καλλιτεχνῶν. Διὸ ζῶντα μὲν αὐτὸν οἱ Ἑλληνες μέγιστον τῶν ζωγράφων ἐκάλουν, ἀποθανόντος δ' αὐτοῦ τὴν ζωγραφικὴν τέχνην τοῦ Ἀπελλοῦ ὠνόμασαν.

Κατὰ τὸν Σουῖδαν ὁ Ἀπελλῆς ἦτο Κολοφώνιος, κατὰ δὲ τὸν Στράβωνα καὶ Λουκιανὸν Ἐρέσιος, κατὰ δὲ τὸν Πλίνιον Κῶιος. Διεπονίθη δὲ τὴν ζωγραφικὴν πρῶτον μὲν παρὰ Ἐφόφῳ τῷ Ἐρεσίῳ, ἔπειτα δὲ παρὰ Παμφίλῳ τῷ Σικυωνίῳ, διδασκάλῳ αὐστηρῷ, ἀπαιτοῦντι παρὰ τῶν μαθητῶν διδάκτρα μὲν μεγάλα, ἐπιβάλλοντι δὲ πολυχρόνιον σπουδὴν περὶ τὴν ζωγραφικὴν καὶ γνῶσιν τῆς ἱστορίας, τῆς ποιήσεως καὶ τῆς φιλοσοφίας. Λέγεται δὲ ὅτι ὁ Ἀπελλῆς ἐπλήρωσεν αὐτῷ δέκα τάλαντα (54,000 δραχμῶν) διδάκτρα, καὶ οὕτω κατώρθωσεν ἵνα συζεύξῃ τὰς ἀρετὰς τῆς τραχείας δωρικῆς αἰρέσεως ταῖς τῆς λεπτῆς καὶ κομψοτέρας Ἴωνικῆς, καὶ συνάψῃ ὡς ὁ Φειδίας τὰ δύο κυριώτατα στοιχεία τῆς ἑλληνικῆς εὐφύας.

Προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ Φιλίππου εἰς Μακεδονίαν ὁ Ἀπελλῆς, ἐγένετο ἴσπερον εἰς τῶν μάλιστα χαρισμένων τῷ Ἀλεξάνδρῳ τεχνιτῶν, ὅστις ἀνεδείξεν αὐτὸν ζωγράφον ἑαυτοῦ, ὡ τὸν Λύσιππον γλύπτῃν, καὶ τὸν Πυργόλην νομισματογο-

ράκτην. Ἐδωρήσατο δὲ αὐτῷ τὴν ὠραίαν θεράπαιναν καὶ ἐράστριν αὐτοῦ Παγκάστην, ἣν μετεχειρίσθη παράδειγμα τῆς περιφῆμου ἀναδουμένης Ἀφροδίτης. Διηγούνται δὲ ὅτι οὕτως ἐξφοικώθη πρὸς τὸν Ἀλεξάνδρον ὥστε, θεωρήσαντος τὴν ἐν Ἐρέσῳ ὑπὸ τοῦ Ἀπελλοῦ ζωγραφηθεῖσαν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ μὴ ἐπαινέσαντος κατ' ἀξίαν, ὁ Ἀπελλῆς εἰσήγαγε τὸν ἵππον τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὅστις ὑπολαβὼν ἀληθινὸν τὸν ἐν τῇ εἰκόνι ἵππον ἐχρεμέτισε πρὸς ἐκεῖνον. Ὁ δὲ Ἀπελλῆς, « ὦ βασιλεῦ, εἶπεν, ἀλλ' ὅγε ἵππος ἔοικέ σου γραφικώτερος εἶναι κατὰ πολὺ. »

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου ὁ Ἀπελλῆς προσεκληθὴν ὑπὸ Πτολεμαίου τοῦ Σωτήρος εἰς Αἴγυπτον, ἔνθα διαβλήθεισ παρα τοῦ ἀντιτέχνου Ἀντιφίλου, φθονοῦντος αὐτῷ τῆς παρὰ τοῦ βασιλέως τιμῆς, καὶ τῆς τέχνης ζηλοτυπούντος, πρὸς τὸν Πτολεμαῖον, ὡς μετεσχηκῶς συνωμοσίας κατ' αὐτοῦ, ἐκινδύνευσεν τὸν ἔσχατον κίνδυνον. Μαθὼν δὲ μετ' ὀλίγον ὁ Πτολεμαῖος τὴν ἀναμαρτησίαν τοῦ τεχνίτου, οὕτως ἠσχύνθη ἐπὶ τῇ εὐπιστίᾳ αὐτοῦ, ὥστε τὸν μὲν Ἀπελλῆν ἐδωρήσατο ἑκατὸν τάλαντους, τὸν δὲ Ἀντιφίλον παρέδωκεν αὐτῷ δούλον. Ὁ δὲ Ἀπελλῆς, ἀναμνησκῶν ἑαυτὸν ὧν παρεκινδύνευσεν, ἐξωγράφησε τότε τὴν περιφήμιον εἰκόνα τῆς Διαβολῆς, ἐν ἣ παρέστισσε τὸν Δῆμον ὡς ἄνδρα ἔχοντα παμμεγέθη τὰ ὄνα, ὡς ὁ Μίδας, καὶ προτείνοντα τὴν χεῖρα τῇ προσερχομένῃ μακρόβην Διαβολῇ, καὶ τείνοντα τὰ ὄνα πρὸς τὴν παρισταμένην Ἀγνοίαν καὶ Ὑποψίαν, ἐν ᾗ ἡ Διαβολή, γύναιον εἰς ὑπερβολὴν παρέρρον, πάγκυλλον καὶ ὑπέθερον, εἶχεν ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ δάδα καιομένην, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ εἰλικνεανίαν τῶν τριχῶν, ὀρέγοντα τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ μαρτυρόμενον τοὺς θεοὺς. Εἶποντο δ' αὐτῇ ὁ Φθόνος καὶ ἡ Ἀπάτη. Κατόπιν δὲ ἠκολούθει μελανείμων καὶ πενηθτικῶς ἐσκευασμένη ἡ Μετάνοια, ἥτις ἐπιστρέφετο δακρύουσα πρὸς τὸ ὄπισσω καὶ ὑπέβλεπε μετ' αἰδοῦς τὴν λάμπουσαν Ἀλήθειαν προσερχομένην.

Μετριοφρονέστερος ὦν τοῦ Ζεῦξιδος καὶ τοῦ Παρράσιου ὁ Ἀπελλῆς ἀσμένως ἐξετίθετο τὰς εἰκόνας πρὶν ἢ ἐπεξεργασθῆναι αὐτάς ἐντελῶς, καὶ ἤκουε μετὰ προσοχῆς τὰς σημειώσεις τῶν φιλοτέχνων καὶ τοῦ ὄγλου αὐτοῦ. Διηγούνται δὲ ὅτι σκυτοτόμος τις εἰδείξεν αὐτῷ πεπλημμελῆμένον τι περὶ τὸ σάνδαλον εἰκόνας τινός, ἔπερ ὁ Ἀπελλῆς ἐσπευσεν ἵνα διορθώσῃ. Ὁ δὲ σκυτοτόμος θαρρύνθεισ ὑπὸ τούτου, ἤβλησεν ἵνα σημειώσῃ καὶ ἄλλο τι περὶ τὴν κνήμην πλημμελῆμα τῆς εἰκόνας. Τότε ὁ Ἀπελλῆς εἶπε πρὸς αὐτὸν τὸν λόγον ἐκεῖνον· « Σκυτοτόμε, μέχρις ἐμβάδος » (nec sutor ultra crepidam).

Παραπλήσια δὲ τούτου ἕτερος Ἑλλῆν ζωγράφος ὁ Πολύκλειτος εἰργάσατο δύο εἰκόνας ὁμοίας τὴν μὲν χαρίζομενος τῷ πλήθει καὶ κατὰ τὰς σημειώσεις τῶν φίλων, τὴν δὲ κατὰ τὸν νόμον τῆς τέχνης.

Ἐκαστος δὲ τῶν εἰσερχομένων ἐπὶ θέα τῆς ἑτέρας τῶν εἰκόνων ἠδύνατο ἵνα σημειώσῃ τι· ὁ δὲ Πολύκλειτος μετετίθει καὶ μετεποίει τὴν εἰκόνα, πειθόμενος τῇ ὑψηλῇ ἐκίστου. Ὅτε δὲ αἱ μὲν σημειώσεις καὶ αἱ διορθώσεις ἐλάμβανον τέλος, ἡ δὲ εἰκὼν μετεβάλλετο εἰς ἀληθῆ τραγέλαθον, ὁ Πολύκλειτος ἐξετίθετο ἀμφοτέρας. Καὶ ἡ μὲν ἀδιόρθωτος ἐθαυμάζετο ὑπὸ πάντων, ἡ δὲ πολυτρόπως ἐπιδιορθωθείσα κατεγελᾶτο ὑπὸ τοῦ πλήθους. Τότε ὁ Πολύκλειτος, ἀποτεινόμενος πρὸς τὸ πλῆθος τῶν καταγελῶντων τὴν εἰκόνα· « Καταγελάτε, εἶπε, καὶ φέγετε τὰ ἴδια ἔργα· διότι ταῦτην μὲν, ἣν καταγελάτε, εἰργάσασθε ὑμεῖς, κατὰ τὸ εἶδος, ταύτην δὲ, ἣν θαυμάζετε, ἐγώ. »

Ὡς ὁ Παρράσιος, συνέγραψε καὶ ὁ Ἀπελλῆς μὴ διασωθέντα πολλὰ περὶ ζωγραφικῆς συγγράμματα, ἅτινα ἦσαν γνωστὰ τῷ Πλίνῳ, λέγοντι περὶ αὐτοῦ· Voluminibus etiam editis, quae doctrinam eam continent, » ὧν ὅμως οὔτε τὴν ὑπόθεσιν οὔτε τὰς ἐπιγραφὰς γινώσκωμεν. Φαίνεται δὲ ὅτι εὐρεν ἐπιχρισμά τι ζωοποιῶν τὰ χρώματα καὶ ἐμποδίζον τὴν ὑπὸ τῆς κόνεως καὶ τῆς ὑγρασίας φθορὰν αὐτῶν, ἔπερ ὁ Josuah Reynolds εἰκάζει παρόμοιον τῷ νῦν ἐν ἔθει.

Ὡν δὲ ζωγράφος χαρίεις καὶ φιλόανθρωπος, εὐφυῆς σχεδιογράφος, ἐπιτήδειος καὶ λαμπρὸς χρωματιστῆς ἀλλὰ κόλαξ τῶν μεγάλων ὁ Ἀπελλῆς, εὐδοκίμησεν ἰδίως οὐχὶ διὰ τὰς μεγάλας ἐθνικὰς καὶ ἱστορικὰς ἐπινοίας, ὡς ὁ Πολύγνωτος, ἀλλὰ διὰ τὰς εἰκόνας, ἡ ὁμοιώματα αὐτοῦ (portraits). Ἐξ ὧν καταφαίνεται ἡ διαφορὰ τῆς ἐπὶ τοῦ Περικλέους καὶ τῆς ἐπὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου τέχνης, ἡ μᾶλλον τί διαφέρει ἡ ἐκπεσοῦσα καὶ δούλη τῆς πρώην ἐλευθερίας καὶ τροπαιοῦργου Ἑλλάδος. « Ἡ εὐνοια καὶ τὰ δῶρα τῶν βασιλέων, λέγει ὁ K. Beulé, εἶναι πολλὰκις ἐπιβλαβέστερα τῆς δυσμενείας αὐτῶν· διότι ἡ ἐλευθερία, ἣν οἱ πολλοὶ διεδόκουν καὶ ἀπορρίπτουσιν, διπλασιάζει τὴν εὐφύαν· τοῦ τεχνίτου.

Ὁ Πλίνιος ἐν τῇ περὶ φυσικῆς ἱστορίας πραγματείᾳ αὐτοῦ συγγράφει ἐν ἐνὶ ἰδίῳ κεφαλαίῳ περὶ ζωγραφικῆς, ἀπαριθμῶν κατ' ἐποχὰς ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν ζωγράφους, ἐν οἷς καὶ τέσσαρας γυναῖκας, καὶ τοὺς καλλίστους αὐτῶν πίνακας, ὧν παρατίθεμεν ἐν ταῦθα κατάλογον τῶν ἀξιολογωτάτων.

ΠΑΡΡΑΣΙΟΣ.

Ὁ δῆμος τῶν Ἀθηνῶν, — ἡ Κρησσα τροφός, — ὁ Θεσεύς, — ὁ Βάχχος ἐνώπιον τῆς Ἀρετῆς, κ. τ. λ.

ΖΕΥΞΙΣ.

Ἡ Πηνελόπη, — ὁ Ζεὺς περικεκυκλωμένος ὑπὸ τῶν θεῶν, — ὁ

Ἡρακλῆς παῖς, — εἰς Ἀθλητῆς, — ἡ Ἐλένη ἑταίρα, κ. τ. λ.

ΤΙΜΑΝΘΗΣ.

Ἡ θυσία τῆς Ἰφιγενείας, — εἰς Ἴηρος, — εἰς Κύκλωψ, κ. τ. λ.

ΠΑΜΦΙΛΟΣ.

Ἡ ἐν Φλιούντι μάχη, — ὁ Ὀδυσσεὺς θαλασσοπορῶν, — ἡ Γλυκέρα, κ. τ. λ.

ΑΠΕΛΛΗΣ.

Πολλὰ εἰκόνας τοῦ Ἀλεξάνδρου, — ὁ Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης, — ὁ Νεοπτόλεμος πολεμῶν πρὸς τοὺς Πέρσας, — ὁ Κλειτός ἔφιππος, — ὁ Ἀντίγονος ἔφιππος, — ἡ Ἀφροδίτη ἐν τῷ μέσῳ χοροῦ νυμφῶν, — ἡ Βροντή, — αἱ Ἀστραπαί, — ὁ Κεραυνός, — ἡ Συκοφαντία, — ἡ Ἀναδυσμένη Ἀφροδίτη, ἣν ὁ Αὐγουστος ἀνέθηκεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Καίσαρος, κ. τ. λ.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ.

Ὁ Βάχχος καὶ ἡ Ἀριάδνη, — Γέρον διδάσκων τὴν λύραν παιδίον, — Μάχη Ἑλλήνων πρὸς Πέρσας, κ. τ. λ.

ΝΙΚΟΜΑΧΟΣ.

Ἡ Ἀρπάγη τῆς Περσεφόνης, — ἡ Νίκη, κ. τ. λ.

ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ.

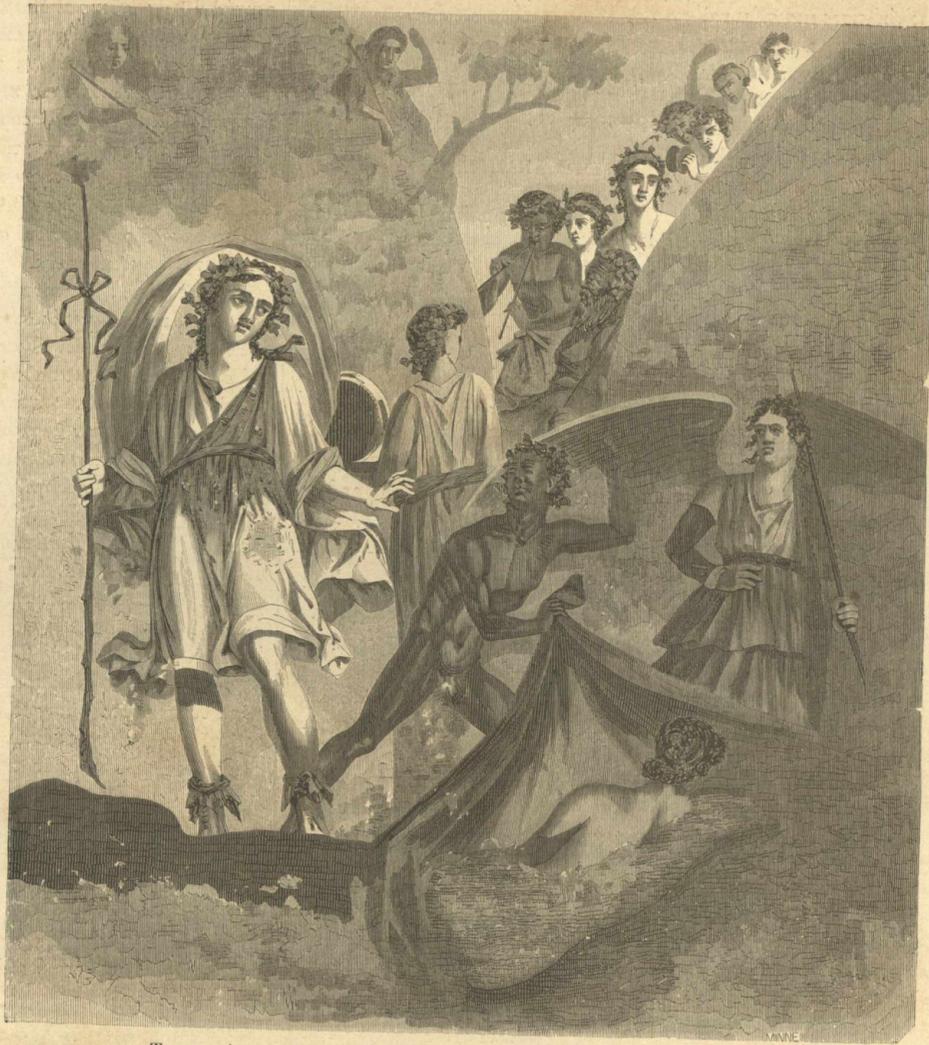
Ὁ Ἀναπαύμενος Σάτυρος, — ὁ βασιλεὺς Ἀντίγονος, — ἡ Μήτηρ τοῦ Ἀριστοτέλους, — καὶ τέλος ὁ διωνομασμένος Ἰάλλυσσος, ἥτις εἰκὼν, ὡς λέγεται, ἔσωσεν ἐκ τοῦ πυρός τὴν πόλιν τῆς Ρόδου, πολιορκουμένην ὑπὸ τοῦ Δημητρίου, μὴ θελήσαντος ἵνα καύσῃ μετὰ τῆς ῥόδου καὶ τὸν πίνακα τοῦ Πρωτογένου.

Ἐκ τῶν εἰρημένων ἄρα καταφαίνεται ἐναργέστατα ὅτι ἡ ζωγραφικὴ ἔλαβε τοσαύτην παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐπίδοσιν, ὅσην ἡ ἀρχιτεκτονικὴ καὶ ἡ γλυπτικὴ· ὥστε δυνάμεθα ἵν' ἀποδεχθῶμεν ὅτι ἡ ὠραϊότης τῶν λειψάνων τῶν δύο τούτων τεχνικῶν ἀποδεικνύει τὴν ὠραϊότητα καὶ τὴν τελειότητα τῆς ζωγραφικῆς. Καὶ ὡς, ἐὰν ἡ μὲν νεώτερα παιδεία κατεστρέφετο ὑπὸ τινος νέας τῶν βαρβάρων ἐπιδρομῆς, ἐκ δὲ τῶν μνημείων αὐτῆς μὴ ὑπελείπετο ἄλλο ἢ τὰ εἰρήπια τοῦ Ἁγίου Πέτρου καὶ τῶν βασιλείων τῆς Βενετίας μετὰ τινῶν ἀγαλμάτων, οἱ μεταγενέστεροι, βλέποντες ὅπουσον ἐτιμῶμεν τὸν Ῥαφαῆλον, τὸν Τιτσιανόν, τὸν Ρουβήσιον, τὸν Πουσσίνον, τὸν Βελασκᾶζ, τὸν Ῥεμβράνδ, ἔμελλον ἵνα συμπεράνωσιν ὅτι τὰ ἔργα τῶν ζωγράφων

τούτων ἦσαν βεβαίως ἀνθάμιλλα τῶν νεοσθενῶν ἔργων τῶν γλυπτῶν καὶ ἀρχιτεκτόνων Βραμάντου καὶ Παλλαδίου, Δονατελλοῦ καὶ Μιχαῆλ Ἀγγελοῦ οὕτω καὶ ἡμεῖς, βλέποντες τὰ λείψανα τοῦ Παρθενῶνος καὶ τὰ κάλλιστα τῶν περισθενῶν ἑλληνικῶν ἀγαλμάτων, συμπεραίνομεν ὅτι τὰ ἔργα τῆς ζωγραφικῆς τῶν ἀρχαίων, ἅτινα ὑπερθαυμάζοντες εἶχον αἰετοτε διὰ στόματος οἱ ἀρχαῖοι, ἦσαν βεβαίως ἀνθάμιλλα τῶν τῆς συγχρόνου αὐτοῖς γλυπτικῆς καὶ ἀρχιτεκτονικῆς.

Ἄλλως τε δὲ, ἐκλιπουσῶν τῶν εἰκόνων, ἔργων περιγραφῆς τινος τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, ἔτι δὲ καὶ ὕλικά τινα καὶ σποραδικὰ δείγματα αὐτῶν. Χωρὶς δὲ τῶν ἐγκαυμένων τοῦ Κικέρωνος καὶ τοῦ Κοῦντιλιανοῦ εὑρισκομεν παρὰ μὲν τῷ Πausανίᾳ διαγραφὰς τῶν εἰκονισμάτων τῆς Ποικίλης Στοᾶς τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Λέσχης τῶν Δελφῶν, οἷον ἡ Ἄλωσις τῆς Τρωάδος ὑπὸ τοῦ Πολυγνώτου, ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη τοῦ Παναίου, ἡ ἐν Μαντινείᾳ ἵππομαχία, καθ' ἣν ὁ Σπαρτιάτης Μαχάρϊον ἐπλήρωσε καιρίας τὸν Ἐπαμεινώναν, ὁ Αἰσχύλος ὁ ποιητῆς μαχόμενος ἐν Μαραθῶνι κ. λ. — παρὰ δὲ τῷ Πλίνῳ διαγραφὰς τῶν εἰκόνων τῆς Ἀφροδίτης καὶ τῆς Συκοφαντίας τοῦ Ἀπελλοῦ, καὶ τῆς Πηνελόπης τοῦ Ζεῦξιδος· παρὰ δὲ τῷ Λουκιανῷ τὴν Ἐλένην ἑταίραν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ. Χωρὶς δὲ τούτων ὑπολείπονται ἡμῖν πολλὰ ἑλληνικὰ καὶ ῥωμαϊκὰ ἐξωγραφημένα ἀγγεῖα· πρὸς δὲ τούτοις τὰ ποικιλοεργήματα (arabesques) τῶν λουτρῶν τοῦ Τιτου καὶ αἱ τοιχογραφίαι τῶν κατακομῶν, μάλιστα δὲ αἱ τοῦ Ἡρακλείου καὶ τῆς Πομπηίας, αἵτινες, καίτοι ἀπλάι τοιχογραφίαι μικρῶν οἰκῶν ἰδιωτικῶν οἰκιῶν μικρᾶς πόλεως, ἀπεχούσης πενήτηντα λεύγας ἀπὸ τῆς Ῥώμης, μεγάλην ὅμως ἔχουσιν ἀρχαιολογικὴν ἀξίαν· καὶ τέλος ῥωμαϊκὰ τινα ψηφροβητήματα (mosaiques) εὐρεθέντα ἐν τῇ ἐν Πομπηίᾳ οἰκίᾳ τοῦ Φαύνου, οὕτως ονομασθείσα ἐκ τοῦ ἐν αὐτῇ εὐρεθέντος περιφήμου γαλκοῦ ἀγαλματιοῦ τοῦ ὀρχουμένου Φαύνου, ὅστις κεῖται νῦν ἐν τῷ μουσεῖῳ τῆς Νεαπόλεως.

Τὸ ψηφροβήτημα τοῦτο, νομιζόμενον παρὰ πάντων σπουδαιότατον λείψανον τῆς ζωγραφικῆς τῶν ἀρχαίων, εἶναι ἀναμφιέτως ἀπομίμημα ἀκριβὲς ἑλληνικῆς τινος περιφήμου εἰκόνας, ἥσπετος τὸ ἀρχετυπον μετηγένηθαι εἰς Ῥώμην ὑπὸ τοῦ Σύλλα κατὰ τὴν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα αὐτοῦ ἐκστρατείαν. Εἶναι δὲ πιθανῶς ἐν τῶν καλλίστων ποιημάτων Φιλοξένου τοῦ Ἐρετριεῖος, μαθητοῦ τοῦ Νικομάχου, ὅστις ἐξωγράφησεν ὑπὲρ τοῦ βασιλέως Κασσάνδρου μίαν τῶν πρὸς τὸν Δαρειὸν μαχῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ἐκάλυπτε δὲ τὸ ἔργον τοῦτο τὸ ἔδαφος τοῦ τρικλινίου τῆς οἰκίας τοῦ Φαύνου. Περιέχον δὲ εἰκοσιπέντε πρόσωπα καὶ δώδεκα ἵππους σχεδὸν φυσικοῦ μεγέθους ἐν τοῖς ὀρηκτικωτάτοις τῶν σχημάτων, ἀποτελεῖ ἀληθῆ ἱστορικὴν εἰ-

Τοιχογραφία ἐν Πομπηίᾳ. — Οἰκία τοῦ Προκόλου. — Ὁ Βάκχος καὶ ἡ Ἀριάδνη.

κόνια, διαγράφουσαν πιθανώτατα τὴν ἐν Ἰσῶ πρὸς τοὺς Πέρσας μάχην τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἔζωγραφημένην κατὰ τὴν διήγησιν τοῦ Κοϊντίου Κουρτίου (Βιβλ. Γ').

Ἐν τῷ μέσῳ φαίνεται ἐφ' ἄρματος ὁ Δαρειός, οὐτινος οἱ ἵπποι ἀφηνιάζουσι, καὶ Πέρσης τις ἀγων αὐτῷ κέλητα ἵππον. Περὶ δὲ αὐτὸν κείνται πολλοὶ νεκροὶ καὶ τετραυματισμένοι. Ἐν αὐτοῖς δὲ θαυμάζεται εἷς, οὐτινος τὸ πρόσωπον ἐνεκονίζεται ἐν τῇ ἀργυρᾷ αὐτοῦ ἀσπίδι. Δεξιόθεν δὲ ἐπ' φαίνεται ἔφιππος ὁ Ἀλέξανδρος διελαύνων ἓνα Πέρσην διὰ τῆς μακρᾶς αὐτοῦ σαρίσσης, καὶ ὄρουσιν ἐπὶ τὸν Δαρειόν. [Ἴδὲ τὴν ἐν σελ. 144 Εἰκ.]

Ἡ ψηφολογία κατέστη ἀπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου λίαν προσφιλεῖς πρὸς διακόσμησιν τῶν βασιλείων καὶ τῶν οἰκῶν τῶν μεγιστάνων, οὔτινες κατεχρήσαντο αὐτὴν εἰς κῆρον, «κατασκευάζοντες ἀνθίνα τὰ πολλὰ τῶν ἑδωφῶν» κατὰ Διόδωρον, ὡς ἀποδεικνύει καὶ ὁ περὶ Διογένηος τοῦ κυνικοῦ λόγος, ὅστις, εἰσελθὼν ποτε εἰς πολυτελεῖ οἶκον, καὶ ἰδὼν καὶ τὴν ὀρφὴν καὶ τοὺς τοίχους καὶ τὰ δάπεδα καὶ καθόλου ἅπαντα τὸν οἶκον πλουσίως ψηφρο-

θητήμασι κεκοσμημένον, χρεμψάμενος ἔπτυσεν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ οἰκοδεσπότου, λέγων ὅτι ἠπόρει ποῦ ἔπρεπεν ἵνα πύσῃ. Ἡ ναῦς τοῦ Ἰέρωνος εἶχε κατ' Ἀθηναίων «δάπεδον ἐν ἀθακίσκοις» ἀπεικάζον ὁλόκληρον τὸν μῦθον τῆς Ἰλιάδος. ἦν Ἀποδίδεται δὲ ἡ ἐξεύρεσις τῆς Εὐφύνης ταύτης παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τῷ ἐκκευράμῳ Σώσῳ (Ὀλ. 124-161), περὶ οὗ λέγεται ὅτι κατασκεύασε τὸν Ἀσάρωτον Οἰκόν, εἶτε ἑδάφος τρικλινίου ἀπεικάζον ἐν ἀθακίσκοις διεσπαρμένα λείψανα δαίπνου. καὶ αὐτῷ δ' ἱκανομαζόντο μάλιστα δύο πεμπτεραὶ ξεόμενοι παρὰ τὸ χεῖλος ἀγγείου καὶ μία πίνουσα ἐξ αὐτοῦ, ἧς ἡ κεφαλὴ ἐσκιάζε τὸ ὕδωρ. Ἀπομιμήματα τοῦ ἀσάρωτου ἐδάφους εὐρέθησαν ἐν Ἀφρικῇ καὶ ἐν Ῥώμῃ.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λεγθέντων καταφαίνεται ἐναργέστατα ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ζωγράφοι ἐζωγράφησαν ὡς οἱ νεώτεροι παντοίας ὑποθέσεις τῆς μυθολογίας, τῆς ἱστορίας, ἢ τὴν ἀνθρωπογραφίαν (la grande peinture), καὶ ἤσκησαν τὴν τοπιογραφίαν (paysage) καὶ ῥωπογραφίαν (genre), τὴν σκηνογραφίαν, τὴν θαλασσο-

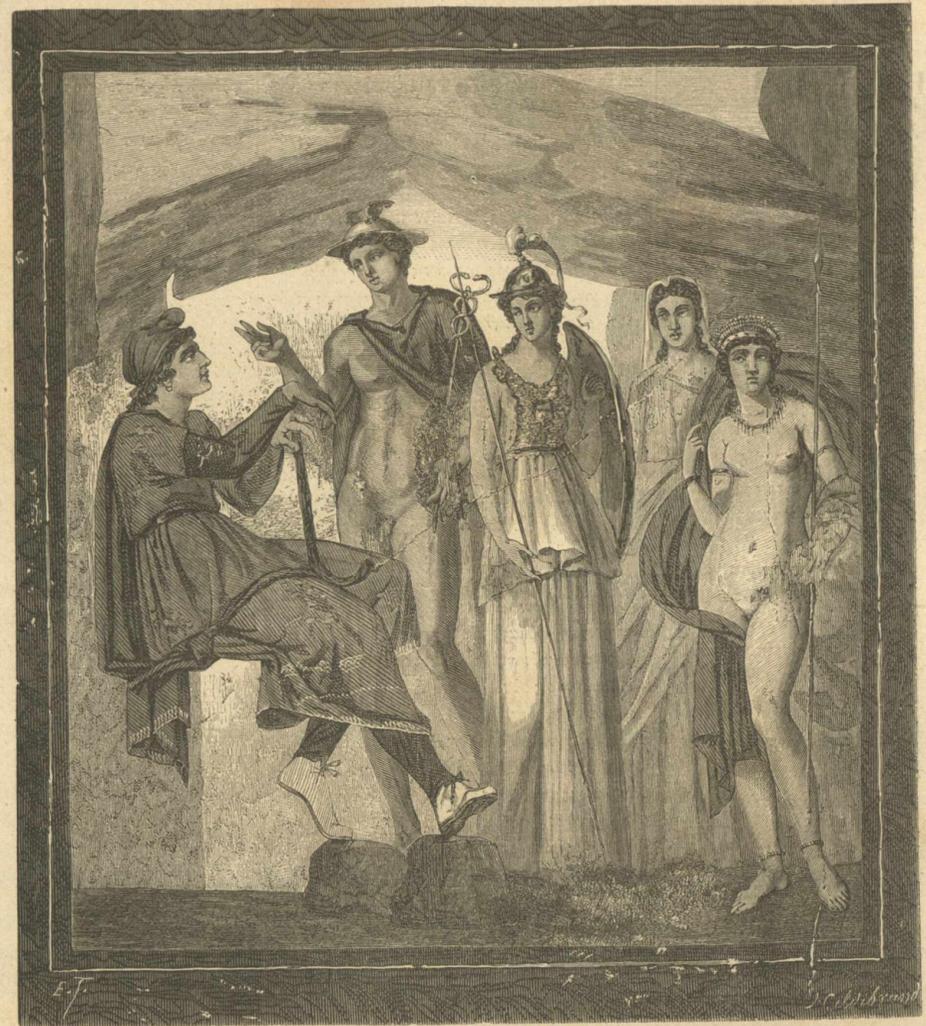
γραφίαν (marines), τὴν ποικιλιματογραφίαν (arabesques), καὶ τὸ γελοῖον ζωγράφημα (caricature). Ἐργαζόμενοι δὲ μεγάλας ὑποθέσεις καὶ εἰς μεγάλας ἀναχθέντες σχεδιογραφίας ἐρύθμιζον καὶ διετίθουν σοφῶς τὰ συμπλέγματα, τὰς διαστάσεις, τὰς συντομὰς, τὴν ἐνέργειαν τῶν στάσεων καὶ τὴν ἔμφασιν τῶν προσώπων, καὶ ἀπλῶς ἐφάνησαν τὰ πάντα δεινοὶ ἐν τῇ ὑψηλῇ λεγομένῃ ζωγραφικῇ, ἐπιδειξάμενοι προτερήματα, ὧν οἱ νεώτεροι ἀπεστέρουσαν μέχρι τοὺς ἀρχαίους.

Ἀλλὰ μεταβῶμεν ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν εἰς τὴν Ῥώμην.

Γ'.

Ἡ ζωγραφικὴ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις.

Εἰ καὶ οἱ ἀρχαῖοι περὶ θρησκείας νόμοι τῶν Ῥωμαίων ἀπηγόρευον, ὡς οἱ τῶν Ἰουδαίων, τὰς εἰκόνας, οἱ Ῥωμαῖοι, αἰσχυρόμενοι ἵνα φαίνωνται ἐν πᾶσι μαθηταὶ τῶν ὑποδουλωθέντων Ἑλλήνων, ἐκωχῶντο ἐπὶ ἰδίᾳ αἰρέσει ζωγραφικῆς. Ἐπειδὴ οἱ συγγραφεῖς αὐτῶν διηγούνται ὅτι περὶ τὸ 450^{ον} ἔτος τῆς Ῥώμης εἰς τις μετέχων τοῦ

Τοιχογραφία ἐν Πομπηίᾳ. — Οἰκία τοῦ Προκόλου. — Ἡ κρίσις τοῦ Πάριδος.

διασήμεν γένους τῶν Φαβίων, φερωνύμους Pictor ἐπονομαζόμενος, ἐζωγράφησε πολλάς λαμπρὰς ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἰγνείας εἰκόνας. Λέγουσι δὲ πολλὰ περὶ ἄλλων Ῥωμαίων ζωγράφων, ἅτινα ὅμως φαίνονται μᾶλλον μυθώδη. Τοῦτο δὲ μόνον εἶναι ἀναμνησθήτεον, ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι, ὅτε τὸ πρῶτον εἰσέβαλον εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐφάνησαν ἀπειρόκαλοι, συντρέποντες βαρβαρικῶς τὰ ἀγάλματα καὶ τὰς εἰκόνας. Τέλος δὲ ὁ Μέτελλος καὶ ὁ Μούμιος, κατέχοντες τὴν καταστρεπτικὴν τῶν στρατιωτῶν μάχην, σώσαντες ἀπέστειλαν συμφύρδην εἰς Ῥώμην τινὰ τῶν ἐν τοῖς ναοῖς τῆς Ἑλλάδος διασωθέντων καλλιτεχνημάτων.

Ὁ δὲ Λούκιος Μούμιος ἦτο οὗτος ἀπειρόκαλος καὶ ἀπαιδευτος, ὥστε μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κορίνθου, παραδίδων τὰ λαμπρὰ αὐτῆς φιλοτεχνήματα τοῖς μετακομίσουσιν αὐτὰ εἰς Ῥώμην, ἔλεγεν ὅτι, ἐὰν φθέρωνον ἢ ἀπείλοσσαν αὐτὰ, ἀναγκάσει αὐτοὺς ἵνα ποιήσωσιν ἄλλα ὅμοια ἀντ' ἐκεῖνων... « Si eas perdidissent, novas eos reddidit. » (Velleius Patereulus.)

Οἱ Ῥωμαῖοι, παραλαβόντες παρὰ τῶν

γειτόνων αὐτῶν Ἐτρούσκων τὴν βιομηχανίαν καὶ τὰς τέχνας, εὐδοκίμησαν ἰδίως ἐπὶ ἀρχιτεκτονικῇ καὶ μηχανικῇ, ταμίοντες ὁδοὺς καὶ λεωφόρους, κατασκευάσαντες γεφύρας καὶ ὑδραγωγεία, ἅτινα, διασωθέντα μέχρι τοῦ νῦν, κινουσι πάντας εἰς θαῦμα διὰ τὸ μέγεθος καὶ τὴν δύναμιν αὐτῶν. Οὐδέποτε ὅμως προήχθησαν ἐν τῇ ζωγραφικῇ καὶ γλυπτικῇ εἰς τὸ ἄκρον τῆς τῶν Ἑλλήνων τέχνης.

Græcia capta ferum victorem cepit, et artes Intulit agresti Latio.

Ἦτοι « Ἡ Ἑλλάς νικηθεῖσα ἐνίκησε τὸν ὑπερήφανον νικητὴν, καὶ τὰς τέχνας εἰσήνεγκεν εἰς τὸ ἀγροικὸν Λάτιον, » λέγει ὁ Ὀράτιος. Διὸ οἱ Ἕλληγες τεχνίται, υπερτιμώμενοι ἐν Ῥώμῃ, ἐπορεύοντο εἰς τὴν πρωτεύουσαν πόλιν, ὅπως ἀσκήσωσιν ἕκαστος, ὡς οἱ γραμματικοὶ καὶ οἱ παιδαγωγοί, τὴν τέχνην αὐτῶν. Ὁ Ἀθηναῖος Μητρόδωρος προσελήθη εἰς Ῥώμην ὅπως ἐξεργάζηται τὰς εἰκόνας, αἵτινες ἐκόσμου ἀκολουθῶσαι κατόπιν τὸν θρίαμβον τοῦ Παύλου Αἰμιλίου, καὶ ἄς ὁ Τίτος Λίβιος ὀνομάζει simulacra pugnarum picta. Ἄλλ' ἡ ἑλληνικὴ τέχνη, μεταβλη-

θεῖσα εἰς χρηματιστικὴν βιομηχανίαν, ἀπέβαλε βαθμηδὸν τὸν πρωτότυπον καὶ ἀνεπὶτον χαρακτήρα, ὄνπερ περιποιεῖ αὐτῇ ἡ ἐλευθερία καὶ τὸ αὐτεξούσιον τοῦ τεχνίτου. Ἐπειδὴ ὁ μὲν Πομπηῖος ἐξέθηκεν εἰκόνα αὐτοῦ ποιηθεῖσαν ἐκ μαργαριτῶν ὁ δὲ Νέρων ἐζωγράφηται ἔχων 120 πόδα· τὸ μέγεθος, περὶ ἧς εἰκόνας ὁ Πλίνιος εἶπεν· « Nostrae aetatis insaniam in pictura non omittam. » Καὶ τέλος ἡ ζωγραφικὴ δὲν ἦτο χρήσιμος ἔτι εἰς ἄλλο εἰμὴ εἰς τὸν ἔσω καλλωπισμὸν τῶν ἰδιοτυπιῶν οἰκῶν.

Ἐπὶ τῶν Ἀντωνίνων ἡ τέχνη ἐπεξέωθη πρὸς ὦραν. Ἀλλὰ μετὰ τὸν Μάρκον Αὐρηλίον ἐπῆλθε ταχέως ἡ παρακμὴ. Οἱ δ' ἐμφύλιοι πόλεμοι καὶ τὰ κατὰ τοὺς ἔξω πολέμους ἀτυχήματα τῶν Ῥωμαίων, αἱ στάσεις, αἱ ἀναστατώσεις τῶν ἐπαρχιωτῶν, ἡ κατὰ τῶν βαρβάρων ἀντικοπή, ἐγκειμένων αὐτοῖς πανταχοῦ τῶν ὁρίων τῆς ἡγεμονίας, καὶ ἡ καταστροφή τῆς τοιαύτης ἐαρχῆς, συνέβαλον εἰς τὴν παρακμὴν καὶ εἰς τὴν τελείαν ἀπόσβεσιν τῆς τέχνης.

ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ

ΤΗΣ

ΠΡΩΣΣΙΑΣ

Δ'.

Φρειδερίκος ο δεύτερος.

Στρατόν και χρήματα! ταῦτα λοιπὸν ἐπόθει πάντοτε καὶ καθάρωσεν ὁ βασιλεὺς Φρειδερίκος ὁ πρῶτος, ὁ ἐπικληθεὶς ἐπιλοχίας, ἀνημιλλώμενος πρὸς Λουδοβίκον τὸν δέκατον τέταρτον. Ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ἔκαμεν ἐν Πρωσσία ὅ,τι ἐν Γαλλίᾳ ὁ ὑπουργὸς Λουβουά· διότι ἡ Γαλλία τοῦ δέκατου ἐβδόμου αἰῶνος ἦτο τότε παραδειγμα πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν. Ἄλλ' ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος αὐτοῦ Φρειδερίκος ὁ δεύτερος ἐδεδεῦτετο νέος ὢν, ὡς εἶδομεν, τὰ στρατιωτικὰ, καὶ ἠσχολεῖτο μόνον περὶ τὴν μουσικὴν καὶ τὴν ζωγραφικὴν, τὴν γερμανικὴν φιλοσοφίαν, τὰ γαλλικὰ γράμματα, καὶ, ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ Βολταῖρος, ἀπεστρέφετο τὸν πόλεμον, ὡς μάλιστα δεινὴν, λέγων ὅτι οἱ βασιλεῖς ἔπρεπεν ἵν' ἀναφέρωσι τὰς ἐριδας αὐτῶν εἰς κοινὸν ἐν Εὐρώπῃ ἀμφικτυονικὸν συνέδριον.

Ἄλλ' ἅμα ἀναγορευθεὶς βασιλεὺς κατεσχέθη καὶ οὗτος ὑπὸ τοῦ πάθους τοῦ πατρὸς καὶ τῶν Πρώσων, οἵτινες ἔχοντες χώραν τελευταῖαν, ἀμυδρὴν καὶ ταλαίπωρον ἐπεθύμουν ἵνα ἐπεκτείνωσι τὰ ὅρια αὐτῶν πρὸς μεσημβρίαν, κατακτώμενοι τὴν Σιλεσίαν, ἐπαρχίαν τῆς Αὐστρίας εὐφορωτάτην καὶ μάλιστα σιτοφόρον.

Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας Κάρολος ὁ ἕκτος ἀπέθανε κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 1740, ἐν ᾧ καὶ ὁ ἐπιλοχίας βασιλεὺς ἀνευ ἀρρένης διαδόχου· ἡ δὲ Πρωσσία ἦτο ἔτοιμος ἵνα προσβάλῃ τὴν Αὐστίαν. Ὁ ποιητὴς καὶ φιλόσοφος Φρειδερίκος ὁ δεύτερος, καίπερ μισῶν τὴν στρατιωτικὴν ἀγροικίαν, ἐνόησε τότε καλλιστα ὅτι μόνον διὰ τοῦ στρατοῦ ἠδύνατο ἵνα προχωρήσῃ εἰς χώρας εὐδαίμονες. «Ὁ μακαρίτης πατήρ μου, ἔγραψε πρὸς τὸν Βολταῖρον, εἰζῶν τὸ στράτευμα πρὸς πευθαρίαν, καὶ φειδόμενος, ὠρμάτω ἀφοσιωτὴ πρὸς τὸ μεγαλεῖον τῆς Πρωσσίας, μὴ ἐμβάλλων εἰς ὑπόψιν τοὺς γείτονας.»

Ἦδη ἐν ἔτει 1736, τέσσαρι πρὸ τῆς ἀναγορεύσεως αὐτοῦ ἔτεσι, καὶ ἄφ' οὗ ὁ καρδινάλιος Φλερῦ, ἀπεκδεχόμενος τὴν διαδοχὴν τῶν γυναικῶν ἐν Αὐστρίᾳ, ἐσπετέριστο τὴν τέως αὐστριακὴν ἐπαρχίαν Λοθαριγγίαν ὑπὲρ τῆς Γαλλίας, ἐξεδόθη ἐν Γερμανίᾳ παράδοξός τις διατριβὴ ἐπιγραφομένη «Σκέψεις περὶ τῆς παρούσης καταστάσεως τῆς Εὐρώπης,» μεγάλως ἐκπλήξασα πάντας. Ἡ διατριβὴ αὕτη ἐπραγματεύετο περὶ τῶν γαλλικῶν ὀρίων τοῦ Ρήνου, περὶ τοῦ πολιτεύματος τῶν Γάλλων, καὶ ἠγάγεον εἰς πλείστην περιέργειαν τοὺς πολιτικούς τῆς Γαλλίας καὶ τὸν Βολταῖρον αὐτόν. Διότι ἐνομίζετο παρὰ πάντων ὅτι ἐγγράφη ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσσίας Γουλιέλμου. «Οὐδέποτε, ἔλεγεν ἡ παράδοξος ἐκείνη διατριβὴ, ἦν νομίζετις γραφεῖσιν νεοστί, τὰ πράγματα τῆς Εὐρώπης ἐφάνησαν οὕτως ἄξια προσοχῆς, ὡς ἐν

τῷ παρόντι καιρῷ. Μετὰ τὸ τέλος μεγάλων πολέμων ἡ κατάστασις τῶν βασιλείων μεταβάλλεται κατὰ τὸ πολιτικὸν αὐτῶν βούλημα καὶ φρόνημα, ἀπεργαζομένη νέας συμμαχίας, καὶ ἕκαστος ἐπιμελεῖται ὅπως ἐκτελέσῃ τὰ ἴδια βουλεύματα. Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας παρέβη τρεῖς ἢ τετράκις τοὺς νόμους τῆς αὐτοκρατορίας. Ἐπειδὴ ἐκάλεσεν, ἀκούσας τῆς Διαίτης, μυρίους Ρώσους, στρατὸν ξένον, εἰς Γερμανίαν κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον. Ἀπηλοτήρισε δὲ ἀναιδέτως ὑπὲρ τῆς Γαλλίας τὴν Λοθαριγγίαν, ἣτις εἶναι γερμανικὸν τιμᾶριον, ὡς εἰ μὴ ἦρακε ὅτι παρεχώρησε πρῶτον αὐτῇ καὶ τὴν Ἀλσατίαν, καὶ ἀφῆκε τὴν Γαλλίαν ἵνα παρατείνῃ τὰ ὅρια αὐτῆς μέχρι τοῦ Ρήνου. Καὶ ὅμως ἡ Ἀλσατία καὶ τὸ Στρασβούργον ἦσαν αἱ Θερμοπούλαι τῆς Γερμανίας!»

Ἡ πολιτικὴ τῶν πρὸς τὸ εἰσβάλλειν καὶ ἀρπάζειν τὰς ἀλλοτρίας χώρας φιλοτιμωμένων ἔθνων ζητεῖ αἰετοῦ ἔχει τὸν ἕνα τῶν ποδῶν ἐν τῷ κίπῳ τοῦ γείτονος... Τοῦντοῦθεν προσκτῶνται κατ' ὀλίγον τὰ λοιπὰ... Οἱ Γάλλοι ἐπιθυμοῦσιν ἵνα προσλάβωσι τὸν Ρήνον ὄριον τῆς Γαλλίας; Πρὸς τοῦτο εὐρίσκουσι μικρὸν τι δουκάτον, τὸ Λουξεμβούργον, ὅπως εἰσβάλωσιν εἰς αὐτὸ, μικρὸν τι ἐλεκτροράτον, ὡς τὰ Τρέβηρα, ὅπως προσλάβωσι διὰ τινος συνθήκης, ἔπειτα δὲ τὸ δουκάτον τῆς Λιέγης, τὰ φρούρια τοῦ Ἑσῶ, τὴν Φλάνδραν, καὶ ἄλλους τινὰς τοιοῦτους οὐδενὸς ἀξίου τύπους. Τί νος ἔχει χρεῖαν ἡ Γαλλία πρὸς τοῦτο; Ὑπουργοῦ πράου καὶ ἐπεικουῦς, ὅστις ἀγεῖ δολιευόμενος τὰς ἐπιχειρήσεις αὐτοῦ εἰς τέλος, οἷος εἶναι ὁ καρδινάλιος Φλερῦ, ὅστις κατέρωθωσεν ἵν' ἀρπαξῆ τὴν Λοθαριγγίαν τῆς Αὐστρίας καὶ ἀφείλῃ αὐτῇ τὴν Νεάπολιν καὶ τὴν Σικελίαν, εἰς ἃς κατέστησεν ἡγεμόνας τοὺς Βουρβῶνας... Λέγεται ὅτι ἡ Τύχη προΐσταται τῆς Γαλλίας εὐδαιμονούσης, ἡ ἀγγελὸς τις φυλάττει καὶ προστατεύει αὐτήν. Ἀλλὰ μὴ σφαλόμεθα· διότι ἡ τύχη εἶναι λέξις κενή, ὁ δὲ ἀληθὴς τῆς Γαλλίας ἀγγελὸς εἶναι ἡ ἀρχήνοια, ἡ πρόνοια τῶν ὑπουργῶν αὐτῆς, οἱ ἐπαγωγοὶ τρόποι, αἱ δεξιότητες διδόμεναι βορείαις τισὶ χώραις, τῇ Σουηδίᾳ καὶ τῇ Δανίᾳ, χορηγίαι· ἐνὶ λόγῳ ἡ κατὰ πάντα ὁμοία τῇ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνος πολιτικὴ αὐτῶν δεινότης... Ἴδετε μεθ' ὅσας ἐπιμελείας ὁ καρδινάλιος ἐπιτίθεται ὑπὲρ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας τοῖς Τούρκοις, οἵτινες κατέκλυσαν διὰ γενιτσάρων τὴν Οὐγγαρίαν. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ, εὐγνωμόνων καὶ χαριζόμενος αὐτῷ δι' ὅσα ἐπραξέ, τοῦλάχιστον δώσει τῷ βασιλεῖ Λουδοβίκῳ αὐτὸ τὸ Λουξεμβούργον. Εὐρίππος εὐγνωμοσύνης. Ὁ καρδινάλιος ἐγγυηθὴ τὴν πραγματικὴν κίρῳσιν ὑπὲρ τῆς Μαρίας Τερεντίας (Marie-Thérèse), καὶ ἀπέκλεισεν αὐτῆς τὰ ναυτικὰ ἔθνη, τὰς Ὀμοσπονδίας Πολιτείας καὶ τὴν Ἀγγλίαν. Ἀπαντα τὰ ἔθνη δέχονται τὰς γυναικᾶς διαδόχους, παρὰ τὸν σαλικὸν νόμον, ἀνευ ἐγγυήσεως· μόνη δὲ ἡ Γαλλία ἔσπευσεν ἐπὶ τῷ αὐτῆς ἀγαθῷ ἵνα ἐγγυηθῇ τὸν θρόνον τῇ Μαρίᾳ Τερεντίᾳ καὶ κινήσῃ ὅπλα ὑπὲρ τῆς κληρονομίας μιᾶς γυναικός. Ἡ Γαλλία, ἠνωμένη οὕσα καὶ τοιοῦτους ἔχουσα δεσπότης βασιλεῖς, εἶναι λίαν ἐπιφοβὸς τοῖς πᾶσι.»

«Τί δὲ περὶ ἡμᾶς γενήσεται, ἐὰν ἡ Γαλλία

συμμαχήσῃ τῇ Αὐστρίᾳ; Διότι, ὡς φαίνεται, ὁ στρατάρχης Βίλλαρς καὶ ὁ καρδινάλιος Φλερῦ ἔκριναν ἵνα καταστήσωσιν ἐκ τῆς Ἰσπανίας καὶ Γαλλίας καὶ Αὐστρίας τριαρχίαν τινὰ ὁμοίαν τῇ τοῦ Αὐγούστου καὶ Ἀντωνίου καὶ Λεπίδου. Ἄλλ' ἠρώτε καλῶς ὅτι ἡ Γαλλία πράξει ποτὲ ὅ,τι ἐπραξεν ὁ Αὐγούστος. Ἀλλὰ καὶ ἡ Κορσικὴ αὕτη, ἣτις ἐπανέστη τῇ Γενοῦᾳ, γνώσεται μετ' ὀλίγον τὸν ἐπικείμενον αὐτῇ κίνδυνον. Διότι ἡ Γαλλία εἶναι τὸ πᾶν καὶ πανταχοῦ παρούσα· ἄσχων αὐτοκράτωρ τῆς οἰκουμένης.» (Τόμ. ΣΤ' τῶν συγγραμμάτων Φρειδερίκου τοῦ δευτέρου).

Ὅλιγαις μετὰ τὴν ἀναγόρευσιν αὐτοῦ ἡμέραις ὁ Βολταῖρος ἐδυνήθη ἵνα γνωρίσῃ τὸν νέον βασιλέα αὐτοπροσώπως· «Ἐρχομαι ἐξ' Ὀλλανδίας, ἔθθα ἐπορεύθην πρὸς μίαν τῶν ἀδελφῶν μου, ἔγραψε πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς Φρειδερίκος ὁ δεύτερος, καὶ κατοικῶ ἐν τῷ βασιλείῳ τοῦ Μοερς παρὰ τὴν ὑμετέραν Λοθαριγγίαν. Ὁ Μωπερτουὶ εἶναι πλησίον μου. Ἐλθετε ἐνταῦθα· διότι λίαν ἐπιθυμῶ ἵνα γνωρίσω ὑμᾶς. Ἀλλὰ προλέγω ὑμῖν ὅτι ἀσθενῶ καὶ ὑποδέξομαι ὑμᾶς μετὰ τῆς γερμανικῆς ἀπλότητος.»

Ὁ δὲ Βολταῖρος, ὅστις ὑπερπεφθίμει ἵνα ἴδῃ αὐτόν, ἔδραμεν εἰς Μόερς. Συνεισθιμένος δὲ πρὸς τὴν κομψότητα καὶ τὸν τότε ὄγκον τῆς γαλλικῆς αὐλῆς, ἐξεπλήγη μεγάλως ἐν ἑνὶ ἑαυτοῦ φύλακα καὶ ἑνὶ ὑπέρειν, ὅστις ἠγάγεον αὐτὸν πρὸς τὸν ἀσθενοῦντα βασιλέα εἰς κοιτῶνα γυμνὸν, κείμενον ἐπὶ κλίνης πενιχρᾶς, φωτιζόμενον ὑφ' ἑνὸς κηρύου, καὶ περιβεβλημένον κυανέαν ἀγροικὸν στολήν. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἡ παιδεία καὶ ἡ εὐφυΐα τοῦ βασιλέως ἔκαμον αὐτὸν ἵνα ἔλθῃ εἰς λήθην τοῦ πενιχροῦ αὐτοῦ σχήματος καὶ οἰκήματος.

Διηγοῦμενος δὲ ἐν τινι ἐπιστολῇ τὴν ἔντευξιν ταύτην «Ὁ ἀνὴρ οὗτος, ἔγραψεν ὁ Φρειδερίκος περὶ τοῦ Βολταῖρου, εἶναι βήτωρ δεινός ὡς ὁ Κικέρων, πρῶτος ὡς ὁ Πλίνιος καὶ σοφός ὡς ὁ Ἀγρόππας. Ἀπήγγειλεν ἡμῖν τὸν Μωάμεθ, θαυμαστὴν αὐτοῦ τραγωδίαν, ἣτις ὑπερ-ἐξέπληξε πάντας· ἐγὼ δ' ἐθαύμασα αὐτὸν σιωπῶν.»

Μετὰ δὲ τὴν βραχεῖαν ἐπίσκεψιν τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ ἡγεμονίδος τοῦ Ἀραυζίνου (d'Orange) Φρειδερίκος ὁ δεύτερος ἐπορεύθη εἰς τὸν ἄνω Ρήνον καὶ τὴν Ἀλσατίαν. Ἐπειδὴ δὲ ἐπεθύμει ἵνα ἴδῃ κρυφίως τοὺς Παρισίους, τὴν τότε μητρόπολιν τῶν πεπαιδευμένων ἀνθρώπων, ὡς εἶδε τὸν Βολταῖρον, ἦλθε λαθάνων (incognito) εἰς Ἀλσατίαν, καὶ κατέλυσε μετὰ πέντε ἀκολουθῶν εἰς τὸ ἐν Στρασβούργῳ ξενοδοχεῖον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.—«Ξενοδόχε, εἶπεν ὁ Φρειδερίκος, ὃν οἱ συνοδοιπόροι ἐκάλουν κόμητα τοῦ Φούρ, ἐπεθύμουν πολλὸ ἔνδον δεῖπνῶ μετὰ τῶν ἀξιωματικῶν τῆς γαλλικῆς φρουρᾶς, οἵτινες ὡς ἔμαλλον, συνεστιῶνται ἐνταῦθα.» Ἡ ξενοδόχος ἐξεπλήγη τὸ ἀπρεπὲς τῆς αἰτήσεως αὐτοῦ, καὶ ἀπεκρίθη ὅτι οἱ Γάλλοι ἀξιωματικοὶ εἰδείπνον κατ' ἰδίαν, θέλοντες ἵνα ἦναι κεχωρισμένοι τῶν ἄλλων, ἀλλ' ὅτι οὐδὲν ἔπρεπεν φανερώσει αὐτοῖς τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ. «Ὅθεν ἡ ξενοδόχος ἐπορεύθη πρὸς τὸ ἐστιάτοριον, ἔθθα εἰδείπνον οἱ Γάλλοι ἀξιωματικοί, οἵτινες τὸ μὲν πρῶτον ἀπεκρούσαντο ὑπερφανῶς τὸ αἶτημα τοῦ ἀγνωστοῦ αὐτοῖς κόμητος, ὕστερον

δὲ σκεφθέντες ἐδέχθησαν, νομίζοντες ὅτι ὁ κόμης οὗτος τοῦ Φούρ εἶναι ἴσως ἰδιότροπος καὶ ἀγροικός τις Γερμανός, ᾧ τινι τερφθήσονται ἐμπαιζόντες. Ἄλλ' ἐθαύμασαν βλέποντες εἰσερχόμενον ἄνδρα κόσμιον, εὐφυῆ, ἐπαγωγὸν, καὶ ἐνὶ λόγῳ ἐστιατόρα κατὰ πάντα τέλειον. Ὅθεν ἐκάθισαν καὶ συνεστιῶντο. Ὁ κομπανίτης καὶ οἱ οἶνοι τοῦ Ρήνου ἐκάχλαζον ἐν τοῖς ποτηρίοις· ὁ δὲ κόμης τοῦ Φούρ ἔπινε πλέον τῶν Γάλλων. Τοῦ δὲ λόγου περὶ στρατοπεδεύσεων καὶ μαχῶν ῥέντος, οἱ Γάλλοι, βλέποντες αὐτὸς ὑπερεπανονίας τὸν στρατὸν τοῦ ἐπιλοχίου βασιλέως, ὑποπεύσαντες ὅτι οἱ συνδυατιμῶνες ἦσαν Πρώσοι τὸ γένος, ἐξανεστήσαν σκώποντες ὁμοθυμαδὸν τὴν νοηρότητα καὶ τὴν ἀγροικίαν τῶν Πρώσων, ἀντικωπόντων τὴν κουφονίαν καὶ φιλαυτίαν τῶν Γάλλων.—«Εἶδομεν τοὺς Πρώσους ἐν Δεανίαν,» ἔλεγον οἱ Γάλλοι.—«Οὔτοι δὲ ὑμᾶς ἐν Μαλπλάκ,» ἀπεκρίθη ὁ κόμης τοῦ Φούρ. Θόρυβος ἐγένετο μέγιστος πρὸς ταῦτα. Οἱ Γάλλοι ἐξουφύλλισαν ἀγρίως προσβέλλοντες, καὶ τὰ τρυβλία παρ' ὀλίγον ἦλθον ἵνα ῥιφθῶσιν εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ αὐθαῶτος κόμητος Πρώσου, ἐὰν μὴ εἰς τῶν συνοδιῶν τὸν βασιλέως κατορθοῦ διὰ νευμάτων ἵνα καταστειλῇ τὴν ὄργην τῶν Γάλλων, ὑποδείξας πῶς τὸ ἄκρον ἀξίωμα τοῦ συμπτώου αὐτῶν. Εὐτυχῶς προσέδραμε τότε καὶ ἡ ξενοδόχος. Ἄλλως ἡ μάχη ἦτο ἀνεύφικτος. Τότε οἱ ἀξιωματικοὶ ἀπῆλθον, λέγοντες πρὸς αὐτὸν ὀργίλως «Εἰς αἴριον βλεψόμεθα πάλιν.»

Καὶ τῷ ὄντι τῇ ἐπαύριον εἶδον πάλιν ἀλλήλους. Διότι ὁ στρατάρχης δὲ Βρογιέ, φρουραρχὸς τοῦ Στρασβούργου, ἐκάλεσεν ἐπὶ δεῖπνον τῇ ἐπαύριον τὸν κόμητα τοῦ Φούρ, ὅστις, ἀγνοῶν ὅτι εἰς τῶν συνοδιῶν αὐτοῦ, σχεδὸν ἐφανέρωσεν αὐτὸν γῆρας τοῖς Γάλλοις, ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν καὶ ἦλθε πάλιν μετὰ τῶν αὐτῶν ἀξιωματικῶν ἐπὶ δεῖπνον. Ὁ βασιλεὺς Φρειδερίκος, ἀγνοῶν ὅτι ἦδη ἦτο γνωστός, εὐφρανε πάντας διὰ τῆς συνήθους αὐτῷ εὐφυΐας καὶ χάριτος. Ἀλλὰ τελευταῖος τοῦ δεῖπνου, καθ' ὃ ἄπαντες ἔπιον ὑπὲρ τὸ δέον, μεταξύ λόγων ἐξέφυγε τῷ στρατάρχῃ ἡ λέξις Μεγαλειότατε, ὅπερ διέφθερε τὸ πᾶν. Ὁ Φρειδερίκος, ἐνοήσας ὅτι ἀντὶ τοῦ ἀπατήσαι ἠπατήθη, συνωφροῦσθη, ἐξῆλθε ταχέως τοῦ φρουραρχείου, καὶ ἐνοῶν ὅτι τοῦ λοιποῦ ἀδύνατον ἦτο αὐτῷ ἵνα πορευθῇ ἀγνωρίστος εἰς Παρισίους, ἐπανῆλθεν εἰς Βερολίνον.

Ἦτο δὲ καιρὸς ἵνα ἐπανέλθῃ. Διότι, ἀποθανόντος τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας Καρόλου τοῦ ἕκτου, ἤρχετο ἡδὴ ὁ περὶ διαδοχῆς πόλεμος.

Ε'.

Πρῶτος τῆς Πρωσσίας πρὸς τὴν Αὐστρίαν πόλεμος ἐπὶ Φρειδερίκου τοῦ δευτέρου.

Ἐπανελθὼν ἐκ τῆς ἀτυχῆς εἰς Στρασβούργον ὁδοιπορίας αὐτοῦ εἰς Βερολίνον ὁ βασιλεὺς Φρειδερίκος ὁ δεύτερος, ἔγραψεν ὑπερχαίρων πρὸς τὸν Βολταῖρον, «Ἀπροσδοκῆτόν τι συμβῆναι συνέβη ἐν Αὐστρίᾳ. Ἐμαθετε βεβαίως ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ Κάρολος ὁ ἕκτος ἀπέθανεν αἴφνης ἐκ δυσστεφίας μυκῆτων. Εἶμαι οὕτω πο-

λυαχόλος, ὥστε δὲν δύναμαι ἵνα φυλαρήσω ἐπὶ πλέον. Ἀναμένω ὑμᾶς ἐν Βερολίνῳ.

Καὶ προσέθηκε γαλλιστὴ ἐν εἰδει ἐπιταφίου·
Ce prince, né particulier,
Fut roi, puis empereur;...
Mais, par malheur pour son histoire,
Il est mort banqueroutier.»

Ὅπερ ἐδήλου ὅτι πάντες μικροὶ καὶ μεγάλοι, μάλιστα δὲ ὁ Φρειδερίκος, ἠτοιμάζοντο ἵνα διαμερίσωνται τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ, ὡς αἰσχροκερδεῖς δανεισθῶσι, καὶ ἀποστερήσασαι αὐτῶν τὴν θυγατέρα καὶ διάδοχον αὐτοῦ Μαρίαν Τερεντίαν.

Ὁ Βολταῖρος, προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ Φρειδερίκου, ἔφθασεν εἰς Βερολίνον, ὅτε πάντες ἠτοιμάζοντο εἰς πόλεμον. Ἡ πόλις ἦτο πλήρης ἀσκουμένων στρατιωτῶν, πυροβόλων, ὑποζυγίων, καὶ παντοίων ἀποσκευῶν. Ὁ βασιλεὺς ἔτρεγεν ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν στρατολογῶν, ἐξετάζων τὸν στρατὸν καὶ παντοῖα μηχανεύμενος ἀναφανδόν.

«Μεγαλειότατε, ἔλεγε πρὸς αὐτὸν ὁ ἐν Βερολίνῳ πρεσβευτὴς τῆς Μαρίας Τερεντίας μαρκήσιος Βόττας, ὑποκρινόμενος ὅτι ἐτύφλωτε πρὸς τὰς πολεμικὰς τοῦ βασιλέως παρασκευὰς καὶ τὰς ἄλλας σκευωρίας, ἡ βασίλισσα τῆς Οὐγγαρίας, ἡ σεβαστὴ μου δέσποινά, ἐπεμψέ με πρὸς ὑμᾶς ὅπως συγχαρῶ τῇ Ὑμετέρᾳ Μεγαλειότητι κατασταθείσῃ εἰς τὴν βασιλείαν. Ἐρχόμενος ἐνταῦθα διήλθον διὰ τῆς Σιλεσίας. Ὡ γῆ καὶ θεοί! πόσον αἱ ὁδοὶ εἶναι κακαὶ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ! Πηλοῦται τις διερχόμενος αὐτὰς μέχρι τῶν γονάτων.» — «Ἄ! ἀπεκρίθη πονηρῶς μειδιῶν Φρειδερίκος ὁ δεύτερος. Ἔστω ἐὰν ἀληθῶς αἱ ὁδοὶ τῆς Σιλεσίας εἶναι οὕτω βορβορώδεις, οἱ θελόντες ἵνα διαπορευθῶσιν αὐτὰς ἀπαλλοτρίωνται ἀπλῶς καταμολυνθέντες ὑπὸ τοῦ βορβόρου.» Καὶ ἐπέστρεψεν αὐτῷ τὰ νῶτα.

Ὁ Φρειδερίκος ἠλευθεροστάμει. Μετὰ δέ τινος ἡμέρας ἔστειλε πρὸς τὴν Μαρίαν Τερεντίαν εὐγενῆ τινὰ Πρώσων, ἀναμνησόντα αὐτὴν ὅτι ὁ πρῶτος βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας παρητήθη τῶν αὐτοῦ δικαίων πρὸς τὴν Σιλεσίαν, ἥτε ἡ ἀλλῇ τῆς Βιέννης ἐπέστρεψεν ἵν' ἀναγορευθῇ ἐαυτὸν βασιλέα, ὑποσχόμενῃ ἵνα δῶ αὐτῷ τὸ κομητᾶτον Σβερίν, ὅπερ μηδέποτε ἐδόθη. Τότε δὰ τότε, κατὰ τὴν γνώμην Φρειδερίκου τοῦ δευτέρου, τὸ πᾶν ἠκυρώτο. Διὸ ἀπατεῖ νῦν καὶ τὴν κάτω Σιλεσίαν.

Ἄδηλον ἂν ἡ ἀξίωσις αὕτη τοῦ βασιλέως ἦτο δικαία ἢ μή. Βέβαιον δὲ εἶναι ὅτι πάντες οἱ αὐτοκράτορες πράττουσι τοῦτο, ὅποτε θέλωσιν ἵνα ἐπαυξήσασιν τὰ κράτημα αὐτῶν. Ἄντ' τῆς κάτω Σιλεσίας Φρειδερίκος ὁ δεύτερος ἠγγυᾶτο τῇ Μαρίᾳ Θερεσίᾳ τὴν διαδοχὴν, καὶ ὑπέσχετο ἵνα βοηθήσῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς Φραγκίσκον τὸν ἐκ Λοθαριγγίας ὅπως ἐκλεχθῇ αὐτοκράτωρ. Ἀλλὰ προέβαινε ἔτι περαιτέρω· ἐπειδὴ προστιμήγεον αὐτῇ ἀντὶ τῆς Σιλεσίας πέντε ἑκατομμύρια φιορινίων προπληρωτέα.

Αἱ προσφοραὶ αὗται δὲν ἦσαν εὐκαταφρόνητοι. Ἄλλ' οἱ κόλακες καὶ οἱ κακοὶ σύμβουλοι ἀκούοντες μᾶλλον τῶν ἄλλων ἐν ταῖς αὐλαῖς.

«Σὺ, ἡ ἀπόγονος τῶν Ἀψβούργων, ἔλεγον οἱ κόλακες πρὸς τὴν Μαρίαν Τερεντίαν, δὲν πρέπει ἵνα δευθῆς πρὸς σύμβασιν τὰ παρὰ τοῦ μαργράφου τοῦ Βρανδεβούργου καὶ τελευταίαν ἀπόφασιν προτεινόμενα. Οὐδέποτε τοιοῦτον ὄνειδος!» Τούτοις πεισθεῖσα ἡ Μαρία Τερεντία ἀπεκρίθη ὑβριστικῶς πρὸς τὸν ἀπόστολον Φρειδερίκου τοῦ δευτέρου ὅτι «ἐκπλήττεται πῶς ὁ πρῶτος μαργράφος τοῦ Βρανδεβούργου, ὅστις, θαλαμηπόλος ὢν τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας, προσέφερεν αὐτῷ πρῶτον τὸν νιπτῆρα καὶ τὰ χειρομάκτρα, ὅπως ἀπονιπτῆται καὶ ἀποκαθαίρηται τὰς χεῖρας, δὲν αἰσχύνεται ἵνα ἐπιβάλλῃ νῦν νόμους τῇ θυγατρὶ ἐκείνου.»

Ἄλλ' ἡ θυγάτηρ τοῦ ἀποθανόντος αὐτοκράτορος δὲν ἦτο αὐτοκράτειρα, ἀλλ' ἀπλῶς ἀρχιδούκισσα τῆς Αὐστρίας καὶ βασίλισσα τῆς Οὐγγαρίας, ὡς ἐκείνος τὸν ἐκλέκτωρ καὶ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας ἀναμφισβήτητος, μηδαμῶς ὢν αὐτῇ ὑποταξαμένος. Διὸ ὤφειλεν αὕτη ἵνα θεραπεύῃ μᾶλλον Φρειδερίκον τὸν δευτέρου ὡς ἐκλέκτορα τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς χάριν, τοῦ δουκὸς τῆς Βαυαρίας, φιλοτιμουμένου ἵν' ἀναγορευθῇ αὐτοκράτωρ. Διότι ἡ ψῆφος Φρειδερίκου τοῦ δευτέρου ἠδύνατο ἵνα συντελεσθῇ μεγάλως εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ὑπὲρ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς βουλευμάτων, ἀποδίδοντας αὐτῷ τὴν ἐκ κληρονομίας ἀρχὴν τῆς οἰκῆς τῆς Αὐστρίας, ὅπερ οἱ ἄλλοι ἡγεμόνες τῆς Γερμανίας ἀπέφευγον πάντοτε.

Οἱ ὑπερήφανοι λόγοι οὐδέποτε ὠφελοῦσι τοὺς ἀδυνατοῦς· διηχθέντες δὲ οἱ δυνατοὶ εἶναι ἀνεξίτητοι. «Τί διαί! εἶπε τότε Φρειδερίκος ὁ δεύτερος πρὸς τοὺς ὑπουργοὺς αὐτοῦ, τοιαῦτα εἶναι ἡ ἀπόκρισις τῆς Μαρίας Τερεντίας, καὶ οὕτω φιλικῶς διάκειται αὕτη πρὸς ἐμέ! Ἔστω! Μέλλομεν ἵνα ἴδωμεν τί ἀποβήσεται! Εἰμὲθα ἐν μηνὶ δεκεμβρίῳ. Οἱ πάγοι μετ' ὀλίγον ξηρανοῦσι τὰς ὁδοὺς τῆς Σιλεσίας.» Καὶ ἔκρινεν ἑθῆς ἵνα ἐκστρατεύσῃ. «Καὶ τί ἄλλο ἠδύνατο ἵνα πράξῃ; λέγει ὁ Βολταῖρος. Ἐν Βρανδεβούργῳ δὲν ὑπάρχει οὔτε ἄγρευμα, οὔτε κρεωπωλείον, οὔτε ἀλεκτορὶς σιτευτή· ὁ δὲ σίτος ἔρχεται ἐκ τῆς Σαξωνίας καὶ τοῦ Μαργδεβούργου. Ἄλλ' ἡ Σιλεσία, χώρα οὕσα εὐφορωτάτη, γέμει παντοίων ἀγαθῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἔπρεπεν ἵνα καταληφθῇ.»

Ἄλλ' ἕκαστος ἐρωτᾷ ἐαυτὸν τί ἔμελλεν ἵνα πράξῃ ἡ Γαλλία. Ἐπειδὴ οἱ μὲν πλείστοι τῶν περὶ τὸν βασιλέα Λουδοβίκον δέκατον πέμπτου ἤθελον ἵνα καταλύσασιν τὸν οἶκον τῆς Αὐστρίας· οἱ δὲ ἐνομίζον αὐτὸν ἦδη ἰκανῶς ἐλαττωθέντα, καὶ προὔτεινον ἵνα συμμαχήσασιν αὐτῇ κατὰ τῆς Πρωσσίας. Ἄλλ' ὁ παντοδύναμος καρδινάλιος δὲ Φλερῦ ἤθελον ἵνα φειδῆται κατὰ τὴν παρομιάν ἀμφοτέρων, τῆς αἰγῆς καὶ τῆς κρᾶμβῆς, ὡς ἦσαν συνειδημένοι ἵνα πράττωσιν οἱ παλαιότεροι τῶν πολιτικῶν.

Ἐν τούτῳ ὁ Φρειδερίκος ἠτοιμάσθη ἵνα ἐκστρατεύσῃ. Ἄλλ' ὡ τῆς συμφορᾶς! ὦ τοῦ ἀπαταίου ο

τρέμουν επί τῷ ἀπεισίῳ τούτῳ οἰωνῷ· καὶ τὰ πάντα φοβοῦσιν ἢ δὴ αὐτοὺς, ἢ γινῶν, ἢ πάχνη, ἢ δύναμις τῆς Αὐστρίας, καὶ ἡ τολμηρὰ καὶ ἀδικὸς ἐπίθεσις. « Ἐπειδὴ ἐν ἡ ἐκστρατεία ἦτο δικαία, ἔλεγον, διὰ τί Φρειδερίκος ὁ δεύτερος, ἐξαλείψας ἐκ τῶν σημαιῶν τὸ pro Deo (ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ), ἀφῆκε μόνον τὸ pro patria (ὑπὲρ τῆς πατρίδος), λέγων ὅτι οἱ βασιλεῖς δὲν πρέπει ἵνα ἐμπλέκωσι τὸν θεὸν εἰς τὰς ἐρίδας τῶν ἀνθρώπων; » Καὶ ὁ Φρειδερίκος ἀνεπαύρουν τὸ στρατεύμα λέγων· « Ὁ κῶδων ἔπεσε. Τοσοῦτο κάλλιον, προάγγελος κακῶν γενόμενος τῇ Αὐστρίᾳ, σημαίνει ὅτι οἱ ὑψωθέντες ταπεινωθήσονται. » Ὑστερον δὲ ἐδημηγόρησε, καὶ διέταξεν ἵνα φέρωσιν ἔμπροσθεν τοῦ τάγματος τῶν σωματοφυλάκων τὸν Ῥωμαίων ἀστὸν, ἀρθένα ἐκπεπῶς ἐπὶ ἄκρας βακτηρίας τινὸς ἐπιγύρου, καὶ προσέταξεν αὐτοῖς ἵνα ὦσιν ἀνίκητοι, ὡς αὐτοὶ οἱ Ῥωμαῖοι. Πρὸς ταῦτα ἀναπαύρουντες ὁ στρατὸς ἐξῆλθεν ἀλαλάζων τῆς πόλεως.

Πρὸς τὴν ἀγγελίαν τῆς τολμηρᾶς ἐκστρατείας τοῦ Φρειδερίκου κατατάχθη ἡ αὐλὴ καὶ ὁ λαὸς τῆς Βιέννης. « Μὴ φοβείσθε, ἔλεγον οἱ καθολικοὶ αὐτῆς ἱερεῖς τοῖς στρατιώταις· ὁ βασιλεὺς Φρειδερίκος εἶναι φίλος τοῦ Βολταίρου, εἶναι ὁ Ἀντίχριστος... εἶναι νέος Φαραὼ ἐκστρατεύων ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦ θεοῦ, ὅστις βεβαίως καταστρέψει αὐτὸν ἐν τινὶ Ἐρυθρᾷ θαλάσῃ. »

Ἀλλὰ Φαραὼ ἢ Ἀντίχριστος ὁ Φρειδερίκος ὤρμησεν ἐνθὺ ἐπὶ τὴν πρωτεύουσαν πόλιν τῆς Σιλεσίας Βρεσλῶν, ἦτις, ἐλευθέρᾳ πόλις οὖσα, δὲν κατεῖχετο ὑπὸ φρουρᾶς αὐστριακῆς, καὶ ὑποκινουμένη ὑπὸ τῶν διαμαρτυρομένων καὶ ὑπὸ τινος δημαγωγοῦ ὑποδηματοποιοῦ, ἤνοιξε τὰς πύλας τοῖς Πρώσοις, οἵτινες ἤργοντο ὑποσχόμενοι καὶ ὑπεράσπισιν τῶν ὑπὸ τῶν καθολικῶν καταδικωμένων διαμαρτυρομένων καὶ προστασίαν τοῦ καθολικοῦ ἐπισκόπου τῆς πόλεως. Ἐπειτα ἔδραμεν εἰς τὴν ἀκρόπολιν τοῦ Neiss, ἢ ὁ αὐστριακὸς φρούραρχος ἔσωσε, συντρίβων τοὺς πάγους τῶν τάφρων καὶ χέων ἐπὶ τῶν προμαχῶνων ὕδωρ, ὅπερ πηγνύμενον καθίστα αὐτοὺς μὲν ὀλισθηροὺς, τὴν δὲ ἀκρόπολιν ἀνάλωτον.

Ἐκεῖθεν, ὠφελόμενος ἐκ τῶν πάγων ὁ Φρειδερίκος ἔδραμε κατὰ τὸν ἀπρίλιον τοῦ 1741 εἰς Μόλιτς ἐπὶ τὸν παρὰ τὴν πόλιν ταύτην ἀντεπεξελθόντα αὐτῷ αὐστριακὸν στρατηγὸν Νάυπεργ. Διότι ἡ Αὐστρία ἐνενόησε τέλος ὅτι μόνη ἢ προστασία τοῦ θεοῦ δὲν ἦρκει ὅπως ἀποτρέψῃ τὸν Φαραὼ, ἀλλ' ὅτι ἔπρεπε ἵνα βοηθήσῃ αὐτῇ ἑαυτὴν. Ὁ στρατηγὸς Νάυπεργ ἦγε πολυάριθμον φοβερόν ἱππικόν, πρὸς ὃ τὸ τοῦ Φρειδερίκου δὲν ἦτο πάντᾳ πασιν ἀξιόμαχον. Αἱ μοῦσαι οὐδέποτε ἀνέδειξαν μεγαλοῦ στρατηγῶς. Οἱ ἱππεῖς, ὧν ἦρχεν αὐτὸς ὁ Φρειδερίκος, ἠττηθέντες κατὰ τὴν πρώτῃν συμπλοκὴν, ἐτραπήσαν εἰς φυγὴν. « Ὁ στρατάρχης μου Σβερν ἦλθε πρὸς με, παρακαλῶν με ἵν' ἀπέγῃμαι τοῦ λοιποῦ τῆς στρατηγίας· διότι ἀλλοθὺς ἐγενόμην λίαν ἀδύνατος, ὡς καὶ ὁ Νάυπεργ. Ἄγνοῦ δὲ πότερος ἡμῶν ἀμφοτέρων ἕκαμε μεγαλειότερας ἀνοησίας, λέγει ὁ Φρειδερίκος ἐν τῇ Histoire de mon temps. »

Ὁ δὲ σοφὸς Μωπερτουί, ὅστις ἠκολούθει

ἄμ' αὐτῷ ἐπὶ ὄνου κατὰ τὴν ἀτυχή ταύτην τῶν δύο ἱππικῶν συμπλοκῆν συνελήφθη αἰχμάλωτος· ὁ δὲ Φρειδερίκος ἀπεχωρίσθη τῶν διασπαρυσῶν αὐτοῦ ἰλῶν, οὕτως ὥστε οἱ μὲν ἱππεῖς ἐνόμιζον ὅτι ὁ βασιλεὺς ἀπόλετο, οὗτος δὲ ὅτι ἀπόλετο καὶ τὸ ἱππικὸν καὶ ἡ μάχη.

Ὁ βασιλεὺς ἀποπληνθεὶς ἤλθε τέλος περιμέσας νύκτας μετὰ τινῶν ἀξιωματικῶν ζητήσων φιλοξενίαν εἰς τὸ φρούριον τοῦ Ὀππελεν, ἔνθα κατόκησεν πρὸ τινῶν ἡμερῶν πολλοὶ Πρώσοι ἀξιωματικοί. Ἀλλ' αἱ πύλαι τοῦ φρουρίου ἀνοίχθησαν ἐξήμεσον πλῆθος αὐστριακῶν οὐσάρων, οἵτινες ἐξορμήσαντες τοὺς μὲν τῶν Πρώσων ἀξιωματικῶν ἐφόρευσαν, τοὺς δὲ ἠλμαλώτισαν. Ὁ Φρειδερίκος κατάρθρωσεν ἵνα ἐκφύγῃ κακῶς ἔχων, καὶ ἐκοιμήθη ἐπὶ στραυμῆς ἀγύρων ἐν τινὶ ἀθλίᾳ καλύβῃ λίαν περιμέριμνος, καὶ μετανοούμενος τὴν τολμηρὰν καὶ ἀδικὴν κατὰ τῆς Αὐστρίας αὐτοῦ ἐπίθεσιν· διότι ἤδη ἔβλεπε τὴν Πρωσσίαν παρὰ τὸ βάρβαρον.

Ἀλλὰ τῇ ἐπαύριον, περιπλανώμενος μικρὸς καὶ συνεσταλμένος ὅπως εὖρη τὰ λείψανα τοῦ κατατροπωθέντος Πρωσσοῦ στρατοῦ, μανθάνει ἐκπληκτικὸς ὅτι μετὰ τὴν ἦταν καὶ τροπὴν τοῦ ἱππικοῦ τὸ πεζικὸν αὐτοῦ ἔθαυματουρήσῃ καὶ ἔτρεψεν εἰς φυγὴν τὸν αὐστριακὸν στρατὸν· καὶ ὅτι, ὅπερ μάλιστα συνέτελεσεν εἰς τὴν νύκτα, ἦτο τὸ νέον πρωσικὸν τυφέκιον, ὅπερ ὁ ἐπιλογίας βασιλεὺς κατεσκεύασε κρυφίως ὑπὲρ τοῦ Πρωσσοῦ στρατοῦ, ὡς κατεσκεύασθησαν τὰ βελονωτὰ τυφέκια πρὸ τῆς ἐν Σαδόβα μάχης. Ἡ δευτέρα τάξις τοῦ πεζικοῦ, λέγει ὁ Βολταῖρος ἐν τῇ « Ἱστορία τοῦ πολέμου τοῦ 1741, ἀπικατέστησε πάλιν τὰ πάντα, τῆς ἀκλονήτου ἔνεκα πευθαρχίας, εἰς ἣν εἶναι ἐθισμένοι οἱ Πρώσοι στρατιῶται, καὶ τῶν ἐξαιρέτων αὐτῶν τυφεκίων, ἅτινα, πληρούμενα ταχέως ἄνωθεν διὰ σιδηρῶν βάρδων, ῥίπτουσιν ἐπαλλήλως πέντε βολὰς τούλαχιστον ἀνὰ ἕκαστον λεπτόν. » Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Βολταίρου εἶναι λίαν εὐκατάληπτοι, ἀποδεικνύοντες ὅτι πρὸ 136 ἐτῶν, ἦτοι ἀπὸ τῆς ἐν Μόλιτς μάχης τῆς ἐν Σαδόβα μάχης τὸ Πρωσικὸν τυφέκιον συνέτελεσε τὰ μέγιστα εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς Πρωσσίας.

Ἐκαστος δύναται ἵνα ἐννοήσῃ τὴν ἄμετρον χαρὰν τοῦ Φρειδερίκου, ὅστις ἐκ ταπεινοῦ καὶ ἠττημένου εἶδεν ἑαυτὸν ἀνεπίστως νικητὴν καὶ τροπαιοῦχον. Μετ' ὀλίγον εἶδε πάντας τοὺς ἡγεμόνας τῆς Γερμανίας ἐργόμενους φιλικῶς πρὸς αὐτόν, καὶ πρὸ παντῶν τὸν Κάρολον τῆς Βαυαρίας, ὅστις ἐριλοτιμῆτο ἵν' ἀναγορευθῆ ἀυτοκράτωρ, καὶ τὸν ἐκλέκτορα τῆς Σαξωνίας καὶ βασιλεῖα τῆς Πολωνίας ὅπως συμμετάσῃ τῆς λαίας τῶν Πρώσων. Τί δὲ ἔμελλεν ἵνα πράξῃ Λουδοβίκος ὁ ἕκτος πέμπτος καὶ ὁ καρδινάλιος δὲ Φλερῶ πρὸς ταύτην τὴν ἀπρόσπτον ἀγγελίαν; Οἱ Γάλλοι ἠγαπῶντο ἐν Αὐστρίᾳ. Ὁ Μωπερτουί ἦχθη αἰχμάλωτος εἰς τὴν Μαρίαν Τερεντίαν καὶ τὸν σύζυγον αὐτῆς Φραγκίσκον τῆς Αὐδαργίας, οἵτινες ὑπεδέχθησαν αὐτὸν φιλοφρονέστατα. « Δέσποτα, λέγει ὁ Γάλλος σοφὸς πρὸς τὸν μέγαν δοῦκα, τοῦτο μόνον λυποῦμαι ὅτι ἀπόλεσα τὸ ἐξαιρέτόν μου ὀρολόγιον, ζεῖρον τοῦ Ἀγγλοῦ Γράχαμ,

ἀφαρθεὲν μοι ὑπὸ τῷ οὐσάρῳ τῆς Ὑμ. Μεγαλειότητος. » Ὁ Γράχαμ ἦτο τότε ἀληθοῦς περιφημώτατος τῶν μηχανικῶν καὶ ὀρολογοποιῶν τοῦ Λονδίνου, κατασκευάσας πρὸς τοὺς ἄλλους ὑπὲρ τῶν ἀστρονόμων Halley et Bradley ἀξιόλογα χρονόμετρα.

« Ἐνδοξε Μωπερτουί! ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ μέγας δοῦξ, οἱ οὐσάρῳ ἀφῆρσαν τὸ ὀρολόγιον παιδιᾶς χάριν. Ἴδου αὐτό. » Ὁ Μωπερτουί ἔλαβε τὸ ὀρολόγιον, ὅπερ ἦτο μὲν ἔργον τοῦ αὐτοῦ ὀρολογοποιοῦ, ἀλλ' οὐχὶ τὸ ἑαυτοῦ, διότι ἦτο τὸ τοῦ δουκός. Ἡ δὲ Μαρία Τερεντία, οὐσα βασιλισσα ἄμα καὶ γυνὴ, — « Κύριε Μωπερτουί, λέγει πρὸς αὐτόν, εἶδετε τὴν ἀδελφὴν τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσσίας; Εἶναι ἀληθὲς ὅτι εἶναι ἡ ὀρειοτάτη ἀνασσα τῆς Εὐρώπης; » — « Ἐνόμιζον τοῦτο μέχρι τῆς ὄρας ταύτης, » ἀποκρίνεται αὐτῇ, χαριεντιζόμενος ὁ σοφὸς ἀκαδημαϊκός.

Ἄλλ' ἡ εὐμενὴς αὐτῇ ὑποδοχὴ ἐγένετο οὐχὶ πρὸς τὸν φίλον τοῦ Φρειδερίκου ἀλλ' ἀπλῶς πρὸς τὸν Γάλλον· διότι ἡ βασιλισσα ἠγάπα τοὺς Γάλλους καὶ ἐμίσει τοὺς Πρώσους. Ἠπίεζε δὲ ὅτι ἡ Γαλλία, ἐργηθεῖσα αὐτῇ πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ πατρὸς Καρόλου τοῦ ἔκτου τὴν βασιλείαν καὶ τὴν συμμαχίαν αὐτῆς, δὲν ἠδύνατο ἵνα ἐγκαταλείψῃ ἠδὴ προσβαλλομένη ὑπὸ τῶν Πρώσων, ἀναρχάουσα αὐτὴν ἵνα ζητήσῃ βοήθειαν παρὰ τῶν Ἀγγλῶν ἢ ἄλλου τινὸς λαοῦ.

(Ἐπταὶ συνέχεια.)

ΓΑΛΛΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ.

Περὶ τῆς ῥοπῆς τῶν κυανέων καὶ ιανθίνων ἀκτίνων πρὸς τὴν αὐξήσιν τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων. — Περὶ τῆς ὑποβλήτουμένης ταυτότητος τῶν βορείων ἀελίων καὶ τῶν διαττόνων ἀστέρων, ἐκπορευομένων ἐκ τῶν αὐτῶν κοσμικῶν αἰτιῶν.

Ὁ Κ. Ροεγ κοινοποιεῖ τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν Ἐπιστημῶν ἀξιόλογον πραγματείαν περὶ τῆς ἐπιρροῆς τοῦ κυανέου καὶ ιοειδοῦς ἢ ιανθίνου χρώματος πρὸς τὴν αὐξήσιν τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων, ἐξ ἧς λαμβάνομεν τὰ ἀξιολογώτατα.

Οὐδεὶς ἀγνοεῖ ὅτι τὸ φῶς εἶναι ἀναγκαῖον πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ, καὶ ὅτι αἱ φωτεινὰ ἀκτίνες ἀπεργάζονται μάλιστα τοὺς ἰστούς τῶν φυτῶν, ἐξιδιοποιούμενον δι' αὐτῶν τὸν ἀνθρακὰ τοῦ ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ ἀνθρακικοῦ ὀξέος. Πάντες δὲ παρετηρήσαμεν ὅτι τὰ φυτὰ μαραίνονται καὶ ἀποξηραίνονται μετακαμνύμενα εἰς τόπον σκοτεινόν.

Τὰ μέγιστα τῶν ζώων, οἷον οἱ ἐλέφαντες, οἱ βυνοκέρωτες καὶ οἱ ἱπποπόταμοι, ὡς τὰ μέγιστα τῶν φυτῶν, οἷον τὰ νεοστὶ ἀνακαλυφθέντα δένδρα βέοθαγς, ἅτινα ἔχουσι περιμέτρον ὡς πεντήκοντα μέτρων, ἐκτρέφονται κατὰ τὰς χώρας ἐνθα τὸ φῶς τοῦ ἡλίου σπανίως ἀφανίζεται ἐκ τῆς ὀμίχλης καὶ τῶν νεφελῶν.

Ὁ ἄνθρωπος ἔχει χεῖρας πρὸς τὸ φῶς, ὡς τὸ φυτὸν· διότι αἱ φωτεινὰ ἀκτίνες ἐγείρουσι τὴν ἐνέργειαν τοῦ δέρματος καὶ τοῦ νευ-

Τὸ βίβριον εἰδίας.

ρικοῦ συστήματος, εὐκολύνουσαι τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος καὶ τὰς ἐκρίσεις τῶν διαφόρων ὑγρῶν τοῦ σώματος. Διὸ οἱ κατακοινοῦντες ἐν ὑπογείῳ καὶ σκοτεινοῖς τόποις, οἷον οἱ δεσμοῦται ἢ οἱ ἐργάται τῶν μεταλλείων, οἱ ζῶντες ἐν στεναῖς καὶ ἀκαθάρτοις ὁδοῖς καὶ ἐν σκοτεινοῖς οἰκίσκοις, εἶναι συνήθως ὄγροι, φιλάσθνεοι, κακὸχυμοὶ, χειρᾶτικοὶ, ὑδρωπικοὶ, βήχνητικοὶ καὶ μάλιστα ὑπὸ τῶν ἐπιδημιῶν καὶ λοιμικῶν ἀσθενειῶν εὐπρόσβλητοι. Τοῦναντίον δὲ οἱ ἐν τοῖς ἀγροῖς διατώμενοι ἔχουσι τὴν ὕψιν φαειρὰν, βόδιγγρον καὶ ὑγιᾶ. Γνωστὸν δὲ ὅτι ὁ ἀήρ τῶν πόλεων δὲν εἶναι πολυλοῦ γε καὶ δεῖ οὗτω καθαρὸς, ὡς ὁ τῶν ἀγρῶν,

ὅστις ἀνακαθαίρεται ἀεναῶς ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, ὀξειδουσῶν καὶ διαφθερουσῶν τὰ ἐν αὐτῷ περιπολοῦντα ἀόρατα ὀργανικὰ καὶ μισμαστικά σωματῖα.

Παναχοῦ ὅπου τὸ φῶς εἰσέρχεται ἐλευθέρως ὁ ἀήρ ἀνακαθαίρεται ἀδιαλείπτως· ὅπου δ' ἂν ἐλλείψῃ, τὰ μίγματα συσσωρεύονται, ὁ δὲ ἀήρ μολυνόμενος, ἀποβάλλων τὰς ζωοπαροῦσας αὐτοῦ δυνάμεις, καθίσταται πάντως ἀνεπιτήδευτος πρὸς τὴν ἀναπνοὴν τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν καὶ μάλιστα τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις, διαταραχθεὶς τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος, ἀσθενεῖ.

Τὸ ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ λευκῶν ἡλιακῶν φῶς

ἀποτελεῖται ἐξ ἀκτίνων πολυχρῶμων, ὧν ἐκάστη δραμῆ ἔχει ἰδίαν ιδιότητα. Διότι αἱ μὲν ἐγείρουσι τὴν αἰσθησὴν τῆς θερμότητος, αἱ δὲ τῆς τοῦ φωτός· ἄλλαι δὲ μολὶς ὀραταὶ οὐσαι κατέχουσι τὴν παράδοξον ιδιότητα τοῦ παράγειν χημικὰς ἐνεργείας, ἀποσυνθέτουσαι τὰ σώματα καὶ μεταβάλλουσαι αὐτὰ ὀλοσχερῶς, ὡς ἡ χεῖρ τοῦ χημικοῦ. Τοιαῦτα εἶναι αἱ ἰοειδῆς ἢ ιανθίνας ἀκτίνες (rayons violets), δι' ὧν οἱ φωτογράφοι ὑποτυποῦσι τὰς εἰκόντας. Διότι αἱ ἰοειδῆς ἀκτίνες ἀποσυνθέτουσαι τὸν χλωροῦχον ἄργυρον τῆς ἀργυρᾶς τῶν φωτογράφων πλακῶς, καὶ ἀποθετοῦσι μέλαν τι καταβύθισμα μεταλλικοῦ ἀργύρου, ὅπερ ἀπεργάζεται

Βεόβαχς. — Υπερμεγέθη δένδρα τῆς ἔσω Ἀφρικῆς.

τὴν εἰκόνα. Αὐτὰ δὲ φερούσι τὰ χρώματα τῶν παραπετασμάτων, τῶν ταπητουρημάτων, καὶ καθόλου πάντων τῶν χρωματισμένων ἰστών, εὐκολύνουσαι τὴν χημικὴν ἔνωσιν τοῦ ἐν τῷ ἀέρι ὀξυγόνου μετὰ τῆς χρωματιστάσης τὰ ὑφάσματα ταῦτα φαδικῆς οὐσίας.

Γνωσθεῖσάν ἅπαξ τῶν ἰδιότητων τῶν τὸ λευκὸν φῶς ἀποτελούντων χρωμάτων, ἔπρεπε φυσικῶ τῷ λόγῳ ἵνα ἐρευνήσωμεν πῶς ταῦτα ἐνεργοῦσι κατ' ἰδίαν εἰς τὴν αὐξάνειαν τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων.

Κατὰ θεωρίαν φαίνεται ἄρα ὅτι αἱ ἰανθίνοι ἀκτῖνες εἶναι αἱ μάλιστα συντείνουσαι εἰς τὴν αὐξάνειαν τῶν φυτῶν· διότι μόναι αὐταὶ δύναν-

ται, ὡς εἶδομεν, ἵν' ἀποσυνθέτωσι καὶ συνθέτωσι χημικῶς τὰ σώματα. Πρὸς ἀπόδειξιν τῆς θεωρίας ταύτης ἔπρεπε ἵνα καθυποβάλλωμεν τὰ αὐτὰ φυτὰ κατ' ἰδίαν εἰς τὴν ἐνεργείαν τῶν διαφόρων ἀκτίνων, τῶν ἐρυθρῶν, τῶν κίτρινων, τῶν ἰανθίνων κλπ., καὶ συγκρίνοντες ἀποφαινόμεθα γνώμην περὶ τῆς ἐνεργείας ἐκάστου χρώματος. Τοῦτο δὲ ἔπραξεν ὁ Ἄγγλος στρατηγὸς Πλέσαντων, ὅστις ἔκαμεν ἀπὸ δέκα ἐτῶν πολλὰ πειράματα, ἅτινα κατέδειξαν ἀναμφιλόκτως τὴν ῥοπὴν τῶν ἰανθίνων ἀκτίνων οὐ μόνον πρὸς τὰ φυτὰ ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰ ζῶα.

Κατὰ τὸν ἀπρίλιον τοῦ 1861 ἔτους ἐφάρτευσεν ἐν τινι φυτωρίῳ ἑσπερασμένῳ δι' ἑ-

λιαν ἰσιδῶν τριάκοντα παραφυάδας τριάκοντα διαφόρων εἰδῶν ἀμπέλων, αἵτινες ἐντὸς ὀλίγων ἑβδομαδίων ἐκαλύφθησαν ὑπὸ φυλλομάτων καὶ ἐξετίναξαν τοὺς κλάδους αὐτῶν ἐπὶ τοὺς τοίχους μετὰ τῆς στέγης τοῦ φυτωρίου. « Οὐδέποτε, λέγει, ἰδὼν τὰς ἀμπέλους ταύτας γνωστῆς τις Ἄγγλος ἀμπελοεργὸς, εἰδονεπίτεσσαράκοντα ἔτη, καθ' ἃ ἀσχολοῦμαι περὶ τὴν ἀμπελοεργίαν ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Σκωτίᾳ, ἀμπέλου εἰς τοσοῦτον ἀφειθέρας μεγέθους ἐν οὕτω βραχεῖ χρόνῳ. Εἰ καὶ αἱ ἀμπέλοι εἶχον τότε πέντε μῆνων ἡλικίαν, ὅμως αἱ πλείσταται εἶχον μῆκος μὲν δεκαπέντε μέτρων, πάχος δὲ 15-20 ἑκατοστομέτρων. Υπολογίζονται δὲ ὅτι ἡ

Πειράματα τῶν ὀφθῶν τοῦ ποταμοῦ τῆς μέσης Ἀφρικῆς Ζαμπέζου.

ἀμπέλος φερεὶ τὴν πρώτην σταφυλὴν πέντε μετὰ τὴν φύτευσιν τῆς παραφυάδος ἔτεσιν. Ἀλλὰ φωτιζόμεναι ὑπὸ τοῦ ἰανθίνου χρώματος αἱ ἀμπέλοι τοῦ Ἄγγλου στρατηγοῦ παράγαγον ἐν διαστήματι δεκαεπτὰ μηνῶν 1200 λίτρας σταφυλῶν. Κατὰ τὸ ἔτος 1863 ἤνεγκον δέκα πιθήκας ἡδίστων σταφυλῶν. Εἰ δὲ καὶ πολλοὶ ἀμπελοεργοὶ προείπον ὅτι αἱ τοιαῦται ἀμπέλοι ταχέως παύσουσι καρποφοροῦσαι, οὐδὲν ἥττον ὅμως διατελοῦσιν αὐταὶ ἀπὸ ἐννέα ἐτῶν φέρουσαι τὸν αὐτὸν ἄφθονον τρυγητὸν, ἀναδίδουσαι νέους κλάδους καὶ αὐξανόμεναι ὑπερφυῶς.

Γνωσθεῖσας τῆς δυνάμεως τῶν ἰσιδῶν ἀ-

κτίνων εἰς τὰ φυτὰ, ὁ στρατηγὸς Πλέσαντων ἐπειράθη ἵνα ἀποδείξῃ ἂν αὐταὶ ἔχουσι τὴν αὐτὴν ῥοπὴν πρὸς τὴν αὐξάνειαν τῶν ζώων.

Τῆ 3 νοεμβρίου 1869, κατασκευάσας δύο οἰκίσκους ἑσπερασμένους τὸν μὲν δι' ἰσιδῶν, τὸν δὲ διὰ λευκῶν ὑέλων, κατέθηκεν εἰς μὲν τὸν πρῶτον τρεῖς ὄσας (θηλαῖες χοίρους) καὶ ἓνα κάπρον, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τρεῖς ἄλλας ὄσας καὶ ἓνα κάπρον. Πάντα ταῦτα τὰ ζῶα εἶχον ἡλικίαν δύο μηνῶν. Καὶ τὰ μὲν τεσσαραπρῶτα εἶχον βάρους 167 λίτρας καὶ ἡμίσειαν, τὰ δὲ δευτέρα 203 λίτρας. Ανετράφησαν δὲ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐπιμελητοῦ διδόντος αὐτοῖς τὴν αὐτὴν τροφήν κατὰ τὴν ποιότητα

καὶ τὸ βάρος καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν. Τῆ 1 μαΐου τοῦ 1870 σταθμίζων τὰς ἐν τῷ ἰανθίνῳ οἰκίσκῳ ὄσας εἶρεν ὅτι τὸ βάρος αὐτῶν ἠξήθη κατὰ 400 περίπου λίτρας· τὸ δὲ βάρος τῶν ἐν τῷ λευκῷ οἰκίσκῳ ἀνατραφέντων ζώων ἠξήθη μόνον κατὰ 300 περίπου.

Θέλων δὲ ἵνα ἐπιβεβαιώσῃ ἔτι μάλλον τὸ πείραμα τοῦτο ἐξελέξατο ταῦτόν τινα οὔτω νοσοῦδη, ὥστε ὁ κύριος αὐτοῦ ἀπελπίσας τὴν σωτηρίαν τοῦ ζώου ἐκρίνειν ἵνα θανατώσῃ, καὶ κατέθηκεν αὐτὸν εἰς τὸν ἰανθίνον οἰκίσκον. Ἦδη μετὰ τὴν πρώτην ἡμέραν παρετήρησεν ὅτι ὁ πρῶτος αἰσιπτε κατακείμενος ταῦρος ἠγέρθη, ἐβάδιζε καὶ ἐζήτει τροφήν· μετὰ τινος

δέ ημέρας ανέλαβεν έντελώς και έν τῷ παρόντι ὁ πάρος εἶναι ἴσως ὁ ὠραιότερος τῆς Ἀγγλίας, εἰ καί μή ἔχει πλέον τῶν 14 μηνῶν.

Μετά τὰ πειράματα ταῦτα δυνάμεθα ἵνα παραδεχθῶμεν ὅτι τὸ κυάνεον καὶ ἰανθίνον χρώμα συντελεῖ μᾶλλον τῶν ἄλλων χρωμάτων εἰς τὴν ἀύξησην τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων καὶ τὴν ὑγείαν τῶν ἀσθενούντων ζώων. Ἐλπίζομεν δὲ ὅτι ἡ ἰατρικὴ ταχέως ὠφελιθήσεται ἐκ τῆς νέας ταύτης ἐπιστημονικῆς ἐξερεύσεως ὅπως ἐφαρμόσῃ αὐτὴν τοῖς ἀνθρώποις, θεραπεύουσα τοὺς ἀσθενεῖς ἐν οἰκίαις φωτισμένους δι' ἕλεον ἰανθίνου ἡ κυανίου.

Ὁ κύριος Faye λυπεῖται μὴ δυνάμενος ἵνα διακωλύσῃ τῇ Ἀκαδημίᾳ λεπτομερῆ ἔλθειν τοῦ ὑπὸ τοῦ κυρίου Heiss, διευθυντοῦ τοῦ ἀστεροσκοπείου τοῦ Μονάχου ἐκδοθέντος ἐσχάτως ὑπομνήματος περὶ τῆς μεταξὺ τῶν βορείων σελάδων καὶ τῶν διαττόντων ἀστέρων (étoiles filantes) συνοχῆς. Οἱ ἀστρονόμοι καὶ οἱ μετεωρολόγοι καταγίνονται ἀπὸ τινος χρόνου ἵνα διασαφίσωσιν ἐὰν τὰ βόρεια σέλας παράγονται ἐκ μόνων γηίνων αἰτιῶν, ὡς αἱ ἀστραπαὶ καὶ αἱ φωσφοροὶ ἀτμίδες ἢ ἐὰν ἐξ αἰτιῶν κοσμικῶν, ὡς οἱ διαττόντες ἀστέρες. Κατὰ τὰ δοκιμώτερα συμπεράσματα τὸ τελευταῖον τοῦτο φαίνεται πιθανώτερον. Διὸτι παρατηρήθη ὅτι τὰ δύο ταῦτα οὐράνια φαινόμενα ἀναφαινόμενα πολλάκις ταυτοχρόνως. Γνωρίζομεν δὲ ἀπὸ τινων ἐτῶν ὅτι τὰ σμήνη τῶν διαττόντων ἀστέρων δὲ εἶναι ἄλλο εἰμὴ οὐραὶ κομητῶν, ἤτοι γεννῶνται ἐκ κοσμικῶν αἰτιῶν.

ΣΚΗΝΑΙ

ΤΟΥ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΥ ΒΙΟΥ.

ΜΙΑ ΝΥΞ

ΕΝ ΤΗΝΙ ΚΥΒΕΤΗΡΙΩ ΤΗΣ ΚΑΛΙΦΟΡΝΙΑΣ.

Α'.

Ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου, πρωτεύουσας πόλεως τῆς Καλιφορνίας, περιφέρεται πλῆθος πολυασχολῶν καὶ ἀργῶν ἀνθρώπων ἔμποροι καὶ μεστῆ ἀγοράζοντες καὶ πωλοῦντες παντοῖα γεννήματα· ξένοι ἐλθόντες πανταχόθεν τῆς γῆς καὶ θεωροῦντες ἡσύχως ἢ ἐκπληκτόμενοι τὰ θαύματα τοῦ περιπολήτου τοῦτου Ἐλδοράδου· μεταλλεῖς οἵτινες ἔρχονται ἐκ τῶν χρυσοφόρων γαιῶν (placers) κατεσγισμένοι καὶ ῥυπαροὶ, φέροντες σκύτινον σάκκον περὶ τὴν κοιλίαν, περιέχοντα τὴν χρυσὴν αὐτῶν κόνιν· Ἰσπανοὶ τῆς Καλιφορνίας, φοροῦντες πολυχρόμον μαυδύαν καὶ βαρεῖς πτερυστήρας· Κινεζοὶ φοροῦντες ποδὴρη κυανῆν ἐσθήτα, ἐφ' ἧς κρέμαται ὅπισθεν ἡ μακρὰ τῆς κόμης αὐτῶν οὐρα· ναῦται πολλοὶ ἀποθάντες ἐκ τῶν πλοίων, ἄντια, συρρέουσιντα πανταχόθεν τῆς ὑψηλίου, ναυλογοῦντες ἐν τῷ λιμένι, ἀναμεινόμενοι ἄποφορτίου· Γάλλοι, Ἀγγλοὶ, Ἰσπανοὶ, Μεξικανοὶ, Περούδιανοὶ, Ἰνδοὶ καὶ μουλάτραι φύρδην περιφερόμενοι, καὶ πάντες ἀγόμενοι ὑπὸ τῆς πθυμίας τοῦ πλούτου· διότι ὁ χρυσοὺς εἶναι ἡ

πυξίς, ὁ σκοπὸς καὶ τὸ ὄνειρον τῶν παντοδύπων τούτων ἀνθρώπων.

Ἀλλὰ τῷ πλῆθει τῶν μεταλλῶν, τῶν βιομηχάνων καὶ τῶν ἐμπορῶν συμμύγνυται τάξις τις ἀνθρώπων μὴ φροντίζουσα μήτε περὶ ἐργασίας, μήτε περὶ ἐμπορίας. Εἶναι δὲ οὗτοι τὰ καθάρματα τῆς κοινωνίας τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, χαρτοπαίχται καὶ ἀπατεῖνες, ληστὰι ἐλθόντες εἰς Καλιφορνίαν, ὅπως ἀσκόωσιν ἐλευθέρως τὰ ἄτιμα αὐτῶν ἐπιτηδεύματα, προβαίνοντες πολλάκις μέχρι βίας καὶ φόνου.

Οἱ εἰς τὴν Αὐστραλίαν ἀποστελλόμενοι κωκοῦργοι εἶναι ἄγιοι πρὸς τοὺς ὀλέθρους καὶ βλαβέρους τούτους τῆς ἀμερικανικῆς κοινωνίας, οἵτινες διασκορπίζονται πανταχοῦ τῆς Καλιφορνίας, ἀπὸ τῶν λαμπρῶν αἰθουσῶν τῶν παιγνίων τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου μέχρι τῆς ἐν τοῖς ὄρεσιν ἀποπεπλανημένης σκηνῆς τοῦ χρυσοθήρου, ὅστις ἀφαιροῦσι διὰ παντοίων δολιευμάτων τοὺς καρπούς πολλῶν πόνων καὶ μόχθων. Ὑπὸ τὸν ἰσπανικὸν αὐτῶν μαυδύαν ὑποκρύπτουσι τὰ ἐκ τῶν αἰσχροκερδεῶν καὶ ἀρπαγῶν καὶ φόνων συλλεθθέντα· τὸ δὲ βέβηλον καὶ τὸ bowie-Knife εἶναι τὸ διαβατήριον, δι' οὗ ἐπιτυγχάνουσι τοῦ σκοποῦ.

Ἄλλ' ἐπανεθώμεν εἰς τὴν πλατείαν τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου. Ὁ ἥλιος ἔδυσεν ἤδη ὅπισθεν τῶν περὶ τὴν πόλιν γραφικῶν λόφων. Ἄλλ' ὅπως θούρος ἐν τοῖς μεγάλοις καταστήμασι τῶν παιγνίων! Αἱ πύλαι αὐτῶν ἀνοίγονται μετὰ κρότου, αἱ δὲ αἰθουσαι εἶναι περιλαμπεῖς, καὶ ἀντηχοῦσι τὰς μελωδίας τῶν μουσικῶν ἑταιριῶν τῆς πόλεως. Τὸ δὲ πλῆθος τῶν εἰς αὐτὰς συρρέοντων φιλοκίβων εἶναι τοσοῦτον, ὥστε μετ' ὀλίγον πληροῦνται ἐν ἀναρεῖ, καὶ δυσκόλως δύναται τις ἵνα εἰσδύηται εἰς αὐτάς. Τὸ μέγιστον καὶ κομποδέστατον τῶν κυβευτηρίων τούτων φέρεται ἐπὶ τῆς προσόψεως περιλαμπεῖσι χρυσοῖς γραμμαῖσι τὸ μαγικὸν ὄνομα «Ἐλδοράδου». Ὁ προσεγγόμενος πρὸς τὸ ἄντρον τοῦτο τοῦ λέοντος ξένος ἔλκεται ὑπ' αὐτοῦ ὡς ἐξ ὑπερφύους τινος δυνάμεως, πρὸς ἣν δὲν δύναται ἵν' ἀντισταθῇ. Προχωρεῖ δὲ εἰς τινὰ παμμεγέθη αἰθουσαν περιεχομένην ὑπὸ στοᾶς μεγάλων μαρμαρίων κεχρυσωμένων σπιλῶν, ἧς οἱ τοῖχοι εἶναι μεστοὶ ἀνακρεοντείων ζωγραφημάτων. Τῆδε κάκεισε αἱ πράπεζαι τοῦ χαρτοπαιγνίου καταστράπτουσι ὑπὸ σπηλῶν ταλήρων, χρυσοῦν δουλοῦντων καὶ τεμαχίων χρυσοῦ. Πρὸς δὲ δεξιᾷ, ὅπισθεν μεγαλοπρεποῦς τινος ἄβυκος, (buffet) ἵσταται ὠραιότατη τις νεανίς πολυτελεῶς ἐνδεδυμένη προσφέρουσα τείον, κερὲν οἰνοπνεύματα καὶ ἐπαγωγόν τι μετὰ δίαμα τοῖς βουλομένοις ἀντὶ ἡμίσεως ταλήρου.

Παρ' αὐτῆ ἵσταται συμπλεγμὰ ἀνθρώπων ἀγρίων τὴν ὄψιν καὶ ἠλιοκαύστων. Εἶναι δὲ οὗτοι ὄρειοι χρυσοθήραι ἐλθόντες μακρόθεν εἰς Καλιφορνίαν, ὅπως πλουτήσωσι. Διαγαγόντες βίον ἀβίωτον ἐπὶ πολλοῦς μῆνας, κοιμώμενοι χαμῆ, τρεφόμενοι ἀλλοῖς ἐκ ἡμέρας, ἐργαζόμενοι νυθημερῶν, κατάρθωσαν τέλος ἵν' ἀπολαύσωσι τοῦ πολυεῦκτου πλούτου, καὶ ἔρχονται ἵνα ἴδωσι τὴν περιήρημον πόλιν Ἁγίου Φραγκίσκου, θαυμάζοντες τὰ πάντα, τὴν πολυτέ-

λειαν τῶν ἀληθῶς μεγαλοπρεπεστάτων τούτων αἰθουσῶν, τὰ φῶτα, τὴν μουσικὴν, τὴν τύβην τῶν ἀνθρώπων, καὶ μάλιστα τὴν καλλονὴν καὶ τὰ ἐνδύματα τῆς ὑπηρετούσης νεανίδος ταύτης, ἧτις παρίσταται αὐτοῖς ὡς ὑπερφύε τι ὄν, τοσοῦτω μᾶλλον, ὅσω αἱ γυναῖκες ἦσαν σπανιώτεροι ἐν Ἀγίῳ Φραγκίσκῳ, ὅτε ἐγράφη ἡ διήγησις αὕτη.

Β'.

Ἀλλὰ τί συμβαίνει περὶ τὴν πράπεζαν ταύτην, περὶ ἣν τοσοῦτον συρρέει πλῆθος; Παρ' αὐτῆ καθήται Ἰσπανοὶ τινε ταμίαι ἀναμύγνυον τὰ χαρτιά. Ἀντικρὺ δὲ αὐτοῦ κἀθήται νέος τις χρυσοθήρας, μόλις δεκαεπτὰ ἐτῶν ὢν, οὔτινος ἡ νεαρὰ καὶ ἡδεῖα ὄψις ἀσχημίζεται ἐκ τῆς ἀγριότητος τοῦ βλέμματός καὶ τῶν σπασμῶν τῶν ὠχρῶν αὐτοῦ χειλέων. Τὸ πρόσωπον ἀπορρέει ὑδρώτος. Ἡ δεξιὰ αὐτοῦ χεῖρ στηρίζεται ἐπὶ τὸν πράσινον τάπητα, ψαύουσα ὑψηλὴν ταλήρην στήλην, καὶ τρεῖς μικροὺς σάκκους πλήρεις χρυσῆς κόνεως· ἡ δὲ ἀριστερὰ εἶναι ἐν τῷ θυλακίῳ τοῦ ὑπενδύτου. Ἦδη ἔρριψεν εἰκοσιπέντε τάληρα εἰς ἕνα χαρτίον, καὶ παρατηρεῖ ἀγωνίων τὰς κινήσεις τοῦ τραπέζιτου, ὅστις διατελεῖ παίζων ἀτάραχος, μέχρις οὗ, τελευτῶντος τοῦ παιγνίου, ὁ νεανίας ἀνακράζει μεθυστικῶς καὶ ὑποστεναχῶν.

— Τέλος πάντων ἰδοὺ κερδαῖνον! ... Τὰ πάντα εἰς τὴν βασιλίαν! ... Κατάρρα! ... Καὶ ἐν ταῦτῳ ἐξάγει τοῦ θυλακίου μικρὸν σάκκον περιέχοντα περὶ δύο λίτρας χρυσῆς κόνεως. Ὁ Ἰσπανὸς ἀναλαμβάνει πάλιν τὰ χαρτιά.

— Ἀνάθεμα! ἀνακράζει ὁ νέος χρυσοθήρας, ὅστις, ἀποτυχὼν πάλιν, φέρει σπασμωδικῶς τὴν χεῖρα εἰς ἅπαντα αὐτοῦ τὰ θυλακία, μάτην ζητῶν τὸν τελευταῖον αὐτοῦ σάκκον....

— Δὲν μοι ὑπολείπεται ἔτι οὐδὲν.... οὐδὲ ὄβολός.... με ἔκλεψαν.... τὸν τελευταῖόν μου σάκκον.... Καὶ ἔβλεπε ὑπόπτως τοὺς περὶ αὐτόν.

— Σπεῦσον, σπεῦσον, λέγει αὐτῷ παριστάμενός τις κολοσσός, ἐνδεδυμένος κυάνεον κεκοινωρωμένον χιτῶνα, καὶ φορῶν ἐπὶ τῆς ἀτημελήτου αὐτοῦ κεφαλῆς κατεσχισμένον καὶ ῥυπαρὸν πῖλον. Ἐὰν μὴ ἔγης ἄλλα χρήματα, ἄφες τὸν τόπον ἄλλῳ τινί. Ἀπελθε ἐντεῦθεν.

— Ὅθ μὲν ἐδῶ ὅσον μὴ ἀρέσει.

— Ἀλλὰ, κύριε, λέγει πρὸς τὸν νεανίαν ὁ τραπέζιτης, ἐὰν μὴ δύνησαι τοῦ λοιποῦ ἵνα παίξῃς, δὸς τὸν τόπον ἄλλῳ τινί.

— Μὲ ἔκλεψαν, ἀνακράζει ὁ νέος, αἰσχυρῶς.... ἀτίμως,.... ἐδῶ,.... αὐτὴν ταύτην τὴν ὥραν!...

— Διὰ τί λέγεις ταῦτα βλέπων μόνον ἐμέ; λέγει αὐτῷ ὁ ῥυπαρὸς γείτων.

— Βλέπω ὄντινα θέλω ἵνα βλέπω, λέγει πρὸς αὐτόν ὁ ταλαίπωρος νέος χρυσοθήρας. Διότι ὅστις μὴ δύναται ἵν' ἀντιβλέπῃ πρὸς ἐμὲ πρῆπει ν' ἀναχωρήσῃ ἐντεῦθεν.

— Πραχώρασον τοῦ τύπου! ἀνακράζει τότε μεγάλη τῆ φωνῇ ὁ κολοσσαῖος γείτων. Καὶ λαβὼν τὸν νέον χρυσοθήραν τοῦ ὄμου, ἔρριψεν αὐτὸν βίαιως ὅπισθεν.

— Πρόσεχε! πρόσεχε! ἀνεκράξαν τότε ὁμοθυμαδὸν πολλοὶ τῶν παρόντων. Διότι ὁ νέος ἐκμανεῖς ὑπὸ τοῦ θυμοῦ καὶ τῆς ἀθυμίας, ἔλαβε τὸ βέβηλον καὶ ἐστοχάζετο τοῦ κολοσσού, ὅστις ὄθησεν αὐτὸν οὕτω σφοδρῶς μακρὰν τῆς τραπέζης. Ἀλλὰ δύο τῶν θεατῶν, ὀρμησαντες, κατέσχον τὸν βραχίονα αὐτοῦ· ἡ δὲ βολὴ τοῦ πιστολίου, παραδραμοῦσα, συνέτριψεν ἕνα τῶν μεγίστων λυχνούων τοῦ κυβευτηρίου, ὅστις κατέπεσεν εἰς μυρία πληγώσας τινὰς.

— Εὐχαριστῶ, λέγει τότε ἡσύχως τρεπόμενος πρὸς τοὺς φυλάξαντας αὐτὸν ἀπὸ τῆς καιρίας πληγῆς· καὶ ἐξαγαγὼν ἐκ τοῦ θυλακίου μικρὸν τεμαχίον χρυσοῦ, ἔθηκεν ἐφ' ἕνα χαρτίον, ἐν ᾧ ῥωμαλέοι τινεῖς Ἰρλανδοὶ ἀπήγαγον ἐξω τῆς αἰθούσης τὸν ἄγριον αὐτοῦ ἀντίπαλον.

Τὰ παίγνια διεκόπησαν μὲν πρὸς ὥραν ἐκ τούτου· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐπανελήθησαν. Ἄλλ' αἴφνης νέον τι συμβᾶν κατετάραξε πάντας.

Γ'.

Ἀπὸ ὀκτὼ ἡμερῶν ἤρχετο εἰς τὸ κυβευτήριον κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν ἀνὴρ τις σεμνοπρεπῆς τῆν ὄψιν καὶ κόσμιος τὸ ἐνδύμα. Ὅτε εἰσῆλθε τὸ πρῶτον εἰς τὸ κυβευτήριον, ἐθεώρησε τὰ παίγνια ἐπὶ μικρῶν, ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ ἐπενδύτου αὐτοῦ μικρὸν σάκκον καὶ ἔθηκεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ χαρτίον. Νικήσας ἔλαβε τὸν σάκκον ἐκ τῆς μιᾶς γωνίας καὶ ἐκκενώσας ἔδειξεν ὅτι περιεῖχε εἰκοσιοκτὼ τάληρα. Ὁ τραπέζιτης ἐμέτρησεν αὐτῷ εὐθὺς τὰ εἰκοσιοκτὼ τάληρα, καὶ ὁ ἄγνωστος κυβευτῆς, λαβὼν αὐτά, ἀπεχώρησε, μὴ θελήσας ἵνα δοκιμάσῃ καὶ τὸ δεύτερον τὴν τύχην.

Ἀλλὰ τῇ ἐπαύριον ἐπανῆλθε φέρων πάλιν τὸν αὐτὸν σάκκον. Ἐπαίξεν, ἠττήθη, ἐτίναξεν ἡσύχως τὰ εἰκοσιοτὼ τάληρα καὶ ἀπῆλθε. Διετέλεσε δὲ ἐρχόμενος καθ' ἑκάστην κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν, ἠττώμενος πάντοτε καὶ πάντοτε πληρώνων τὸ αὐτὸ ἀργύριον καὶ πάντοτε ἀποχωρῶν ἀτάραχος, οὕτως ὥστε ἐγένετο τοῖς πᾶσι γνωστός.

Τῇ δ' ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ εἰς τῶν τραπέζιτων λέγει· Ἐσήμικεν ἤδη ὁ γόδη ὥρα, ὁ δὲ κύριος τῶν εἰκοσιοκτῶν ταλήρων δὲν ἐφάνη ἔτι.

Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ὁ ξένος παρέστη πάλιν, καὶ κυβεύσας κατὰ τὸ σῆμα, ἀπέτυχε καὶ ἐξῆλθεν εὐθὺς πάλιν ἀτάραχος.

Τῇ δὲ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ ὁ τραπέζιτης λέγει πάλιν πρὸς τὸν γείτονα αὐτοῦ·

— Ἰδοὺ σημαίνει ἡ ἐνάτη ὥρα, ὁ δὲ συνήθης κυβευτῆς δὲν ἐφάνη.

Ἰσως ἀπεκαρτέρησε, λέγει αὐτῷ ὁ γείτων. — Σιώπα, ἀποκρίνεται ἐκεῖνος, ὠθῶν αὐτὸν ἐλαφρῶς διὰ τοῦ ἀγκῶνος. Διότι ὅπισθεν αὐτοῦ ἵστατο ἡδὴ ὁ μυστηριώδης ξένος, ὅστις οὐδόλως προσέχων τοῖς περὶ αὐτὸν ψιθυρισμοῖς, προβαίνει καὶ θέτει πάλιν ἐπὶ ἕνα χαρτίον τὸν συνήθη αὐτοῦ μικρὸν σάκκον.

Ἀλλὰ τότε ἐπιτυχὼν ὑπεμεδίασε. Καὶ λαβὼν ἦνοιξεν ἡσύχως τὸν σάκκον. — Καλῶς, καλῶς, λέγει ὁ τραπέζιτης, γνωρίζομεν ὅ,τι περιέχει ὁ σάκκος. Εἰκοσιοκτὼ τάληρα....

— Ὅχι, κύριε, ἀποκρίνεται ὁ ξένος, σείων τὸν σάκκον σφοδρότερον.

Καὶ ἀληθῶς μετὰ τὴν στήλην τῶν εἰκοσιοκτῶν ταλήρων ἔπεσον ἐπὶ τὴν πράπεζαν πλῆθος χαρτοσήμων καὶ ἐν γραμματίων ἐντὸς χαρτίου περιβλήματος.

— Τί τοῦτο; ἀνεβόησαν ὁμοθυμαδὸν περίφοβοι οἱ τραπέζιται.

— Ἰδοὺ τί ἐκύβευσα, ἀποκρίνεται ἡσύχως ὁ ξένος κυβευτῆς, ἐκθέτων ἐπὶ τῆς τραπέζης τὰ χαρτόσημα, καὶ ἐκτυλίσσω τὸ γραμματίον.

— Παίξετε; ἀναφωνεῖ εἰς τὸν τραπέζιτῶν ἡ θέλετε ν' ἀπατήσητε ἡμᾶς; Ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα νὰ πληρώσωμεν περισσότερα τῶν εἰκοσιοκτῶν ταλήρων.

— Νὰ ἀπατήσω ἡμᾶς! ἀποκρίνεται συνοφριούμενος ὁ ἄγνωστος. Δύνασθε ἵνα μοι ἀποδείξητε ὅτι ἠθέλησα ἵνα ἀπατήσω ὑμᾶς; Μὴ δὲν ἔθηκα τὸν σάκκον αὐτὸν τοιούτου ὅποιον βλέπετε αὐτὸν ἐπὶ τῆς τραπέζης;... Μὴ δὲν ἀπεδέχθητε αὐτὸν, μὴ λύσαντες;...

— Ναί, ἀληθῆ λέγει, ἀληθέστατα, ἀνεκράξεν ἅπαν τὸ σμήνος τῶν κυβευτῶν, οἵτινες πάντοτε προθυμοῦνται ἵνα διαβάλωσι τὴν πράπεζαν. Ὁ κύριος ἐκύβευσε... ἐπλεονέκτησε παίζων τιμίως.... Ἄρα πρέπει νὰ πληρώσητε.

— Ἄλλ' ἴδετε πρῶτον περὶ πόσου πλῆθους χρημάτων πρόκειται, λέγει εἰς τῶν τραπέζιτων.

— Πρῶτον περὶ εἰκοσιοκτῶν ταλήρων, λέγει ὁ ξένος· ἔπειτα περὶ ὀκτασιῶν ταλήρων χαρτοσήμων· ἔπειτα....

— Τί δὲ ἔτι περισσότερα;

— Ἐπειτα περὶ ἐνὸς συναλλάγματος πληρωτέου ὑπὸ τῶν ΚΚ. Δολσμὴ καὶ Πένθεν, τακτικῶς ἀποδοδεγμένου,.... ἀσφαλοῦς ὡς αὐτὰ τὰ χρήματα.... ἀξίου τριῶν χιλιάδων ταλήρων.

— Μαίνεσαι ἢ κραυαλαῖς; ἀνακράζει ὁ τραπέζιτης ἀνίσταμενος μανιωδῶς.... πρόκειται λοιπὸν περὶ τετρακίς χιλίων ταλήρων.... Δὲν πληρώνομεν!... Ὅχι!...

— Καὶ διὰ τί; Μὴ δὲν ἐλαμβάνετε αὐτά, ἐὰν ἀπετύγχανον;

— Μάλιστα, ἀνεκράξαν πάλιν οἱ κυβευταί. Ἡ πράπεζα ἀρπάζει τὰ πάντα. Πρέπει ἄρα ἵνα πληρώσῃ,.... καὶ εὐθὺς!

— Ἄλλὰ, κύριε, λέγει τότε μελιχρῶς ὁ τραπέζιτης, θέλω ἵνα κατευνασῇ τὸν ἐγειρόμενον σάλον, σκέφθητε ὅτι κατὰ τὴν παρελθούσαν ἐβδομάδα ὁ κύριος καθ' ἑκάστην ἐσπέραν....

— Ἡττώμενος ἐπλήρουν ἀγογγύστας, ἀναβοᾷ ἔτοιμος εἰς πυγμαχίαν εἰς τῶν παρόντων. — Ἀλλὰ κατεκύβευε μόνον εἰκοσιοκτὼ τάληρα.

— Τὸ αὐτὸ συνέβαιεν, ἐὰν κατεκύβευεν εἰκοσιοκτὼ χιλιάδας.

— Δότε μοι λόγον! ἀνακράζει πάλιν ὁ τραπέζιτης, ὠχρῶς γινόμενος καὶ περιμέριμος. Ὁ κύριος καθ' ἑκάστην ἐσπέραν, τινάσσω τὸν σάκκον κατέλειπε μόνον τὰ τάληρα, καὶ ἐκράτει τὰ χαρτόσημα διὰ τῶν δακτύλων.

— Ἀποδείξόν μοι ὅτι ἀφείλον ἕνα καὶ μὴ

ὄνομα, ἀποκρίνεται πρὸς αὐτὸν ὑπερηφάνως ὁ ξένος.

— Καὶ διὰ τί δὲν ἠθέλησας ἵνα ἐξετάσῃς σὺ αὐτὸς τὸ περιεχόμενον τοῦ σάκκου.

— Ἐὰν πάλιν, λέγει ὁ τραπέζιτης, ἀπετύγχανεν, εἶμαι πεπεισμένος ὅτι δὲν ἔδιδεν ἄλλο ἢ τὰ ἄθλια εἰκοσιοκτὼ τάληρα.

Πιθανόν.... Ἀλλὰ δύνασθε ν' ἀποδείξητε τοῦτο; ἀποκρίνονται γελῶντες πολλοὶ τῶν θεατῶν. Ἄρα πληρωτέον.

— Ὅχι, ἀποκρίνεται ὁ τραπέζιτης, πλήτων τῇ χειρὶ τὴν πράπεζαν. Δὲν πληρώνω....

— Ἄ, Ἄ! ἀνακράζει ὑπερμεγέθης τις Ἄμερικανὸς ἐρχόμενος πρὸς τὸν τραπέζιτην δεινὸν προσβλέπων πρὸ ὀλίγου κατεκύβευσα ἑκατὸν τάληρα, καὶ τὰ ἐπήρες.... Ἐὰν δὲ μὴ θελήσῃς ἵνα πληρώσῃς ὅσα κατεκύβευσας, ἀπαίτω ἵνα μοι ἀποδοθῶσι τὰ χρήματά μου.... Ἄλλως!...

— Καὶ τὰ ἰδικά μου! Καὶ τὰ ἰδικά μου! Καὶ τὰ ἰδικά μου! ἀνακράζουσιν ὁμοθυμαδὸν ἀπειλοῦντες, καὶ ἔτοιμοι εἰς πυγμαχίαν οἱ πλεῖστοι τῶν παροστώτων.

Ὁ τραπέζιτης ἔμενον ἀκλόνητος. Ἀλλὰ τότε ὁ ἐπιστάτης πλησιάζας εἶπεν εἰς τὸ οὖς αὐτοῦ λόγους τινὰς, οἵτινες ἔπεισαν αὐτῷ ἵνα πληρώσῃ.

Ἐν δὲ τῷ μεταξύ ὁ ξένος διετέλεσε ἀτάραχος. Ἡρίμμησε τὸ πρῶτον ἡσύχως τὸ παρὰ τοῦ τραπέζιτου πληρωθὲν χρυσίον, καὶ ἔθηκεν αὐτὸ εἰς τὰ θυλακία· ὕστερον δὲ εὐχαριστῶν τοὺς παρισταμένους σιωπηλῶς ὑπὲρ τῆς φιλικῆς αὐτῶν μεσιτείας, ἐξῆλθεν ἀλαλαζόντων καὶ συγκροτούντων τὰς χεῖρας ἀπάντων, εἰ καὶ οὐδεὶς ἠμφίβαλλε περὶ τῆς ἀπάτης αὐτοῦ. Ἀλλὰ τινεὶ μὲν ἐτέρποντο βλέποντες ἠττωμένην τὴν πράπεζαν, τινεὶ δὲ ἦσαν συνέταιροι, ἐλθόντες εἰς τὸ κυβευτήριον ὅπως ἐκφοβῶσι διὰ κραυγῶν καὶ ἀπειλῶν τοὺς τραπέζιτας.

Ἐν τῷ μεταξύ ἡ ἐν τῷ μυθῷ τοῦ κυβευτηρίου μουσικὴ διατελεῖ μελωδοῦσα ποικίλας μελωδίας, παράδοξον ἀποτελούσας ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ταπεινά πάθη, ὅφ' ὧν ἄγονται οἱ ἐν αὐτῷ συνωθούμενοι.

Ἄλλ' αἴφνης τὸ πλῆθος τῶν περιφερομένων ταραττεται καὶ ἵσταται ἀναβῶσιν.— Ἰδοὺ αὕτη, αὕτη ἐκεῖνη! καὶ δεικνύον νεανίδα πάγκαλον, ἔχουσαν βιολίον ὑπὸ τὴν μαγάλην. Οἱ θεαταὶ συναθροίζονται περὶ αὐτήν· τὸ δὲ ἐστιατήριον, ὅπου καθήται ἡ ὠραία Ἄμερικανίς, περὶ ἧς εἶπομεν ἀνωτέρω, καταλείπεται παρὰ πάντων, πλὴν ἐνὸς μόνου γιάγχη, ὅστις μένει θαυμάζων καὶ χαριεντιζόμενος πρὸς αὐτὴν προσενεγκοῦσαν ἤδη τὸ δέκατον ἑβδομον φιλιον τεῖου ἀντὶ ἡμίσεως δόλλαρας ἑκάστου. Φαίνεται δὲ περιχαρῆς, ἀπαλλαγθεὶς τέλος ἀπάντων τῶν ἀντιζηλῶν.

Δ'.

Ἡ ἐπιφανεῖσα μουσουργὸς νεανίς εἶναι ὡς ἔργιστα δεκαεπτὰ ἐτῶν. Ἐχει δὲ τὴν κόμην καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς μέλανας, τὴν δὲ ὄψιν λευκο

μηθεΐσα ἦλθεν ἐπὶ τὴν ἀκτὴν ταύτην, ἐνθα ἡ δΐψα τοῦ χρυσοῦ ἀφανίζει πᾶσαν ὑψηλὴν ἰδέαν καὶ πᾶν γενναῖον φρόνημα; Μὴ προσεκλήθη ὅπως χρυσαυτοῦ εἰς νέον δέλεαρ ἐν τῇ θλεθρίᾳ ταύτῃ παγίδι; Ἡ νεαρά αὐτῆς καρδιά διεφθάρη ἤδη ὑπὸ τοῦ δηλητηρίου ἀτμῶν ἀποπνεύοντος Ἐλδοράδου; — Ὅχι· ἐπειδὴ τὸ μὲν ὄμμα αὐτῆς εἶναι περίλυπον, ἀθῶον, αἰ δὲ ἀπὸ τῆς λύρας αὐτῆς θαυμασταὶ μελωδίαι ἀποπνεύουσιν ἀφάτου μελαγχολίας, αἵτινες μολις ἀκούονται ἐν τῷ ταρτάρῳ τούτῳ τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν. Διὸ θαυμάσαντες αὐτὴν ἐπὶ μικρὸν, ἅπαντες οἱ θεαταὶ τρέπονται πάλιν πρὸς τὰς ἐπαράτους τραπέζας τοῦ χαρτοπαιγνίου, αἵτινες καταστράπτουσι χρυσὸν καὶ ἄργυρον.

Περὶ αὐτὰς βλέπει τις πρὸς τοὺς ἄλλοις ἐπιτηδεῖον τινα χαρτοπαίκτην, ἔχοντα διὰ χειρὸς τρία χαρτῖα, ἓνα ἄσον, μίαν βασιλίτσαν καὶ μίαν δεκάδα, δεικνύοντα αὐτὰ τοῖς θεαταῖς, ἔπειτα δὲ θιβέντα ἐπὶ τὴν τράπεζαν καὶ λέγοντα — Ἰδετε, κύριε, ἴδετε. Παρατηρεῖτε καλῶς τὰς κινήσεις τῶν χειρῶν μου. Ὅστις δυνήθῃ ἵνα ἴδῃ τοῦ βαλλῶν τὸν ἄσον, κερδαίνει.

Τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀπλούστατον· ἡ δὲ ἐπιτυχία φαίνεται οὕτως εὐκόλος, ὥστε πολλοὶ, νομίζοντες ὅτι παίζει, γελῶσιν. Ἄλλ' ἐκεῖνος δὲν παύει παρακαλῶν αὐτοὺς ἐπιμόνος ἵνα παίζωσι. Τότε εἰς τῶν παρόντων προσελθὼν λέγει —

Καταβάλλω δέκα φράγκα εἰς τὸν ἄσον. — Σύγγνωθι, κύριε, ἀποκρίνεται ὁ χαρτοπαίκτης ταμίας, δὲν ἀποδέχομαι ὀλιγώτερα τῶν εἰκοσιπέντε ταλῆρων.

— Ἔστω, λέγει οὗτος, καὶ καταβάλλει εὐθύς εἰκοσιπέντε τάληρα εἰς τὸν ἄσον. Δεικνύει αὐτὸν διὰ τοῦ δακτύλου, ἐπιτυγχάνει, καὶ ἐπιτυχῶν λαμβάνει ἐκ τῆς τραπέζης ἕτερα εἰκοσιπέντε τάληρα. Ἄλλ' ὁ πρῶτος οὗτος ἐπιτυχίας κυβευτῆς εἶναι ἀπλῶς συνεργὸς τοῦ πανούργου χαρτοπαίκτη ταμίου, ὅστις προσποιεῖται ὅτι ἠττήθη, θέλων ἵνα ἀπατήσῃ καὶ ἐφέλκεται τοὺς ἀνόητους.

Καὶ τῷ ὄντι μετ' ὀλίγον ἡ τράπεζα αὐτοῦ βρῆθαι φιλοκίβη, οἵτινες παίζοντες ἀποβάλλουσι πολλὰ χρήματα, μὴ ἐπιτυγχάνοντες ἵνα δεῖξωσι ποῦ εἶναι ὁ ἄσος, καὶ μὴ δυνάμενοι ἵνα ἐννοήσωσι πῶς, βλέποντες καλῶς τὴν θέσιν εἰς ἣν ὁ ἄσος ἐτέθη, δὲν εὐρίσκουσιν αὐτὸν ἐκεῖ· διότι οἱ ἄθλιοι ἀγνοοῦσιν ὅτι ὁ ἄσος ἀφαιρεῖται πάντοτε ἐπιτηδεῖος τῆς τραπέζης, κρυπτόμενος τάχιστα ἐν τῇ χειρὶ τοῦ χαρτοπαίκτη, ἀναλλασσόμενος ἀντὶ ἄλλου χαρτίου.

Ἄλλ' οἱ ἐπιτηδεῖοι οὗτοι ἀπατεῶνες δὲν εἶναι πάντοτε εὐτυχεῖς, καὶ πολλάκις εὐρίσκουσι τὸ δὴ λεγόμενον τὸν διδάσκαλον αὐτῶν. Ἰσπανὸς τις ἴσταται περιβεβλημένος παλαιὸν καὶ κατεστραμμένον μανθῶνα, καὶ παρατηρεῖ μετὰ μεγίστης προσοχῆς τὰς χεῖρας τοῦ χαρτοπαίκτη.

— Δοιπὸν, κύριε, λέγει πρὸς τὸν Ἰσπανὸν οὗτος, δὲν θέλεις νὰ δοκιμάσῃς τὴν τύχην; — Ἐπιθυμῶ πρῶτον νὰ διδαχθῶ.

Τὸ εἰρωνικὸν μειδιάμα τοῦ Ἰσπανοῦ ἀπαρέσκει τὸν τραπέζιτην· διότι οἱ Ἰσπανοὶ νομίζονται πονηρότατοι τῶν κυβευτῶν.

— Μὴ δὲν ἔχεις χρήματα; λέγει πρὸς αὐτὸν γελῶν ὁ τραπέζιτης.

— Ὀλίγιστα, λέγει ὁ Ἰσπανός, ὅστις, μὴ παύων τοῦ παρατηρεῖν τὰς χεῖρας τοῦ χαρτοπαίκτη, ἐξάγει ὑπὸ τὸν μανθῶνα αὐτοῦ παλαιὸν σκῆτινον σάκκον, ὄντινα καταθέτει ἐπὶ τὴν τράπεζαν.

— Esta buone, λέγει τότε σαρδόνιον μειδιῶν ὁ Ἰσπανός, ... ἰδοὺ ὁ ἄσος ... ἐκέρδησα ...

— Πόσα τάληρα περιέχει ὁ σάκκος σου; — Ἄγνοῶ. Ἀριθμήσον σὺ αὐτός.

Ὁ Ἀμερικανὸς τραπέζιτης λύει τὸν σάκκον, καὶ βλέπει ἐκπληττόμενος ὅτι περιέχει ἑκατὸν καὶ δεκατρία χρυσὰ δουβλόνια. Ὁ δ' Ἰσπανός μένει ἀτάραχος. Λαμβάνει δὲ ἡσύχως ἕτερα ἑκατὸν καὶ δεκατρία χρυσὰ δουβλόνια, ἅτινα ἀριθμῆ ἐπὶ τῆς τραπέζης ὡς ἐμβρόντητος ὁ τραπέζιτης, θωπεύει τὸν μυστακα καὶ ἐξέρχεται. Ἄλλὰ δύο ἄνθρωποι, παρατηρήσαντες τὴν τύχην τοῦ πονηροῦ Ἰσπανοῦ, ἀντίλλαξαν σιωπηλῶς σημεῖά τινα πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἐξέρχονται ἡσύχως κατόπιν αὐτοῦ τοῦ κυβευτηρίου.

Ε΄.

Ὁ Ἰσπανός ἐξέρεγεται, καὶ πορεύεται πρὸς τὴν πλατεῖαν τῆς πόλεως, ὑποτονθορίζων ἄσμάτι, καὶ τρίβων τὰς χεῖρας. Εἰ δὲ καὶ τὸ χρυσοῦν φορτίον αὐτοῦ εἶναι βαρύτερον, διατελεῖ ἔλαφρός ὡς ἀνεμοφόρητος.

— Ἄ, ἂ! λέγει πρὸς ἑαυτὸν, ὁ δούλιος! ἐνόμιζεν ὅτι δὲν εἶχον ἐντὸς τοῦ σάκκου ἄλλο εἰμὴ τάληρα. Τὸ δὲ βλέμμα μου παρέλυσε τὸ τέχνασμα τῆς χειρὸς αὐτοῦ, καὶ δὲν ἐτόλμησε ἵνα ἐξαγάγῃ τὰ ψευδῆ χαρτῖα καὶ ἀφαιρέσῃ κατὰ τὸ σύνθεσ τὸν ἄσον. Caramba! πόσον με καταράται!

Ἄλλὰ τότε ὁ Ἰσπανός ἀκούει ὀπισθεν ἦχον βημάτων. Ἰσταται ... καὶ ὁ ἦχος τῶν βημάτων παύει. Ἡ ὁδὸς Κέρνει, ἦν διήρχετο, ἦτο σιωπηλὴ καὶ ἤρημος ἀνθρώπων. Ὑποπτεύσας ὅτι ἠκολούθει τις κατόπιν αὐτοῦ, ἤρξατο βαδίζων ταχέως ἵνα κρύπτῃ μέρος τοῦ χρυσοῦ ἐν τινι ζῶνῃ, ἦν ἐφόρει ὑπὸ τὰ ἐνδύματα, ἔλαβε τὸν σχεδὸν κενωθέντα σάκκον ὑπὸ τὴν μασχάλην, ἔσπευσε καὶ ἔπαυσεν ἄθῶν. Τέλος δὲ στρέφων ὀπισθεν τὴν κεφαλὴν διεῖδε διὰ τῆς ὀμίχλης δύο ἀνθρώπους, οἵτινες ἠκολούθουν αὐτῷ κατὰ πόδας.

— Caraco! ἀνακράζει, φέρων τὴν χεῖρα πρὸς τὴν ἀπὸ τοῦ ζωστήρος κρεμαμμένην μάχαιραν αὐτοῦ· διότι ἐνόησεν ἤδη ὅτι ἀληθῶς ἐκινδύνευεν.

Αἱ διὰ νυκτὸς ἐνοπλοὶ προσβολαὶ δὲν εἶναι σπάνιαι ἐν Ἀγίῳ Φραγκίσκῳ, καὶ δὲν ἠμφίβαλλον ἤδη παντάσῃσι ὅτι οἱ ἐπακολουθοῦντες ἦσαν ὀπισθόμοι. Ἄλλ' ὁμοῦ ἐστράφη στερεῶς βαδίζων περὶ τὴν γωνίαν τῆς ὁδοῦ, καὶ ὤρμησεν εἰς σωρὸν τινα σανίδων καὶ δοκῶν, αἵτινες κατετέθησαν ἐν τινι γωνίᾳ πρὸς κατασκευὴν νέας τινὸς οἰκίας.

Ἄλλ' οἱ ἀκολουθοῦντες κατόπιν ἐφθασαν εὐθύς εἰς τὸν αὐτὸν τόπον.

— Ποῦ διάβολον ἐκρίβης; λέγει τότε περιβλέπων εἰς τὸν κακούργον.

— Ἀνελήθη ὡς ἐκ θαύματος.

— Ὅχι, λέγει ὁ ἕτερος τῶν κακούργων, ἄλλ' ἐκρίβη βεβαίως ὑπὸ τὰς σανίδας, νομίζων ὅτι κρύψομεν αὐτὸν ἡσυχον. Σὺ μὲν στήθι ἐκεῖ· ἐγὼ δὲ παραμονεύω ἐνταῦθα. Οὕτω δὲν θὰ δυνήθῃ νὰ ἐκφυγῇ ἄνευ τῆς βοήθειάς τοῦ διαβόλου. Ἄλλὰ μὴ πυροβολήσωμεν ἄνευ ἀνάγκης.

Οἱ δύο κακούργοι ἐνήδρευον ἤδη ἔχοντες διὰ χειρὸς τὰ πιστόλια. Ἄλλ' αἴφνης ἐκ μέσου τοῦ σωροῦ τῶν ξύλων ὄρμα ἐφίππος τις ἀνὴρ γελῶν καὶ κραυγάζων πρὸς αὐτοὺς εἰρωνικῶς· Buona noche senores, καὶ ἀπέρχεται ταχὺς ὡς ἀστραπὴ.

— Εἰς κόρακα! ἀνακράζει εἰς τὸν κακούργον, τρίβων τοὺς ὀδόντας καὶ θέτων τὸν δάκτυλον ἐπὶ τοῦ σκανδαλήθρου τοῦ πιστολίου. Ἄλλ' ἤδη ὁ δούλιος Ἰσπανός ἦτο μακρὰν.

Ἐν ᾧ οἱ δύο λησταὶ ἀπετύγχανον οὕτω τῆς ἐπιχειρήσεως αὐτῶν, ἕτερος κακούργος ἀπετύγχανε καὶ οὗτος ἐν τῇ λαμπρῇ αἰθουσῇ τῶν παιγνίων τοῦ Ἐλδοράδου. Ἦδη ἐσήμανεν ἡ τρίτη ὥρα τῆς πρωΐας, ἡ δὲ διάπυρος μανία τῶν κυβευτῶν κατεσβέσθη, ὡν τινὲς μὲν ἀπήρχοντο χαίροντες περὶ τὸ πρῶτον τῆς πρωΐας φέγγος, στέργοντες τὴν μακρὰν αὐτῶν ἀργυρνιακὴν, ἄλλοι δὲ λυπούμενοι τὴν ἀπώλειαν τῶν καρπιῶν πολλῶν πόνων.

Οἱ τραπέζιται ἠσφάλλων ἐν ταῖς σάκκοις τὸν χρυσὸν καὶ ἠτοιμάζοντο ἵνα ἀπέλθωσιν οἰκάδῃ, ὀπλισμένοι διὰ μαχαιρῶν καὶ πιστολίων· διότι αἱ ὁδοὶ τῆς πόλεως εἶναι μάλιστα κατὰ τὴν ὥραν ταύτην λίαν ἐκινδύνουσι. Εἰς δ' αὐτῶν, ἐτοιμαζόμενος ἵνα ἐξέλθῃ, κατέθηκε πρὸς ὄραν τὸν μεσοτὸν δουβλονίον σάκκον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν τράπεζαν. Ἄλλὰ τότε βλέπει ἓνα Μεξικανὸν καταθέτοντα τὸν μανθῶνα παρὰ τὴν θύραν καὶ ἐρχόμενον εὐθὺ πρὸς αὐτὸν. Ὁ τραπέζιτης ἔλαβε τὸν σάκκον καὶ τὸν πῖλον, καὶ ἔσπευσε ἵνα ἐξέλθῃ. Ἄλλ' ὁ Μεξικανὸς ὄρμα ἐπ' αὐτὸν, ἀρπάζει τὸν σάκκον καὶ τρέχει πρὸς τὴν θύραν.

— Κλέπτει! κλέπτει! ἀνακράζει τρέχων κατόπιν αὐτοῦ. Ἄλλ' αἰ τράπεζαι καὶ αἱ καθέδραι ἐμποδίζουσιν αὐτὸν τοῦ τρέχειν, καὶ ἐξάγων ἐκ τοῦ κόλπου ἐν βεβόλῃ, πυροβολεῖ τὸν κλέπτην, ὅστις, πληγωθεὶς κατὰ τὴν χεῖρα, ἀφίνει τὸν σάκκον καὶ φεύγει.

— Ἄ, ἂ! ἀναβοᾷ ὁ τραπέζιτης, πηδῶν ὑπὲρ τὰς τραπέζας καὶ ἀναλαμβάνων τὸν σάκκον· ἦτο καιρὸς.

— Ἐπέτυχες; ἐρωτᾷ αὐτὸν εἰς τῶν προσδραμόντων φίλων.

— Ἐλπίζω· διότι ὁ σάκκος ἐξέφυγε τῆς χειρὸς αὐτοῦ. Ἄλλὰ τί μοι μελλεῖ ἂν ἐπληρώθῃ ἡ μή; ἐπειδὴ ἀπέρχεται κενᾶς ταῖς χερσίν.

— Ὁ τοῦ θρασέος κακούργου! Ἄλλὰ τὴν σήμερον ἕκαστος ζητεῖ ἵνα πλουτήσῃ ὅπως ἐν δυνήθῃ· καὶ οὗτος παρ' ὀλίγον ἐπετύγχανε· διότι ὁ σάκκος περιέχει ὑπὲρ τὰ 800 δουβλόνια.

Μετὰ τὸν ἠθικώτατον τοῦτον διάλογον οἱ τραπέζιται ἀπέρχονται ἐπὶ ὑπνον, ὅπως ἀναλαβῶσι νέας δυνάμεις εἰς τὴν ἐπαύριον.

(Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ τοῦ Γερστενέρι.)

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

ΤΟ ΑΥΤΟΜΑΤΟΝ ΤΟΥ ΜΕΑΤΖΕΑ.

Ὁδὲμαί μηχανὴ ἐκίνησε μὲχρι τοῦδε τὸν θαυμασμὸν τῶν ἀνθρώπων ὡς τὸ λεγόμενον κυβεῖον αὐτόματον τοῦ Μέλτσελ, ὅπερ ἐξετέθη ἦδη εἰς πολλὰς τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς πόλεις. Ἡ μηχανὴ αὕτη, κατασκευασθεῖσα ἐν ἔτει 1769 ὑπὸ τοῦ βασιλέως Κέλπεν ἐν Πρεσβούργῳ τῆς Οὐγγαρίας, ἀνεδείχθη σφοδρᾶται πάντων τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὸ ζαρκίον, διότι κερδαίνει σχεδὸν πάντοτε καὶ σπανιώτατα ἀποτυγχάνει παίζουσα καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς δευνοτάτους περὶ τὸ ζαρκίον. Ἄλλὰ μάτην προσεπάθησαν πολλοὶ ἵνα ἐξηγήσωσι πῶς αὕτη ἐνεργεῖ παίζουσα ὡς ἄνθρωπος διανοούμενος. Ἡ μηχανὴ σύγκειται ἐξ ἐνὸς ξυλίνου κερνοματισμένου Τούρκου σουλτάνου, κλημένου παρὰ τὴν μὲνα κίβωτιον, οὗτινος ἡ ἄνω ἐπιφάνεια ἐξεκονίζει τὸ παίγνιον τοῦ ζαρκίου (jeu d'échecs).

Κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐλθέσεως τῆς μηχανῆς τὸ παραπέτασμα τοῦ μικροῦ θεάτρου, ἐν ᾧ εἶναι αὕτη, ἀφρεται, καὶ τὸ αὐτόματον κυλιεται μὲχρις ἀποστάσεως ὀκτὸ ποδῶν ἀπὸ τῶν θεατῶν, κερνοματισμένον ἀπ' αὐτοῦ διὰ τινος διατεταμένου στρονίου. Ὁ Τούρκος κἀθηται, συγκεκαμμένον τῶν γονάτων, ἐμπροσθεν τοῦ κίβωτιου, ἐν ᾧ εἶναι τὸ ζαρκίον.

Ὁ ἐπιστατὴν νῦν τῆς μηχανῆς Κ. Μέλτσελ μετακομίζει αὕτη κατὰ τὸ παίγνιον πανταχόσε τῆς σκηνῆς κατὰ βουλήριον τῶν θεατῶν. Ἡ βῆσις τοῦ κίβωτιου ὑψοῦται ἐκ τοῦ ἐδάφους διὰ τὸ σάρον τροχῶν, ἱκανῶς ὑψηλὸν πρὸς τὸ δεκνέειν ὅτι ἡ μηχανὴ δὲν συνέχεται τῷ ἐδάφει. Ὁ δεξιὸς βραχίον τοῦ Τούρκου σπριζεται ἀμελῶς ἐπὶ τὸ κίβωτιον, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ χειρὶ ἔχει μακρὰν πίπαν.

Ὁ Κ. Μέλτσελ ἀγγέλλει τότε τοῖς παρισταμένοις ὅτι, ἐπειδὴ πολλοὺς γίνεται λόγος περὶ ἀνθρώπου κερνοματισμένου ἐν τῇ μηχανῇ καὶ παίζοντος ἀντὶ τοῦ αὐτομάτου, ἐπιθυμεῖ ἵνα δείξῃ τοῖς πᾶσι τὸ ἔθῶν αὐτῆς. Τότε ἀνοίγει τὰς δύο πύλας τοῦ κίβωτιου, ὅπερ φαίνεται γέμον παντοίων μηχανημάτων, οὗτω συσσωρευμένων καὶ συσφιγγομένων, ὥστε δὲν ἀπολείπεται οὐδὲν ἐν αὐτῷ κενόν, ὁ δὲ σφραγισμὸς δὲν δύναται ἵνα διεσθῆναι μὲχρι τοῦ βυθοῦ τοῦ κίβωτιου.

Ἄφῃνον δὲ ἀνοικτὴν τὴν θύραν τοῦ κίβωτιου, στρέφει τὴν μηχανὴν, καὶ ἀνοίγων θυρίδα τινὰ ἐπὶ τῆς βῆσις τοῦ Τούρκου, φωτίζει διὰ τινος λαμπρᾶς λυχνίας.

Ὁ Κ. Μέλτσελ, καθιστὸν εἰς τὴν πρῶτην αὐτοῦ θέσιν, ἀγγέλλει τοῖς παρισταμένοις ὅτι τὸ αὐτόματον δύναται ἵνα παίζῃ τὸ ζαρκίον πρὸς οἰσθητῶς ἀντίπαλον. Ὁ ἀντίπαλος κἀθηται τότε ἀντικρὺ τοῦ αὐτομάτου, καὶ ὁ Κ. Μέλτσελ διατάττει ἐπὶ τῆς τραπέζης τοὺς κίβους, ἀφαιρεῖ τὴν πίπαν τῆς χειρὸς τοῦ αὐτομάτου, ἐμβάλλει τὴν μηχανὴν εἰς κίνησιν, στρέφει δὲ τὴν τρεῖς τὸ κλειδίον, καὶ τὸ αὐτόματον ἀρχεται τοῦ παιγνίου, ὅπερ διακεῖ συνήθως περὶ ἡμισίαν ὥραν καὶ τελευτᾷ κερδαίνοντας αὐτοῦ.

Ὁ τρόπος δὲ οὗ ἡ μηχανὴ αὕτη ἐνεργεῖ ἐνέβαλε μὲχρι τοῦδε πάντας εἰς μεγίστην ἀπώριαν. Ὡς γνωστὸν ἀναφέρονται πολλὰ περὶ τοιούτων μηχανῶν τὰ παράδοξα. Οὕτω π. λ. λέγεται ὅτι ὁ Camus κατεσκεύαεν ὑπὲρ τοῦ Λουδοβίκου δεκάτου τετάρτου παιδὸς ὄντος, μικρὰν ἄμαξαν ἐλαυνομένην ὑπὸ δύο ξυλίνων ἵππων. Ἐπὶ τῆς ὀπισθίας αὐτῆς ἐδραξ ἑκατητὸ εὐγενῆς τις κυρία συνοδουμένη ὑπὸ τεσσάρων ὑπηρετῶν, ὧν οἱ μὲν δύο ἐκάληνον ἐμπροσθεν, οἱ δὲ ἕτεροι δύο ἴσταντο ὀπισθεν τῆς ἀμαξίας.

Ἡ ἀμαξία, τιθεμένη ἐπὶ τινος στρογγύλης τραπέζης, ἤρχετο ἵνα τρέχῃ περὶ τὰ χεῖλη τοῦ μακράρου, καὶ μετὰ τινος περιστροφῆς ἴστατο πρὸ τοῦ ἀνακτος. Τότε εἰς τῶν ὑπηρετῶν, καταβαίνων ἡμίση τὴν ὕψον, καὶ ἡ εὐγενὴς κυρία ἐξήρχετο τῆς ἀμαξίας, προσκύνει ἀιδήμονος τὸν ἀνακτα, εἶδεν αὐτῷ ἐπιστο-

λὴν βεκτήριον. Ὑστερον δὲ εἰσέρχεται πάλιν εἰς τὴν ἀμαξίαν. Μετ' αὐτὴν ὁ ὑπηρετῆς ἐλάμβανε τὴν πρῶτην αὐτοῦ θέσιν ὀπισθεν τῆς ἀμαξίας, ὁ ἡνίοχος ἤρπαζε τὴν κροτούσαν μάλιστα καὶ οἱ ἵπποι ἀπήρχοντο καλπάζοντες.

Ὁ Βοκανῶν κατεσκεύαζε νῆσαν ἣν πάντες οἱ βλέποντες ἐνόμιζον ζῶσαν· διότι ἔτριγε καὶ ἐπινεν ἀπλήστως πᾶν τὸ προσπερόμενον αὐτῇ, ἐκίνε τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν λαμῶν, ἐκολύμβετα, ἐκρόαζε καὶ ὅπερ περιεργότατον τὸ ζῶον ἐγίνουσε καὶ ἐξεκορίζετο ὡς ἀληθὴς νῆσα.

Ἐτερος μηχανικός ὁ Βαβδάγης κατεσκεύαζε μηχανὴν, ἥτις οὐ μόνον ἐκτελεῖ τοὺς δυσκολωτάτους μαθηματικὸς ὑπολογισμοὺς ἀλλὰ καὶ διορθώνει τὰ κατὰ τὰς ἀστρονομίας καὶ ναυτικὰς καταμετρήσεις διαφεύγοντα σφαλμάτα.

Ἄλλ' ἄσασαι αὐταὶ αἱ μηχαναὶ ἐνεργοῦσαι κατὰ τινὰς ὀρισμένους μηχανικοὺς νόμους εἶναι υποδεέστεραι τῆς μηχανῆς τοῦ Μέλτσελ, ἐὰν ἀληθῶς οὐδεὶς ἀνθρώπος ἦναι κερνοματιστὴν ἐν αὐτῇ ἐν ᾧ ἐρχάζεται.

ΔΙΚΑΣΤΙΚΑ.

ΟΙ ΔΥΟ ΚΩΒΙΟΙ.

(Les deux goujons).

Κακολόγος τις εἶπεν ἦτι ὁ κάλαμος τοῦ ἀγρίστρου τοῦ (rêcheur à la ligne) ἀρχεται ἀπὸ ἡλίθιου (imbecille) καὶ καταλήγει εἰς κωβίον (goujon).

Ὁ κύριος Μοντρεσῶς, τιμιώτατος καὶ ἀγαθὸς πηλοποιός, ἀνέγει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἄλιθων, οἵτινες, πορευόμενοι εἰς ἄλιαν κατὰ πᾶσαν κυρτακίαν, δὲν εὐτύγχανον νὰ ἀγρίστρωσιν ποτὲ οὐδὲ τὸν ἐλάχιστον ἰθύν. Δαπανῶσι δὲ ὅλην τὴν ἡμέραν ἔχοντας διὰ χειρὸς τὸν κάλαμον καὶ γάσκοντας πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος.

Πρωῖαν τινὰ ὁ ἀπλῶς πηλοποιός ἦτο ἦδη πρὸ τριῶν ὁρῶν ἐν τῷ συνήθει τόπῳ παρὰ τὴν ὄρην τοῦ ποταμοῦ, μὴ βλέπων ἠερὸν οὐρανὸν ἰθύνος.

Ἄλλ' ἀφῆσιν αὐτὸν ἵνα διηγήθῃ τὴν ὑπόθεσιν, ἥς ἔνεκα καλεῖται εἰς τὸ δικαστήριον.

Ὁ πρόεδρος. — Εἰπέ, κύριε, ὅτι γνωρίζεις.

Ὁ πηλοποιός. — Ἦμην λοιπὸν ἀπὸ τῆς ἕκτης ὥρας τῆς πρωΐας εἰς τὸν συνήθει τόπον, καὶ παρετήρουν τὸν φελόν... Ὁ κάλαμος καὶ τὰ ἀγρίστρα ἦσαν ἐξάρητα... καὶ μάλιστα ὁ τυρὸς... Ὁ πρόεδρος. — Παραλείπε τὰς λεπτολογίας, καὶ διηγήσαι τὴν ὑπόθεσιν εὐθὺς.

Ὁ πηλοποιός. — Παράλειπο... (γελῶσιν). Ἦμην λοιπὸν εἰς τὴν θέσιν μου ἀπὸ τριῶν ὁρῶν... ἴσως τριῶν ὁρῶν καὶ ἐνὸς τετάρτου τῆς ὥρας... Ὁ κάλαμος καὶ τὰ ἀγρίστρα ἦσαν ἐξάρητα... μάλιστα δὲ ὁ τυρὸς... ἀλλὰ κατὰ τὸ σύνθεσ δὲν κατώρθωσα νὰ ἀλιεῖσω οὐδὲ τὸν μικρότατον ἰθύν... Ἦρξις νὰ θυμῶμαι... Καὶ ἐπειδὴ εἶμαι ὀλιγονσωματώδης (ὁ πηλοποιός εἶναι λίαν μετριώφρων, διότι εἶναι παχὺς ὡς γοῖρος), ἐθερμάνθην... Ἰδρωσα...

Ὁ πρόεδρος. — Ταῦτα πάντα εἶναι ἀνωφελεῖς φλυαρίαι. — Λέγε εὐθὺς τί σοι συνέβη κατὰ τὴν ἐνάντην τῆς πρωΐας τῆς παρελθούσης κυριακῆς. Πήδησον...

Ὁ πηλοποιός. — Πηδῶ... (γελῶσιν)... Ἰδρωσα... ἀπεδύθην τὸν βαρὺν ἐπεδύτην μου, ἐξ οὗ ἔσπετο τὸ βάλάντιον μου. Ἐπῆρα τὸ βάλάντιον, ἐβρίψα αὐτὸ εἰς τὸ θαλάκιον τοῦ ἐπεδύτου, κατέθηκα αὐτὸν πλησίον μου καὶ ἤρξις πάλιν νὰ ἀλιεῖσω... Ὁ κάλαμος καὶ τὰ ἀγρίστρα ἦσαν ἐξάρητα... μάλιστα δὲ ὁ τυρὸς... ἀλλὰ κατὰ τὸ σύνθεσ...

Ὁ πρόεδρος. — Τὸ ἠκούσαμεν... ἀλλὰ παράλειπον ταῦτα πάντα... τί σοι συνέβη τότε;

Ὁ πηλοποιός. — Παραλείπω (γελῶσιν). Αἴφνης ἀκούω ὀπισθεν μου τὸν ἦχον βημάτων... Εἶπον πρὸς ἑμαυτὸν... ἐργεταί τις... (γελῶσιν).

Ὁ πρόεδρος. — Ἄλλὰ πρὸς θεοῦ λέγε συντόμως.

Ὁ πηλοποιός. — Ἦτο δὲ οὗτος εὐγενὴς τις κύριος... καὶ μοι λέγει λίαν εὐγενῶς « Ἄλλὰ, κύριε, νομίζω ὅτι δὲν γνωρίζεις τὰ ἀγρίστρωσι καὶ δια τοῦτο

δὲν ἐπιτυγχάνεις τοῦ σκοποῦ (γελῶσιν). Εἶμαι πεπεισμένος ὅτι ἐδῶ πληθύνουσιν οἱ κωβιοὶ καὶ οἱ κυρτίνοι· καὶ βεβαίως με τοιούτων τυρῶν...

Ὁ πρόεδρος. — Τέλος σοι ἔδωκεν ἐν μάθημα. Λέγε ταχέως.

ΤΟ ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΘΡΟΝΟΝ.

Ἡ ἐπομένη ἱστορία δὲν εἶναι μῦθος. Ὁ Κ. Κούνιγξ, κατοικῶν ἐν τῇ παρόδῳ Θιέρδ, ἀρ. 25 ἐν Νεοβοράκῳ, ἦτο γνωστός τοῖς πᾶσιν ὡς πρῶτος, ἡμέτερος καὶ λίαν φιλόσοφος. Πρὸ τριῶν ἐτῶν, πορευθεὶς εἰς Ἐλβετιάν, ἠγόρασεν ὑπὲρ τῆς νέας αὐτοῦ γυναικὸς καθέδραν, ἐν ἣ ἦτο κεκλεισμένον μουσικὸν ὄργανον, ὅπερ, ἅμα καθίσαντός τινος ἐπ' αὐτῆς, ἤρχετο μελωδοῦν τὸ miserere τοῦ Τρουθαδούρου. Κατὰ τοὺς πρώτους τρεῖς μῆνας ἡ καθέδρα αὐτὴ ἐψυχαγωγῆσε μέγαλως τὸν Κ. Κούνιγξ. Ἀλλ' ὕστερον ἤρξατο ἵνα ἀποστρέφεται οὕτως, ὥστε ἠθέλησεν ἵνα θρασύη αὐτήν. Ἀλλ' ἐφείσατο ταύτης, τῶν παρακλήσεων ἕνεκα τῆς γυναικὸς, ὑποσχόμενης ἵνα μὴ καθίσῃ μηδέποτε ἐπ' αὐτῆς, αὐτοῦ παρόντος, καὶ ἐπέτρεψεν ἵνα μὲν ἐν τινὶ γωνίᾳ τῆς αἰθούσης.

Τῇ 15 Σεπτεμβρίου ὁ Κ. Κούνιγξ ἐπορεύθη οἰκαδε περὶ τὴν ἐβδόμην ὥραν τῆς ἐσπέρας. Ἐφαίνετο δὲ λίαν παρωξυσμένος, καὶ προσηέγγατο ψυχρῶς πρὸς τὴν θωπεύουσαν αὐτὸν γυναῖκα, λέγων ὅτι πολλὰς λαθῶν δυσπραγίας καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, ἐπεθύμει ἵνα μὲν ἴσως καὶ ὄθνησεν αὐτὴν οὕτως ἀποτόμως ὥστε ἐπεσε ἀκουσα ἐπὶ τῆς καθέδρας, ἥτις ἤρξατο εὐθὺς ἵνα μελωδῇ τὸν συνήθη ἦχον miserere.

Τότε ὁ Κ. Κούνιγξ, μανιώδης γινόμενος, ὤρμησεν εἰς τὸ μαγειρεῖον, καὶ ἀρπάσας ὀξύν τινα πέλεκυν διέβρηξε τὸ κρανίον τῆς γυναικὸς, καὶ ἐδοκίμασεν ἵνα συντρίψῃ καὶ τὴν καθέδραν.

Μετ' ὀλίγον ἀναλαθὼν ὅπως οὖν τὰς φρένας, ἀφείλε τῆς καθέδρας τὸ αἱματόφυρτον καὶ νεκρὸν πτώμα τῆς γυναικὸς, ἐκάθισεν ἀντ' αὐτῆς, καὶ ἐπυροβόλησεν ἑαυτὸν κατὰ τὴν κεφαλὴν.

Καὶ ὅτε, δραμόντες πρὸς τὸν κρότον τοῦ ὄπλου οἱ ὑπηρέται καὶ οἱ γείτονες, εὔρον αὐτὸν ἀσπαίροντα παρὰ τὸ πτώμα τῆς γυναικὸς, ἡ ἐπάρατος καθέδρα διετέλει μελωδοῦσα ἐτι τὴν συνήθη αὐτῆς μελωδίαν.

ΤΟΛΜΗΡΑ ΚΛΟΠΗ

Γερμανὸς τις, ὀνομαζὼν ἑαυτὸν Λέοντα Τερὰς, κατέθη πρὸ τινων ἡμερῶν ἀσθενὴς καὶ χωλαίνων εἰς τὸ ἐν τῷ προαστείῳ Poissonnière ξενοδοχείῳ Βιολέ, φέρων ὀγκῶδες καὶ θύρῳ ὀδοιπορικὸν κιβώτιον, καὶ ἐνοίκιασε δύο συγκοινωνοῦντας θαλάμους, ὧν ὁ ἕτερος ἐμελλεν ἵνα χρησιμεύσῃ εἰς κατοικίαν τῆς γυναικὸς καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ, αἵτινες, ἔλεγεν, ἐμελλον ἵνα φθάσωσιν ἐκ Κολωνίας μετὰ δύο ἡμέρας.

Ὁ κύριος οὗτος, ἐπισκοπήσας μετὰ προσοχῆς τοὺς θαλάμους, ἐπέταξε τῷ ὑπηρέτῃ ἵνα θέσῃ τὴν σκευοθήκην (la commode) πρὸ τῆς θύρας, δι' ἧς οἱ δύο θάλαμοι συνεκοινωνοῦν.

Μετὰ ταῦτα κατεκλίθη, ἀναμένων τὴν γυναῖκα καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ. Τῇ ἐπαύριον προσεκάλεσε τὸν ἱατρὸν καὶ ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ σφοδρὸν τι καθάρσιον. Ὑστερον δὲ, προσκαλέσας τὸν ταμίαν τοῦ ξενοδοχείου, εἶπεν ὅτι ἔχων 25 000 φράγκων εἰς χρυσὸν, ἐπεθύμει ἵν' ἀνταλλάξῃ αὐτὰς ἀντὶ χαρτονομισμά-

των, ὅπως ὠφελήθῃ τὴν διαφορὰν τῆς συναλλαγῆς.

Ὁ ταμίαις ἀπέστειλεν εὐθὺς ἕνα τῶν ὑπηρετῶν πρὸς τὸν ἐν τῇ ὁδῷ Ῥιελιέως τραπεζίτην Χιρσ, ὅστις παρέδωκε τινὶ τῶν ὑπαλλήλων 25 000 φράγκων εἰς χαρτονομίσματα, παραγγέλλον αὐτῷ ἵνα μὴ παραδῶσῃ αὐτὰ εἰμὴ ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ ξενοδοχείου, παρόντος τοῦ ξενοδόχου.

Φθάσας εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ τραπεζίτου ἐνέμενεν ἵνα ἡ ἀνταλλαγή γένηται ἐν τῷ γραφείῳ. Ἀλλ' ἀκούων ὅτι ὁ ὀδοιπόρος, ἀσθενὴς ὢν καὶ κλινίης, δὲν δύναται ἵνα κατέλθῃ, ἔκρινε τέλος ἵνα πορευθῇ πρὸς αὐτὸν μετὰ τοῦ ξενοδόχου.

Ἀφ' οὗ δὲ ἐπραγματεύθη ἐπὶ μακρὸν τοὺς ὄρους τῆς ἀνταλλαγῆς καὶ ἐδέχθη δυσγεραίῳν πως δῶρον 500 φράγκων, ὁ ἀσθενὴς ὀδοιπόρος, ὅστις ἐν τῷ μεταξὺ ἐξήλθεν ἤδη ὡς ἡ τρίς, βιαζόμενος ὄθνη ὑπὸ

ῆς ἐμπροσθεν μετεκομίσθη ἡ σκευοθήκη, τρυπηθεῖσα, συνεκοινῶν μετὰ τῆς σκευοθήκης, τρυπηθείσης καὶ ταύτης ὀπισθεν, ὁ δὲ κλέπτης, ἐξελθὼν ἡμίγυμος τοῦ θαλάμου, ἐν ᾧ ἦσαν ὁ ξενοδόχος καὶ ὁ τραπεζίτης, ἤνοιξεν ἡσύχως τὴν θύραν τοῦ παρακειμένου δωματίου, ἔλαβε διὰ τῆς τρύπας τῆς θύρας καὶ τοῦ τετρυπημένου ὀπισθίου τοίχου τῆς σκευοθήκης τὰς 25 000 φράγκων, ἐνέδουθη τὰ ἐν τῷ δωματίῳ ἑτοιμα ἐνδύματα αὐτοῦ καὶ ἐξέφυγεν, ἀπάγων τὰ χρήματα τοῦ τραπεζίτου.

Ἡ ἀστυνομία διώκει ἤδη αὐτόν.

* *

Ὁ ἐν Παρισίῳ ἀναποκριτὴς σπουδαῖος τινὸς ἀμερικανικῆς ἐφημερίδος ἠγγελεῖν ἐσχάτως αὐτῇ διὰ τοῦ τηλεγράφου ὅτι ὁ Κ. Θιέρσος κατὰ τὴν ἐσχάτως ὑπ' αὐτοῦ γενομένην ἐπιθεώρησιν τοῦ ἐν Παρισίῳ γαλλικοῦ στρατοῦ παρέστη συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Κυρίου Ἀλφάνδ (Monsieur Alphant).

Ἀλλ' οἱ ἐν Νεοβοράκῳ ἀντιγραφεῖς τοῦ τηλεγράφου παρανοήσαντες ἀντέγραψαν ἀντὶ τῶν λέξεων Monsieur Alphant τὰς λέξεις monstrueux éléphant. Οἱ δὲ ἀμερικανοὶ συντάκται ἐσπευσαν ἵνα δημοσιεύσωσιν ὅτι « ὁ πρόεδρος τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας ἐπιθεώρησε τὸν στρατὸν, συνοδευόμενος ὑπὸ τινος τερατώδους ἐλέφαντος. » Καὶ προσέθησαν θαυμαζόντες ἀφελέστατα « Παράδοξος ἀκολουθία!!! »

* *

Γυνὴ τις ἀγρονομοῦ τῶν περὶ τοὺς Παρισίους ἐπαύλειων, θεωροῦσα ἀπὸ τοῦ δωματίου αὐτῆς τοὺς ἐν τῇ αὐτῇ ἐργαζομένους χωρικοὺς, ἡσθάνθη αἰφνης κτύπημα σφοδρὸν εἰς τὸν τράχηλον καὶ σῶμά τι ψυχρὸν καὶ γλοιῶδες ἐλισσόμενον περὶ τὸν λαιμὸν αὐτῆς.

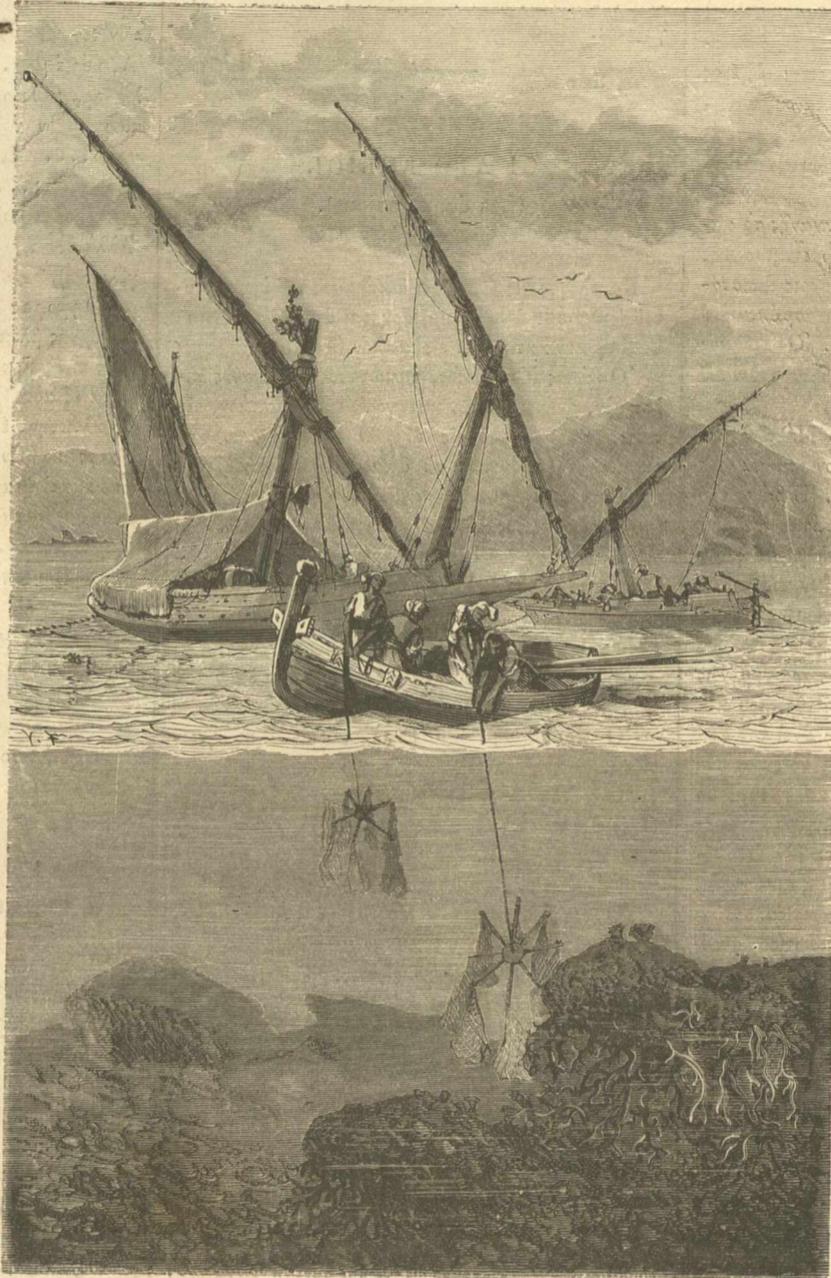
Ἐκαστος δύναται ἵνα φαντασθῇ τὸν τρόπον τῆς γυναικὸς ἰδοῦσης ὅτι ὄφις [μέγιστος ἀπέπιγεν ἤδη αὐτήν.

Πρὸς τὰς κραυγὰς αὐτῆς συνεδραμον οἱ χωρικοὶ. Ὁ δὲ ὄφις ποτηθεὶς καταλείπει αὐτὴν καὶ φεύγει διὰ τοῦ παραθύρου.

Ἀλλ' οἱ χωρικοὶ καταφθάσαντες διαβρῆγνύουσιν αὐτὴν τὴν κεφαλὴν κατὰ πητρῶν, καὶ βλέπουσιν ὅτι ὁ φάρυγξ τοῦ ζώου ἐξογκοῦται ἐκ τοῦ σώματος νεκτερίδος, ἣν ἐξήγαγον ἐτι ζῶσαν. Ἐξ οὗ ἐνόησαν διὰ τί ὁ ὄφις δὲν ἠδυνήθη ἵνα βλάψῃ τὴν γυναῖκα, εἰ καὶ εἶχε μῆκος δύο μέτρων.

Φαίνεται δὲ ὅτι τὸ ἐρπετὸν μετηνέθη μετὰ τῶν ἀχρῶν εἰς τὸν ἀχυρῶνα. Ἐκείθεν δὲ, ὀρμήσαν ὅπως ἀρπάσῃ νεκτερίδα τινὰ κοιμωμένην παρὰ τὸ χεῖλος τῆς στέγης, κατέπεσε καὶ ἐκρεμάσθη ἐκ τοῦ λαιμοῦ τῆς νέας γυναικὸς, ἥτις παρ' ὀλίγον ἐγένετο παράφρων ὑπὸ τοῦ τρόμου.

ΔΥΤΙΚΕΥΣ.

Ἀλιεῖα τῶν κοραλίων ἐν τῇ Ἐρυθρῇ θαλάσῃ.

τοῦ καθαρισμοῦ, ἔλαβε παρ' αὐτοῦ τοῦ τραπεζίτου τὰς 25 000 φράγκων, καὶ προφασιζόμενος πάλιν νέαν χρεῖαν, ἔκλεισεν αὐτὰς ταχέως εἰς τὴν σκευοθήκην, καὶ ἐξήλασε μορφαζῶν, λέγων ὅτι ἐπανελεύσεται μετὰ πέντε λεπτά.

Ὁ ξενοδόχος καὶ ὁ τραπεζίτης περιέμεναν τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἀσθενοῦς ἐπὶ μακρὸν. Ἀλλὰ μετὰ ἡμίσειαν ὥραν, μὴ βλέποντες αὐτόν, ἤρξαντο ἵνα ταράττωνται καὶ ζητῶσι τὸν ἀσθενῆ ὀδοιπόρον πανταχοῦ τοῦ ξενοδοχείου. Ἀλλὰ μάτην· διότι οὗτος ἤφανισθη.

Διετέλεσαν πρὸς ὥραν ἐμβρόντητοι μὴ δυνάμενοι ἵνα ἐνοήσωσι πῶς ὁ ἀσθενὴς, ἐξελθὼν τοῦ θαλάμου σχεδὸν γυμνός, καὶ τοὺς πόδας περιδεδεμένους, ἤφανισθη ἐκ τοῦ ξενοδοχείου.

Ἀλλὰ μετὰ τινὰς ἐρεῦνας εἶδον ὅτι ἡ μὲν θύρα,